

ԱՐԱՄ ԱՐՔ. ԱԹԵՇԵԱՆ ԽՕՍԱԾ Է ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Թուրքիոյ մէջ կան թեմաներ, որոնց մասին չիօսելու շուրջ չգրուած օրէնքներ կան: Այդ արգելուած թեմաներէն է են նաեւ հայերու հետ կապուած դէպքեր:

Պոլսոյ հայոց պատրիարքական ընդհանուր փոխանորդ Արամ Արք. Աթէշեան, թրքական հեռատեսիլի կայաններէն մէկուն տրուած հարցազրոյցի մը ընթացքին անդրադարձած է այդ զգալուն նիւթերէն մէկուն՝ խօսելով թուրքիոյ մէջ ապրող ծպտեալ հայերու մասին, որոնց շարքին յիշելով նաեւ իր ընտանիքի անդամները:

Արամ Արք. Աթէշեանի համաձայն, թուրքիոյ այսօրուայ սերունդին մէջ մօտ 100 հազար մարդ կայ, որ ունի հայ մայր ու հայր, սակայն դարձած է մահմետական: Անոնք կը խօսին հայերէն եւ գաղտնի խաչ կը կրեն: Անոնք չեն ցանկանար եկեղեցի յաճախել, որպէսզի իրենց ինքնութիւնը չբացայայտուի:

«Իմ ընտանիքս եւս Տիարպէքի մէջ կը բնակի որպէս մահմետական: Աւագ քրոջս զաւակները 1950-ին մահմետական դարձան ճշուամի տակ: 30 տարեկան տղայ մը պահանջեց, որ իրեն մկրտեմ: Պահանջեցի ապացուցել իր հայ ըլլալու փաստը այդ հայերը ստիպուած են իրենց ինքնութիւնը թաքցնել եւ մահմետական դառնալ, համաշխարհային առաջին պատերազմի դէպքերուն պատճառով: Երկար ժամանակ չկրցաւ: Ապա,

Պոլսոյ պատրիարքական փոխանորդ Արամ Արք. Աթէշեան

տարեց հայրը հեռաձայնեց եւ հաստատեց, որ իրենք հայ են», պատմած է պատրիարքական փոխանորդը:

Արամ Արքեպիսկոպոսի համաձայն, Թուրքիոյ (Տերսիմ) բնակչութեան 90 առ հարիւրը հայ է:

«Նախորդ տարի Սուրբ Զատիկէն մէկ շաբաթ ետք Տիարպէքի մէջ պատարագ մատուցեցի, մօտ 400 հոգի եկած էր: Ծպտեալները եկան պատարագին մասնակցեցան եւ ըսին, որ արդէն կը բացայայտեն իրենց ինքնութիւնը: Սակայն չեն վերադառնար քրիստոնէութեան, քանի որ եթէ կ'աշխատին պետական հիմնարկներու մէջ, անոնց աշխատանքին կը հանեն կամ դրացիները կը սկսին անհանգստացնել», ըսած է Արամ Արք. Աթէշեան:

Վ. ՕՍԿԱՆԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍ Է ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴՐԵԼ ԱՆՑԵԱԼԻ ՄԻԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ, «ՄԻԱՅՆ ԹԵ ԱՅԴ ԹԵՄԱՆ ՓԱԿՈՒԻ»

«Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան Երեւանի քաղաքապետի թեկնածու Վարդան Օսկանեան Ապրիլ 29-ին մամուլոյ ասուլիս ունեցած է, որու ընթացքին իրեն հարց ուղղուած, թէ արդեօք ինք չի յիշեր, թէ իր արտաքին գործոց նախարար եղած ժամանակ երկիրը ինչ վիճակի մէջ էր, երբ կը յայտարարէ, թէ այսօրուայ իշխանութիւնները վարդապոյն իրականութեան մէջ կ'ապրին: Օսկանեան ըսած է որ պատրաստ է իր պաշտօնավարման տարիներու սխալներուն համար ներողութիւն խնդրել հայ ժողովուրդէն, միայն թէ փակուին այդ թեմաները:

«Այս թեման ո՞նց փակենք: Ուզու՞մ էք ասեմ, որ 1991-ից մինչեւ 2008-ը Հայաստանի բոլոր թերութիւնները պատասխանատուն են եմ՝ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի ժամանակ էլ, Ռոբերտ Քոչարեանի ժամանակ էլ: Փակենք էր թեման էլի ու ես էս ժողովուրդից ներողութիւն խնդրեմ, կը վերանայ՞ց այդ թեման այդ ժամանակ», - լրագրողներուն հարց տուած է ան:

Վարդան Օսկանեան ըսած է, որ ինքը խնդիր չունի եւ պատրաստ

է քննարկել արտաքին գործոց նախարար եղած տարիներուն իւրաքանչիւր քայլը, մասնաւորապէս, տարածաշրջանային հարցերու մէջ:

«Եթէ համոզե՞ք, որ սխալ եմ արել, կ'ընդունեմ, քննարկենք, բացատրեմ: Բայց որ ինձ ասեն քաղաքի խնդիրներում էլ էիք Դուք պատասխանատու, այո՛, ես այնքանով եմ պատասխանատու, որ քանով որ կառավարութեան անդամ եմ եղել, բայց դա իմ ոլորտը չի եղել: Բայց էլի խնդիրը նախկինի ու ներկայի մէջ չէ, ինչքան ժամանակը անցնում է այնքան հրատապ են դառնում հարցերը»:

Վարդան Օսկանեան ընդգծած է, որ իր նախարար եղած տարիներուն, երբ կը ստանար ազգային վիճակագրութեան ծառայութեան տուեալները երկիրէն հեռացողներու ու վերադարձողներու մասին, յաճախ տարբերութիւնը գերօ էր, բայց ըստ իրեն, այսօր հեռացողներու թիւը կը գերազանցէ վերադարձողներու թիւին:

«Մենք էլ շատ թերութիւններ ու սխալներ ենք արել, դժուար է եղել, բայց օրէցօր աւելի խորանում է», - ըսած է Օսկանեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՄԱՍՈՒԼԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՌԱՋՆԹԱՅԸ ԱՐՁԱՆԱԳՐԱԾ Է

«Ազատութեան Տուն» (Freedom House) իրաւապաշտպան կազմակերպութիւնը Մայիսի 1-ին Ուաշինկթընի մէջ հրատարակեց է իր տարեկան զեկոյցը՝ աշխարհի 197 երկիրներուն մէջ մամուլի ազատութեան վիճակի վերաբերեալ:

Զեկոյցին համաձայն 63 երկիրներու մէջ մամուլի վիճակը գնահատուած է որպէս ազատ, 70 երկիր դասուած է մասամբ ազատներու շարքին, իսկ 64 երկիրներու մէջ մամուլը կը շարունակէ մնալ ոչ ազատ:

Հայաստանի կարգավիճակը այս տարուայ զեկոյցին մէջ կը չէ փոխուած: Ան ինչպէս վերջին տասնամեակին, կը շարունակէ դասուել ոչ ազատ մամուլ ունեցող երկիրներու շարքին, թէեւ բարելաւուելով մօտեցած կարգավիճակի փոփոխման սահմանագծին եւ զեկոյցի հեղինակներուն կարծիքով, ամենամեծ յառաջընթաց արձանագրած երկիրներէն մէկն է:

Այս տարի Հայաստան բարելաւած է իր դիրքերը՝ 4 կէտով եւ նախորդ տարուայ զեկոյցին մէջ

արձանագրած 65 միաւորի փոխարէն 61 միաւոր ստացած է: Այժմ Հայաստանին միայն մէկ կէտ պակասի «Ազատութեան Տուն»-ի ներկայացուցած զեկոյցին մէջ մասամբ ազատ մամուլ ունեցող երկիրներու շարքին ընդգրկուելու համար:

Զեկոյցի տնօրէն Քարին Քարլիքարի խօսքով, Հայաստանի գնահատականը այս զեկոյցին մէջ բարձրացած է, քանի որ անոնք նկատած են զանգուածային լրատուամիջոցներու կողմէ աւելի հաւասարակուած լուսաբանում՝ խորհրդարանական ընտրութիւններու շրջանին, ընդդիմադիր կուսակցութիւնները աւելի լայնօրէն օգտագործած են ինթըրնետային լրատուութիւնը, բռնութիւնն ու ոտնձգութիւնները լրագրողների նկատմամբ նուազած են նախընտրական եւ ընտրութիւններու ժամանակ: Հայաստանի մէջ նաեւ բաւական կտրուկ նուազած են զրպարտութեան վերաբերեալ բողոքները՝

Շաբ.ք էջ 4

ԼՈՒԾՈՒԱԾ Է «ՀԱՅ» ՄԻՇԱՅԻ ԱՌԵՂԾՈՒԱԾԸ

Պոսթոնի մէջ պատահած ահաբեկչութեանէն ետք ամերիկեան լրատուամիջոցներուն մէջ սկսաւ խօսուել Միշա անունով դաւանափոխ եղած հայու մը մասին, որ մեծ ազդեցութիւն ունեցած է ոստիկաններուն հետ բախումի ընթացքին սպաննուած ահաբեկիչ Թամերլան Յարնաեւի վրայ:

Միշա անունով հայու մը մասին առաջին արտայայտուողը եղաւ Յարնաեւներու հօրեղբայրը եւ ապա Միշայի գոյութիւնը հաստատեց անոնց մայրը:

Մինչ լրագրողները կը փորձէին գտնել Մշայի ուր ըլլալը, էՖ.ՊԻ.ԱՅ.-ը արդէն իսկ հարցաքննած է անոր, Ռոտ Ալլընտի իր բնակարանին մէջ, ուր կ'ապրի իր ծնողներուն հետ:

«New York Review of Books» պարբերականի թղթակից Քրիստո-

խան Քարելի հետ զրոյցի ընթացքին Միշան, ըսած է, որ իսկական անունը Միխայիլ Ալահվերդով է ու Միացեալ Նահանգներ գաղթած է Պաքուէն: Հայրը հայ է, իսկ մայրը՝ Ուքրանացի:

Միշա հերքած է իսլամի որեւէ արմատական ճիւղին հետեւորդը ըլլալը: «Ես անոր ուսուցիչը չեմ եղած: Եթէ ըլլայի, կը հետեւէի, որ նման բան չընէ», - ըսած է Ալահվերդով:

Ամերիկահայ ծանօթ փաստաբան Մարք Կիրակոս, CNN-ի վրայ իր ունեցած յաճախակի հարցազրոյցներէն մէկուն ընթացքին, քննադատեց ամերիկեան լրատուամիջոցները, որոնք Պոսթոնի ահաբեկչութեան ետին հայկական հետք կը փնտռեն, մասնաւանդ այն օրերուն երբ հայութիւնը կը նշէ Յեղասպանութեան տարելիցը:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՄԵՐԺԱԾ Է ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐԻՐ ՄԻԼԻՈՆՆՈՑ ԴԱՏԸ՝ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԵՍ

Թրքական լրատուամիջոցները կը տեղեկացնեն որ, Ամերիկեան Դատարանը մերժած է խումբ մը հայերու կողմէ թրքական կառավարութեան դէմ բացուած դատը:

Դատական գործընթացը տեւած է 3 տարի եւ աւարտած՝ ի նպաստ Անգարայի արձակուած դատավճիռով:

2010-ի Դեկտեմբերին Միացեալ Նահանգներու մէջ բնակող խումբ մը հայեր դատական գործ ներկայացուցած էին թրքական կառավարութեան դէմ՝ պնդելով, որ իրենց մեծ հայրերը 49.5 հեկտար մակերեսով հողատարածքներ ունեցած են Ատանայի մէջ, ուր ներկայիս հաստատուած է ամերիկեան «Ինճիրլիք» ռազմակայանը:

Անոնք իրենց հարազատներու կորսնցուցած հողերուն դիմաց կը պահանջէին 100 միլիոն տոլարի փոխհատուցում:

Թրքական աղբիւրները կը խոստովանին որ, դատարանի վճիռը եղած է աւելի շատ քաղաքական՝ քան դատական:

Դատը բացուած էր Լոս Անճելըսահայ ծանօթ փաստաբան՝ Վարդգէս Եղիայեանի կողմէ:

ԼԱԻՎԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԳԱՂԹՈՂ 2013

ԱՐԻԻՆՈՏ ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՄՆԵՐ

ՅԱԿՈՒԲԱԴԱԼԵԱՆ

Ինչպէս տեղեկացնում է tert.am-ը, Գեղարքունիքի մարզպետ Ռաֆիկ Գրիգորեանը լրագրողների հետ հանդիպմանը ասել է, թէ արտագնայ աշխատանքի մեկնողները ճիշդ են անում, որ գնում են, ու ինչքան շատ են գնում, այնքան նշանակում է, որ մենք աշխատող մարդիկ ունենք:

Ռաֆիկ Գրիգորեանը ՀՀԿ անդամ է: Այն ՀՀԿ-ի, որի անդամ վարչապետ Տիգրան Սարգսեանն էլ իր հարցազրույցներից մէկի ընթացքում կատակել էր՝ «պաշտօնական» վարկածով, թէ պէտք է թողնել, որ մարդիկ գնան Հայաստանից, որ չմնան ու յեղափոխութիւն անեն:

Դէ, եթէ իշխող կուսակցութեան անփոփոխ վարչապետն այդպէս կատակում է, ապա որեւէ զարմանալի բան չկայ, որ այդ կուսակցութեան մարզպետներն էլ կարող են լրջօրէն յայտարարել, որ ճիշդ է եւ լաւ են անում, որ գնում են արտագնայ աշխատանքի: Ի վերջոյ, մարզպետը կարող

կամ ճանապարհը: Դրանով պայմանաւորուում են նաեւ շատ հոգեբանական տրանսֆորմացիաներ ընտանիքի, հարազատների, ընդհանրապէս Հայաստանի հասարակական կեանքի հանդէպ: Եւ արտագնայ աշխատանքի մեկնող ոչ բոլոր քաղաքացիներն են ունակ լինում դիմադրել այդ տրանսֆորմացիաների ուժին:

Տարբերութիւնը՝ գնացող եւ չվերադարձողների, եւ գնացող ու վերադարձողների միջեւ, ընդամէնը 3-4, առաւելագոյն դէպքում 5 ամիս է, այն դէպքում, երբ Հայաստանում էլ տարին ունի 12 ամիս, իսկ ժողովրդագրական լրջագոյն մարտահրաւէրների պայմաններում էլ իւրաքանչիւր ամիսն ունի ճակատագրական նշանակութիւն:

Բայց Ռաֆիկ Գրիգորեանն անկեղծ է: Հայաստանի միջին վիճակագրական չինովիսիկից կամ հանրապետականից ակելին սպասել պէտք է, քան արտագնայ աշխատանքի հանդէպ յարգանքը: Հօ քաղաքացիներին չէին յարգելու, որոնք մնում են ու պայքարում իրաւունքների եւ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Հայաստանի քաղաքական կեանքում արիւնը դարձել է ամենակարեւոր գործօններից մէկը: Ուղղակի եւ անուղղակի իմաստով: Կարելի է անգամ ասել, որ իշխանութիւնը պահպանելու եւ իշխանութեան գալու գործընթացում չկայ ակելի «գօրեղ» գործօն, քան արիւնը: Քաղաքացիների արիւնը բնականաբար: Մէկ անգամ չէ, որ քաղաքական գործընթացները յանգուցալուծուել են արեամբ՝ 2003 թուականի ընտրութիւնները՝ 2004 թուականի Ապրիլի 12-ի իրադարձութիւններով, 2008 թուականի ընտրութիւնները՝ Մարտի 1-ով: Առաջին դէպքում, բարեբախտաբար, ամէն ինչ աւարտուեց ծեծի ենթարկուածների ու վիրաւորների արեամբ, 2008 թուականին՝ 10 մարդկանց կեանքով:

Բարեբախտաբար, 2013 թուականի նախագահական ընտրութիւններում հնարաւոր եղաւ խուսափել արիւնից: Ե՛ւ օբիեկտիւ, ե՛ւ սուբիեկտիւ պատճառներով: Բայց հիմա ստեղծուել է մի իրավիճակ, երբ թէ՛ իշխանութիւնը, թէ՛ ընդդիմութիւնը, ըստ էութեան, փորձում են «վաճառել» արիւն չթափելու փաստը: Իշխանական գրեթէ բոլոր գործիչների բոլոր հարցազրույցներում կարմիր թելի պէս անցնում է այն միտքը, որ, ի տարբերութիւն 2008 թուականի, այս անգամ զոհեր չեղան, ինչն աննախադէպ է հայ իրականութեան մէջ (կարծես 2008 թուականի Մարտի 1-ից յետոյ նախագահ է դարձել ոչ թէ Սերժ Սարգսեանը, այլ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը):

Գրեթէ նոյնն անում է նաեւ «Ժառանգութեան» առաջնորդ Ռաֆիկ Յովհաննիսեանը, ով Ապրիլի 9-ին արիւնահեղութիւնից խուսափելը կարծես փորձում է դարձնել իր յետագայ քաղաքական գործունէութեան «կրեդոն»: «Մէկն Ապրիլի 9-ին արիւն էր ուզում՝ չստացաւ: Կարող է՝ ինչ-որ տեղ Ապրիլի 9-ը լաւ կազմակերպուած չէր, բայց առաջին հերթին՝ արիւն չեղաւ», «Ով ուզում էր Հայաստանի Քրիստոսը, Բուդդան դառնալ՝ չստացաւ: Ես պատրաստ չէի հարիւր ցաւակցական հեռագիր ուղարկել», - այսպիսի յայտարարութիւններ է արել Ռաֆիկ Յովհաննիսեանը:

Ինչպէս իշխանութիւնը (Սերժ Սարգսեանը եւս իր հրապարակային ելոյթներում ոչ ուղղակիօրէն, սակայն տարբեր ձեւերով ընդգծել է այն հանգամանքը, որ հնարաւոր է եղել խուսափել զոհերից), այնպէս էլ ընդդիմութիւնը՝ Ռաֆիկ Յովհաննիսեանի գլխաւորութեամբ, այս փաստը ներկայացնում են այնպիսի շեշտադրմամբ, այնպիսի պաթոսով, որից ստացուող միակ տպաւորութիւնն այն է, որ նրանք ուզում են գնահատուած զգալ, էլ ակելի գնահատուած զգալ այն բանի համար, որ իրենց գործունէութեան կամ անգործութեան արդիւնքում մարդկային զոհեր չեն եղել: Դա, իհարկէ, գնահատելի է, փառք ու պատիւ իշխանութեանն ու ընդդիմութեանը, որ կարողացան զերծ մնալ արկածախնդրութիւնից, եւ ընտրութիւններն անցան առանց զոհերի:

Բայց վտանգաւոր է, որ ե՛ւ իշխանութիւնը, ե՛ւ ընդդիմութիւնը դա դարձնում են իրենց քաղաքական կապիտալի հիմնական բաղադրիչ: Այդպիսով, հասարակութեան գիտակցութեան մէջ հերթական անգամ արմատաւորում է, որ առանց արեան՝ Հայաստանում հնարաւոր չէ իշխանափոխութիւն: Ընդդիմութիւնն էլ շատ յստակ ուղերձ է յղում առ այն, որ, եթէ ուզում էք երկրում արմատական փոփոխութիւններ կատարուել, պէտք է պատրաստ լինէք արիւնահեղութեան: Ընդ որում, եթէ իշխանութեան պարագայում դա հասկանալի է՝ այն առումով, որ իշխանութիւնից ունի մէկն ակելին չի էլ սպասում, ապա, մեղմ ասած, տարակուսելի է ընդդիմութեան դէպքում:

Այսինքն՝ ընդդիմութիւնը չկարողանալով գտնել իշխանափոխութեան բանալին (բոլոր յայտնի մեթոդներն, ըստ էութեան, անցած տասնհինգ տարիներին չեն արդարացրել իրենց), հասարակութեան առջեւ արդարանում ու շնորհակալանք է ակնկալում միայն այն բանի համար, որ կարող էր արիւն հեղուել, բայց չհեղուեց: Ընդ որում, այսպիսով, որ կանխամտածուած կերպով հերթական անգամ ի ցոյց է դրում իշխանութիւնների «մարդասիրութիւնը»:

Յայտարարութիւնների, էսթետիկական մակարդակում այս ամէնն, ի հարկէ, գեղեցիկ ու վեհ է հնչում: Բայց գործնականում սրանով արձանագրուում է, որ Հայաստանում իշխանութիւն կարող է փոխուել միայն արեամբ: Չնայած 2008 թուականի Մարտի 1-ը ցոյց տուեց, որ անգամ դա բաւարար պայման չէ:

« 168 ԺԱՄ »

Այն թիւրիմացութիւնը, թէ արտագնայ աշխատանքը արտագաղթ չէ, որովհետեւ գնում են ու վերադառնում, ընդամենը կարող է հիմք տալ խորիւր բանականութեան կամ խելագարութեան կանխավարուածների հանդէպ յարգանքի կամ անյարգալից վերաբերմունքի մասին

է ոչ միայն հայրենիքի ու պետութեան զգացում չունենալ, այլ նաեւ հումորի՝ իր իշխանական եւ կուսակերպար կատակն ընկալելով որպէս մասնագիտական արտադրութիւն: Թէեւ, գուցէ նաեւ ՀՀԿ-ում կայ ներքին հաղորդակցութեան եւ յանձնարարականների մեխանիզմ, որն արտաքինից ընդամենը կատակ է:

Յամենայն դէպս, քանի դեռ Գեղարքունիքի մարզպետը շարունակում է պաշտօնավարել, ու քանի դեռ նրան պաշտօնից չեն հեռացրել արտագնայ աշխատանքի հանդէպ իր նուիրական զգացումները չգնահատելու պաշտօնական վարկածով, հիմք կայ ենթադրել, որ արտագաղթը պաշտօնական, պետական քաղաքականութեան ոճ է, ինչի մասին բարձրաձայնում է Գեղարքունիքի մարզպետը:

Իսկ այն թիւրիմացութիւնը, թէ արտագնայ աշխատանքը արտագաղթ չէ, որովհետեւ գնում են ու վերադառնում, ընդամենը կարող է հիմք տալ խորհել բանականութեան կամ խելագարութեան կանխավարուածների հանդէպ յարգանքի կամ անյարգալից վերաբերմունքի մասին:

Արտագնայ աշխատանքն ընդամենը տոմս գնելու, թուչելու, փող ուղարկելու, իսկ տարուայ վերջում էլ փողի մի մասի հետ տուն գալու պարզ, մեխանիկական գործընթաց չէ, այլ սոցիալական խորը եւ բազմաշերտ երեւոյթ:

Նախ, եթէ մարդը տարուայ ընթացքում ընդամենը 3-4 ամիս է Հայաստանում, իսկ մնացեալ ժամանակահատուածն ապրում ու աշխատում է արտերկրում, եւ եթէ դա լինում է ոչ թէ մէկ տարի, այլ տարիներ շարունակ, ապա այդ մարդու տունն արդէն ոչ թէ Հայաստանն է, այլ արտերկիրը

սոցիալական պայմանների համար: Այդ քաղաքացիները բաշարող չեն, իսկ ՀՀԿ-ում գնահատում են բաշարողներին, որոնք ՀՀԿ-ի համար ապահովում են երկու էրենկ մի տեղում՝ նախ հեռանում են եւ փող ուղարկում Հայաստան, որպէսզի Ռաֆիկ Գրիգորեանն ու նրա մեծից փոքր, վերից վար կուսուրնկերները կարողանան այդ փողից փող սարքել, իսկ դրանից բացի էլ հեռանում են եւ նուազեցնում դժգոհ գանգուածի թիւը, ինչի շնորհիւ էլ նուազեցնում են փողից սարքած փողը վայելելու ուսկերը:

Ինչպէս Երեւանի Աւագանու ՀՀԿ մի անդամ էր օրերս Տարօն Մարգարեանի քարոզարշաւի շրջանակում ծեծել լրագրողին ու յայտարարել՝ «Այ ուրիշները չեն, ինչի էք ուզում մեր հացը հարամ անէք»: Ի դէպ, Տարօն Մարգարեանը մի քանի շաբաթ առաջ մտայնացել էր Երեւանի քաղաքապետի պարգեւներ յանձնել Երեւանի լաւագոյններին՝ լաւագոյն այսինչ, լաւագոյն այնինչ: Գուցէ արժէ, որ Տարօն Մարգարեանը մի տարեկան պարգեւ էլ սահմանի արտագնայ աշխատանքի մեկնողների համար՝ կուսակցական տրամադրութիւնների շրջանակում: Ասենք, լաւագոյն արտագաղթող»: Կարելի է նաեւ կազմակերպել կոմերցիոն միջոցառումներ, ասենք միսս եւ միստեր արտագաղթող:

Թէեւ, արտագնայ աշխատանքը, ինչպէս երեւում է, պետական քաղաքականութեան լուրջ տարր է, հետեւաբար պարգեւատրումն էլ պէտք է լինի ակելի լուրջ մակարդակով: Արտագնայ աշխատանքը պէտք է խրախուսել նախագահի տարեկան մրցանակով: «ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱՐԱԹ-ԹԵՐԹ
 ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
 ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՆ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
 ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
 Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
 ԽՄԲԱԳԻՐ՝
 ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆԵԱՆ
 ԿԱՐՁԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
 ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
MASSIS Weekly
 Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
 1060 N. Allen Ave.
 Pasadena, CA 91104
 Phone: (626) 797-7680
 Fax: (626) 797-6863
 E-Mail: massis2@earthlink.net
 http://www.massisweekly.com
 (USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
 Published Weekly
 Except Two Weeks in August
 ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
 USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
 Canada \$125.00 (Air Mail)
 Overseas \$225.00 (Air Mail).
 All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
 Periodicals Postage Paid
 at Pasadena CA.
 Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՐԱՅՖԻ ՅՈՎՅԱՆՆԻՍԵԱՆԸ ՄՏԱԴԻՐ ՉԷ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼ ԺԻՐԱՅՐ ՄԵՖԻԼԵԱՆԻՆ

Ես մտադիր չեմ ժիրայր Սէֆիրեանին իր ոճով պատասխանել, քանի որ Սէֆիրեանը ազգի հերոս է: Այդ մասին Ապրիլի 29-ին, մամուլի ասուլիսում յայտարարել է նախագահի նախկին թեկնածու, «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան առաջնորդ Ռաֆֆի Յովհաննիսեանը՝ մեկնաբանելով «Մարդարապատ» շարժման նախաձեռնող խմբի համակարգող ժիրայր Սէֆիրեանի արտայայտութիւնները:

Յովհաննիսեանի խօսքով, ինքը հանդիպել է Սէֆիրեանի հետ, կոչ արել մասնակցել միացեալ պայքարին, իսկ այժմ «ընկերների հետ միասին նախաձեռնութիւն է սկսել»: «Ես ուրախ կը լինեմ, եթէ նրանք անեն այն, ինչ ես չեմ արել: Ժիրայր Սէֆիրեանն ինձ համար արժէք է ներկայացնում, եւ ես մտադիր չեմ գնահատական տալ նրան: Մայիսի 5-ին մենք Երեւանում կը տեսնենք իրական իրավիճակը եւ կ'որոշենք՝ Մայիսի 9-ին միասին, թէ առանձին հանդէս կը գանք»:

Հարցին, թէ ինչպէ՞ս է գնահատում, որ նախընտրական քարոզարշաւի ընթացքում Հայ ազգային կոնգրէսն աշխատել է իր դէմ,

Յովհաննիսեանը պատասխանել է. «Ես արդէն անցել եմ այդ փուլը, ինձ համար բնական է, որ որոշ մարդիկ որպէս թիրախ ընտրուեն Ռաֆֆիին կամ «Բարեւ, Երեւան» դաշինքը: Եւ դա վերաբերում է ոչ միայն ՀԱԿ-ին»:

Ինչպէս աւելի վաղ յայտնել էր NEWS.am-ը, «Մարդարապատ» շարժման նախաձեռնող խմբի համակարգող ժիրայր Սէֆիրեանը նշել էր, թէ վերջին մի քանի ամիսներին իրենց չի յաջողուել համոզել «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան առաջնորդ, նախագահի նախկին թեկնածու Ռաֆֆի Յովհաննիսեանին, որ նա յստակ գործողութիւնների ծրագիր ընդունի՝ բողոքի ակիցն առաջնորդող խմբերով դեկավարելու համար: «Ժողովրդի դժգոհութեան աննախադէպ ակիցի պայմաններում կարելի էր կեանքի կոչել այդ բոլոր փոփոխութիւնները, բայց, ցաւօք, մեզ չ'յաջողուեց համոզել Ռաֆֆի Յովհաննիսեանին, եւ պէտք է պայքարը սկսենք մեր մեթոտներով», - ասել էր նա՝ յաւելելով, որ անցել են առաջնորդների ժամանակները, եկել է առաջնորդող խմբերի ժամանակը:

ՀԱԿ-Ը ՊԱՅԱՆՋՈՒՄ Է ՊԱՐՁԵԼ Տ. ՍԱՐԳՍԻԱՆԻ ՈՒՆԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընդդիմադիր Հայ ազգային կոնգրէսը (ՀԱԿ) յանցագործութեան մասին հաղորդում է ներկայացրել Հայաստանի գլխաւոր դատախազ Աղուան Յովսէփեանին՝ պահանջելով քրէական գործ յարուցել, պարզել Երեւանի գործող քաղաքապետ, քաղաքապետի թեկնածու Տարօն Մարգարեանի ունեցուածքի օրինականութիւնը եւ պատասխանատուութեան ենթարկել նրան:

Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը պահանջում է բացառապէս, թէ Մարգարեանը միլիոնների հասնող իր ունեցուածքը արդեօք ձեռք չի բերել կոռուպցիայի, «ատկանների» կամ «յանցաւոր ճանապարհով ստացուած եկամուտներն օրինականացնելու» միջոցով:

Յանցագործութեան մասին հաղորդման մէջ կոնգրէսը վկայակոչել է պաշտօնական փաստաթղթեր՝ 2005-ին, 2007-ին եւ 2013-ին կենտրոնական ընտրական յանձնաժողով ներկայացուած Տարօն Մարգարեանի գոյքի եւ եկամուտներն յայտարարելու փոփոխութիւնները: Ինչպէս լրագրողների հետ հանդիպմանը ներկայացրեց ընդդիմադիր կուսակցութեան փոխնախագահ Լեւոն Զուրաբեանը, Մարգարեանի կարողութիւններն աճել են տասնեակ միլիոններով, ընդ որում, ըստ ընդդիմադիրների ուսումնասիրութիւնների, դա ոչ ժառանգութեան կարգով ստացած ունեցուածք է, ոչ ձեռնարկատիրական գործունէութեան, ոչ նուիրատուութեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒԸ, ԸՍՏ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏՈՒԵԱԼՆԵՐԻ, ՉԻ ՆՈՒԱԶԵԼ

Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայութեան հրապարակած 2013-ի առաջին եռամսյակի հաշուետուութիւնների, Հայաստանի բնակչութեան թիւը չի նուազել: Երկրում շարունակվում է ապրել 3 մլն 270 հազար մարդ, որից 1 մլն 600 հազարն ապրում են Երեւանում:

Երեւանի վարչական շրջաններից ամենաշատ բնակչութիւնն ունի Շէնգաւիթը: Մարզերից ամենախիտ բնակեցուած Արմաւիրն է, ամենանոսր բնակեցուածը՝ Վայոց Ձորը: Ամենից շատ գործազուրկներ ապրում են Շիրակի մարզում:

Հայաստանում այս տարի էլ գործազուրկութեան նպաստն ամսական շուրջ 16 հազար դրամ է կազմում: Իսկ ահա միջին ամսական աշխատավարձը պաշտօնապէս 141 հազար դրամ է՝ ներառեալ այս տարուայ Յունուարի 1-ից ուժի մէջ մտած պարտադիր սոցիալական ապահովութեան վճարները:

Այս տարի Հայաստանի սահ-

մանային անցակէտերով տեղաշարժուել է 657 հազար մարդ, ինչը զբիթ է 125 հազարով աւելի է, քան նախորդ տարուայ ցուցանիշը: Մեկնողների եւ ժամանողների բացասական հաշուէկշիռն այս տարի կազմել է մօտ 35 հազար մարդ՝ այսինքն պաշտօնապէս այս տարի 10 հազարով աւելի շատ մարդ է մեկնել Հայաստանից, քան նախորդ տարուայ ընթացքում: Հայաստան եկել են ամենից շատ իրանի, ԱՄՆ-ի եւ Թուրքիայի քաղաքացիներ:

Արտահանումը շարունակում է շուրջ 3 անգամ պակաս մնալ ներմուծման ցուցանիշից: ԱՊՀ տարածքում ամենացածր արտահանման, ուղեւորափոխադրման, բեռնափոխադրման եւ մի շարք այլ ցուցանիշներն ունեն Հայաստանն ու Մոլդովան:

Եւրամիութեան, ԱՊՀ եւ մի շարք այլ երկրների ցանկում Հայաստանը Բելառուսից յետոյ ամենաբարձր գնաձ ունեցող երկիրն է:

ՏԱՐՕՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ ՉԻՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑԵԼ ԲԱՂԱՔԱՊԵՏԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ ԲԱՆԱՎԵՃԻՆ

Երեւանի քաղաքապետի թեկնածուները բանավէճի ընթացքին

Ապրիլ 30-ին Երեւանի աւագանու ընտրութիւններին մասնակցող քաղաքական ուժերի համամասնական ցուցակները գլխաւորող անձինք բանավէճել են «Միվիլիթաս» հիմնադրամում, որին սակայն չեն մասնակցել ՀՀԿ-ն ու ՕԵԿ-ը: Ըստ այդմ, բանավէճել են քաղաքապետի թեկնածուներ «Առաքելութիւնից»՝ Մեսրոպ Առաքելեանը, ԲՀԿ-ից՝ Վարդան Օսկանեանը, «Բարեւ Երեւանից» Արմէն Մարտիրոսեանը, ՀԱԿ-ից՝ Վահագն Խաչատրեանը, ՀՅԳ-ից՝ Արմէն Ռուստամեանը:

Բանավէճի ժամանակ քննարկուել են երեւանցիներին յուզող մի շարք խնդիրներ, առաջարկուել լուծման տարբերակներ: Նրանք, մասնաւորապէս, անդրադարձել են աղբահանութեան, գործազուրկութեան եւ քաղաքային տնտեսութեան մի շարք այլ խնդիրների: Բանավէճի մասնակիցները շատ հարցերում համամիտ էին, օրինակ՝ այն, որ անլուծելի խնդիրներ չկան, եթէ կայ քաղաքական կամք, ժողովրդի կողմից ձեւաւորուած իշխանութիւն, ապա կարելի է լուծել քաղաքային տնտեսութեան բոլոր խնդիրները:

Վահագն Խաչատրեանը նշեց, որ քաղաքապետի պաշտօնը երկու մասից է բաղկացած՝ քաղաքական

եւ քաղաքային իշխանութեան: Մեսրոպ Առաքելեանի կարծիքով՝ քաղաքային իշխանութեան արդիւնաւէտ կառավարման պարագայում հնարաւոր է լուծել մի շարք խնդիրներ:

Վարդան Օսկանեանը շեշտեց, որ Երեւանի քաղաքապետը դա Երեւանի քաղաքի վարչապետն է, Երեւանի տնտեսութիւնը՝ Հայաստանի տնտեսութիւնն է, իսկ գործազուրկութեան խնդիրը բոլորի խնդիրն է, բայց իրենք ունեն կոնկրետ լուծումներ: Նրա խօսքով՝ մինչեւ քաղաքական մենաշնորհը չվերանայ, խնդիրները չեն լուծուի: «Այնպիսի պարզ, լուծելի խնդիրներ կան, որոնք կարծես մինչեւ հիմա պէտք է լուծուած լինէին, բայց չեն լուծուած, որովհետեւ քաղաքական մենաշնորհը թոյլ չի տալիս: Եթէ գնացինք այս դիտաւորութեամբ, կարող ենք սկիզբ դնել արմատական փոփոխութիւնների ոչ միայն Երեւանում, այլեւ՝ ողջ հանրապետութիւնում», - ասաց նա:

Իսկ Արմէն Մարտիրոսեանը նշեց, որ սոցիալ-տնտեսական խնդիրները կարեւորագոյնն են երեւանցիների համար, մայրաքաղաքը դարձել է սուպերմարկետների վայր, սա առաջին հերթին վնաս է փոքր եւ միջին բիզնէսին:

ՊԵԿ-Ի ՆԱԽԱԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԳՐՈՒՄ ԵՆ ԲԱԶՄԱԹԻ ԲԻԶՆԵՍՆԵՐ

Պետական եկամուտների կոմիտէի նախագահ Գագիկ Խաչատրեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ գրոցում ասաց, թէ, իր դէմ ընթանում է վարուց մշակուած կամպանիա, իսկ լրատուամիջոցները «յօրինած բիզնէսներ» են կապում իր անուան հետ՝ չցանկանալով, սակայն, մանրամասնել, թէ ով է կանգնած այդ ամէնի հետեւում:

«Վաղուց մշակած ձեռք լրատուական միջոցների յօրինած բիզնէսներն են: Դիմէք յանձնաժողովին», - «Ազատութիւն» ռադիոկայանին ասաց Խաչատրեանը:

Հայաստանի նախագահի նստավայրում գործող Բարձրաստիճան պաշտօնատար անձանց էթիկայի յանձնաժողովը Ապրիլի 10-ին որոշել է վարուց յարուցել ՊԵԿ նախագահի նկատմամբ: Յանձնաժողովը պէտք է ստուգի՝ արդեօք շահերի բախում կայ իրաւապահների անուան հետ կապուող բիզնէսների եւ նրա պաշտօնավարման միջեւ:

Տեղեկութիւնն այդ մասին լայն հանրութեան սեփականութիւնը դարձաւ միայն Ապրիլի 22-ին, եւ «Ազատութիւն» ռադիոկայանի

ՊԵԿ-ի նախագահ Գագիկ Խաչատրեան

հարցմանն իր պատասխան ՊԵԿ-ի լրատուական ծառայութիւնից փոխանցել էին, թէ Գագիկ Խաչատրեանը կ'արձագանքի միայն յանձնաժողովի որոշումից յետոյ:

Բարձրաստիճան պաշտօնատար անձանց էթիկայի յանձնաժողովի որոշմամբ Գագիկ Խաչատրեանին առաջարկուել էր յանձնաժողովի որոշումը ստանալուց յետոյ՝ տասնօրեայ ժամկէտում, ներկայացնել իր առարկութիւնները եւ բացատրութիւնները:

ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱԼԵՐԻ ԲՈՒԱՅԷ. ՄԵՆՔ ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՆՔ ԾԱՆԱԶԵԼ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԸ

Վալերի Բուայէն Արցախի մէջ

Մենք շարունակում ենք լինել ձեր խոնարհ ծառաները՝ սպասելով ձեր հրահանգներին, այսպիսի յայտարարութեամբ Լեռնային Ղարաբաղում հանդէս եկաւ Եւրախորհրդարանի ազգութեամբ յոյն պատգամաւոր էլէնի Թեոխարուսը Ստեփանակերտում զարաբաղցի պատգամաւորների հետ հանդիպման ընթացքում:

Ճանաչողական այցով Լեռնային Ղարաբաղ են ժամանել մի խումբ եւրոպացի պատգամաւորներ, որոնց թւում են էլէնի Թեոխարուսը եւ ֆրանսիացի պատգամաւոր, Հայոց ցեղասպանութեան ժխտումը քրէականացնող օրինագծի հեղինակ Վալերի Բուայէն:

Եւրոպացի պատգամաւորները ժամանելով Ստեփանակերտ՝ ուղեւորուեցին դէպի տեսարժան վայրեր եւ ապա սկսեցին իրենց պաշտօնական հանդիպումները Լեռնային Ղարաբաղի իշխանութեան ներկայացուցիչների հետ:

Յոյն քաղաքական գործիչ Թեոխարուսը առաջին անգամ Ղարաբաղ էր այցելել քսանհինգ տարի առաջ՝ որպէս կամաւոր վիրաբույժ: Այսօր արդէն որպէս Եւրախորհրդարանի պատգամաւոր Թեոխարուսը յայտարարում է, որ Լեռնային Ղարաբաղը համարում է իր երկրորդ հայրենիքը:

«Բայց ինձ համար Արցախը ոչ մայրենիք, եւ ոչ էլ հայրենիք է: Այն աւելի ճիշդ նորածին մանուկ է, որին ուզում եմ իմ գրկում պահել եւ գուրգուրել որպէս մայր, որովհետեւ այդ մանուկը, ցաւոք սրտի, ծնուած օրուանից բաւակա-

նին լուրջ հիւանդութիւններ է տարել: Չնայած դրան այն այսօր պայքարող ժողովրդավարութիւն է», - ասաց յոյն պատգամաւորը՝ յաւելելով. - «Եւ այսօր մենք այստեղ ենք որպէսզի պաշտպանենք Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրաւունքը: Անկախ նրանից, թէ միջազգային իրաւունքում որ սկզբունքն է գերակայութեան արժանանում եւ որը՝ ոչ, կը դառնանակը, երբ մենք Եւրոպայում, ամբողջ աշխարհում կը հասկանանք, որ աւելի կարեւոր է մարդու ինքնորոշման իրաւունքը»:

Ընդամէնը մէկ ամիս առաջ Ֆրանսիայում ստեղծուած Լեռնային Ղարաբաղի հետ բարեկամական խմբի անդամ Վալերի Բուայէն, ով նաեւ հեղինակ է էլ է այդ երկրի խորհրդարանում Հայոց ցեղասպանութիւնը քրէականացնող օրինագիծը, Ղարաբաղ էր այցելում երկրորդ անգամ:

«Ստեղծելով Ֆրանսիա-Լեռնային Ղարաբաղ բարեկամական խումբը՝ մենք մեր առջեւ նպատակ ենք դրել ճանաչելի դարձնել Ղարաբաղը եւ այդ երկրում ապրող ժողովրդի համար ազատ ապրելու պայմաններ ապահովել», - յայտարարեց Բուայէն:

«Մենք պարտաւոր ենք ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղը, որպէսզի աշխարհին ցոյց տանք զարաբաղեան ժողովրդավարութիւնը, որպէսզի աշխարհին հաղորդենք, որ այս երկրի ժողովուրդն ուզում է ապրել ազատ ու անկախ», - շարունակեց ֆրանսիացի պատգամաւորը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՆԵՐԿՐՈՒՂ ԹԱՆԿԱՐԺԷ ԱՒՏՈՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԹԻՒՆ ՆՈՒԱԶԵԼ Է

2013 թ. առաջին եռամսեակում Հայաստան է ներկրուել 8299 աւտոմեքենայ, տեղեկացնում է ՀՀ կառավարութեանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտէն:

2012 թ. առաջին եռամսեակի համեմատ ներկրուած աւտոմեքենաների թիւն աւելացել է 1441-ով կամ 21%-ով:

Աւտոմեքենաների ներկրումից այս տարի մաքսային մարմինները գանձել են 8,6 մլրդ դրամ (մօտ 21 մլն դոլար), նախորդ տարուայ 8,1 մլրդ դրամի համեմատ: Մաքսային գանձումների ոչ համամասնական աճը պայմանաւորուած է նրանով, ներմուծուած մեքենաների աճը հիմնականում տեղի է ունեցել մին-

չեւ 10 հազ. դոլար արժողութեամբ մեքենաների մասով:

Այսպէս՝ 2013 թ. ներկրուած մեքենաների կէսից աւելին կամ 5121-ը մինչեւ 5 հազ. դոլար արժողութեամբ են: Իւրաքանչիւր հինգերորդ ներկրուած աւտոմեքենայ (1656 հատ) ունեցել է 5-10 հազ. դոլար արժողութիւն:

Թանկարժէք մեքենաների (30 հազ. դոլարից աւելի արժողութեամբ) մեքենաների թիւը կազմել է 399 կամ ընդհանուրի 4,8% -ը: Նախորդ տարի առաջին եռամսեակում ներմուծուել էր 567 թանկարժէք աւտոմեքենայ:

Նշենք, որ 2012 թ. ընդհանուր առմամբ Հայաստան էր ներկրուել 34,7 հազ. հատ աւտոմեքենայ:

ԻՐԱՆԱՅԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՐԸ ՄԱՅԱՑԵԼ Է ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆԻ ՄԵԿՈՒՍԱՐԱՆՈՒՄ

65-ամեայ իրանահայ գործարար Ժորժ Բաղումեանի կալանքը երկարացնելու վերաբերեալ դատարանի որոշումից երեք օր անց նա մահացել է «Նուբարաշէն» քրէակատարողական հիմնարկում:

Գործարարն առողջական լուրջ խնդիրներ է ունեցել՝ սրտամկանի ինֆարկտ է տարել տարիներ առաջ, մահուանից առաջ տառապում էր շաքարային դիաբետով, յետինֆարկտային կարդիոսկլերոզով, զարկերակային հիպերտենզիայով:

Չնայած նման առողջական խնդիրներին՝ նրան ոչ միայն գրաւով կամ ստորագրութեամբ չեն ազատել կալանքից, այլեւ չեն տեղափոխել դատապարտեալների հիւանդանոց:

Փաստաբան Մուշեղ Շուշանեանը պաշտպանեալին կալանքի տակ պահելու վեց ամիսներին նրա առողջական վիճակի մասին տեղեակ է պահել կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատենախորհրդի դատարանի դատաւոր էղիկ Աւետիսեանին, ինչպէս նաեւ վերաքանիչ դատարանի դատաւոր Արարատ Պետրոսեանին: Նա, մասնաւորապէս, դատարաններին յայտնել է, որ իր պաշտպանեալին չի ցուցաբերում եւ չի էլ կարող ցուցաբերուել պատշաճ բժշկական օգնութիւն քրէակատարողական հիմնարկում:

Ըստ նախաքննական մարմնի՝ առանձնապէս խոշոր չափերով հարկերից խուսափելու եւ ապօրինի գէնք պահելու մէջ մեղադրուող 65-ամեայ Ժորժ Բաղումեանի կալանքը երկարացնելու միջնորդութիւնը Պետեկամուտների կոմիտէի քննչական վարչութեան քննիչ Անտոնեսա-

«Նուբարաշէն» քրէակատարողական հիմնարկը

նը հիմնաւորել է մտավախութեամբ, որ Բաղումեանը, ազատութեան մէջ յայտնուելով՝ «կարող է հիմնադրել նոր ընկերութիւններ, կատարել գործարքներ, առաջացնել հարկային պարտաւորութիւններ ու չվճարել հարկերը»:

Այս մտավախութիւնը «ծայրաստիճան ցինիզմ» է որակել փաստաբան Մուշեղ Շուշանեանը՝ երեւանի կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների առաջին ատենախորհրդի դատարանին առարկութիւններ ներկայացնելիս: Փաստաբանը պնդել է, որ կալանքը երկարացնելու՝ քննիչի միջնորդութիւնն անհիմն է, անօրինական է, կամայական:

Ի դէպ, Ժորժ Բաղումեանը զարաբաղեան պատերազմի տարիներից շարունակել է հոր գործը՝ պաշտպանութեան նախարարութեանն ապահովել է մարտկոցներով: Բաղումեանն ունեցել է բիզնեսներ: Փաստաբանի եւ հանգուցեալի եղբօր պնդմամբ՝ համակարգը հետապնդել է իրանահայ գործարարին՝ նրան ունեզրկելու նպատակով:

«ԱՐՄԱՒԻԱ»-Ն ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐ Է ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԵԼ

«Արմաւիա» աւիաընկերութիւնը արդէն մէկ ամիս է, ինչ դադարեցրել է չուերթներ իրականացնել եւ պաշտօնապէս յայտարարել է, որ սկսում է սնանկացման գործընթացը, մինչդեռ աւիաընկերութիւնը իրեն սնանկ ճանաչելու պահանջով դատարան այդպէս էլ չի դիմել:

Վերջերս «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում ընկերութեան սեփականատէր Միխայիլ Բաղդասարովը յայտարարել էր, որ սնանկանալու պատճառը այն էր, որ Հայաստանում բիզնէսով զբաղուելն այլեւս օգուտ չէր բերում. - «Այնպիսի իրավիճակ էր ստեղծուել, որ Հայաստանում բիզնէս անելը ուղղակի ձեռնտու չէր: Փորձեցի այլ բիզնէսներից գումարներ ներդնել, եւ մօտ 3 տարի «Արմաւիա»-ն այդպէս ոչ շահութաբեր վիճակով գործում էր: Մինչդեռ հիմա այնպիսի իրավիճակ է ստեղծուել, որ միւս բիզնէսներն են յայտնուել վատ վիճակում, եւ հիմա էլ պէտք է դրանց վերականգնմամբ զբաղուել»:

«Արմաւիա»-ի հարցի շուրջ կարծես ամէն ինչ պարզ էր, կառավարութիւնը արդէն քննարկում էր

աւիաուղորտի ապագան, մինչդեռ հիմա ընկերութիւնը ներկայացրել է մի ծրագիր, որի իրականացման դէպքում «Արմաւիա»-ն ոչ միայն սնանկ չի ճանաչուել, այլեւ, ըստ ծրագրի հեղինակների, կը շարունակի գործել ու զարգանալ: Այսպէս կոչուած փրկութեան ծրագիրը աւիաընկերութեան մասնագետները օրերս են ներկայացրել:

Առաջարկում է, մասնաւորապէս, վերացնել «օդի համար» վճարուող գումարը, որը կազմում է 10 հազար դրամ եւ մտնում է աւիատոմսի արժէքի մէջ, ամենաքիչը 30 տոկոս գեղջ սահմանել Հայաստանի տարածքում գործող օդանաւակայաններում մատուցուող ծառայութիւնների համար, աւիաընկերութեանը ինքնուրոյն աւիավառելիք բերելու հնարաւորութիւն տալ եւ այլն:

«Արմաւիա»-ն շեշտում է, որ առկայ խնդիրները լուծելու դէպքում միայն որեւէ աւիաընկերութիւն հնարաւորութիւն կ'ունենայ գործել եւ զարգանալ Հայաստանում, իսկ այս փոփոխութիւնները հնարաւոր կը լինի իրականացնել միայն կառավարութեան աջակցութեամբ:

ՄԱՍՈՒԼԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

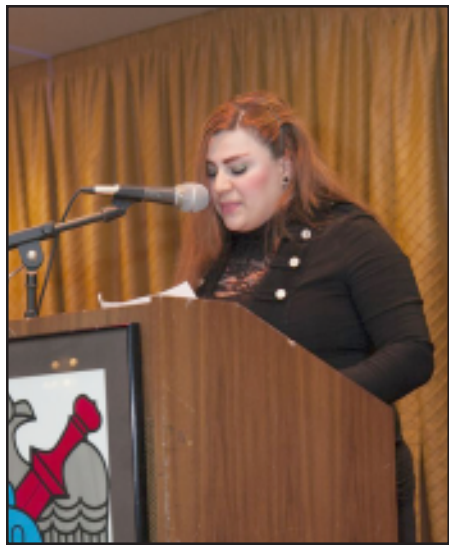
լրագրողներու դէմ: Այս պատճառներով Հայաստան ամենամեծ յառաջնութեամբ արձանագրած երկիրներէն է այս տարուայ զեկոյցին մէջ:

Հայաստանի դրացի երկիրներէն Վրաստան 49 կէտով դասուած է մասամբ ազատ երկիրներու շարքին, իսկ Ատրպէյճան 82 կէտով կը մնայ ամէնէն վատ երկիրներու շարքին, անցեալ տարուայ համեմատ նոյնիսկ անկում արձանագրելով:

Ս.Դ.Յ.Կ. ԿԱՅԾ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՔԱՅԼԱՐՇԱԲ ԵՒ ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 98 -ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻ ԱՌԹԻ

Նախաձեռնութեամբ Ս.Դ.Յ. Կուսակցութեան ԿԱՅԾ երիտասարդական միութեան Ապրիլ 23-ի երեկոյեան Փասադինայի քաղաքապետարանի դիմացէն ընթացք առաւ ցեղասպանութեան 98-րդ տարելիցի առթիւ աւանդույթ դարձած պահանջատիրական քայլարշաւը: Հատուցման բողոքներով պարզուած ցուցապատառները բերաւոր նախատակներու արեան պահանջատիրութեան ձայնն ու մատնանշումն էր 20-րդ դարու պատահած ծանրակշիռ եղեռնին ու անողոք ոճրագործութեան: Ցեղասպանութեան զոհերու ժառանգորդ հայ ցուցարարները կոչ կ'ուղղէին համայն հայութեան պայքարիլ ու պահանջատէր ըլլալ հայու իրա-

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մօտ, ուր ներքնասարահին մէջ համախմբուած էին ազգասէր հայորդիներ մասնակցելու ցեղասպանութեան 98-րդ տարելիցի առթիւ կազմակերպուած հսկումին ու ոգեկոչման հաղիսութեան: Փառահեղ սոյն հանդիսութեան, բեմավար օր. Ալին Պողարեան խնդրեց ներկաներէն մէկ վայրկեան յոտնկայս մնալ, որպէս յարգանքի տուրք մէկ ու կէս միլիոն նախատակներուն, ապա շնորհակալութիւն յայտնեց Կայծ Երիտասարդական Միութեան անունով քայլարշաւի մասնակցող բոլոր գիտակից հայորդիներուն: «Քայլարշաւը կը խորհրդանշէր օսմանեան կայսրութեան կողմէ ՏԷՐ ԶՕ-

Ալին Պողարեան

Հարի Ռնէլ

Սուրբ Խոստանեան

Տ. Սարգիս Ա. Քհնյ. Փեթոյեան

ւունքներուն ու բռնագրաւուած հողերուն ու կալուածներուն: Շօշափելի երեկոյթ ու տեսք ունեցող քայլարշաւը կանգ առաւ

Բի անպատենները աքսորուած ու տեղահան եղած մեր քոյրերն ու եղբայրները». ըսաւ ընկերուհի Ալին ու խնդրեց իւրաքանչիւր

անհատ պատասխանատու զգալ հայ դատի գործընթացին եւ աշխատանքներուն:

Կայծ Երիտասարդական Միութեան խօսքը անգլերէն լեզուով ներկայացուց Հարի Ռնէլ արտայայտելով իր յուզումն ու զայրոյթը այն սարսափելի աղէտին ու ոճրագործութիւններուն, որ ենթարկուեցան իր նախահայրերը, ու այն սուրբ պատգամին որ փոխանցուած էր իրեն հետամուտ ըլլալու իր արդար իրաւունքին ու պահանջատիրութեան:

Գեղարուեստական յայտագիրը սկիզբ առաւ Նոր Սերունդ մշակութային միութեան պարախումբի «Հազար ու մէկ գոյներ» եւ «Հայկական ժողովրդական ազգագրական պարեր»-ով պարախումբի պարմանուհիներու հիանալի կատարողութիւնը կրկին կուգար փատելու, թէ մենք կանք, ու պիտի

մնանք, պիտի գոյատեւենք մեր երգով ու մեր պարով, մեր մշակութով ու մեր Մասիսով, որուն լանջին յաղթանակի ու միասնութեան պարը պիտի պարենք անկասկած:

Երիտասարդական միութեան անդամ Ժանօ Խոստանեան հանդէս եկաւ ցեղասպանութեան յիշատակին նուիրուած ասմունքով մը: Ապա ցուցադրուեցաւ տեսաներկաներ 1915-եթաղանէն ճողոպրած հայորդիներուն, որոնք պատասխանելով օր. Ալին Պողարեանի հարցումներուն պատմական շրջայց մը կատարեցին իրենց տարաբախտ անցեալին . արտայայտելով իրենց ապրումներն ու յուզումները այդ քստմնելի ապրիլեան օրերուն, ուր Արեւմտեան Հայաստանի դաշտերուն մէջ չժողկեցաւ հայոց գարու-

Շաբ.ը էջ 20

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ ԿԱԶՄԱԿՈՐՊԱԾ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ

Հոգեհանգստեան արարողութիւն նահատակաց Յուշակոթողը վայրը

Հայկական Ցեղասպանութեան 98րդ տարելիցին առթիւ Փասատինայի Համահայկական Գաղութային Մարմինը կազմակերպած էր յուշահանդէս մը, որ տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 24 Ապրիլ 2013ին, առաւօտեան ժամը 10:00ին, Փասատինայի Յիշատակի Զբօսայգիին մէջ: Օրուան հանդիսավարն էր Վրոյր Պուրղուրճեան, իսկ հանդիսութեան տեւողութեան պատուի կեցած էին ՀԲԸ Միութեան Փասատինայի մասնաճիւղի արիւններն ու արենույնները՝ առաջնորդութեամբ խմբապետ եղբայր Ալըն Գազարեանի:

ցութեամբ Միացեալ Նահանգներու բանակի միաւորներուն, որմէ ետք երգուեցան Ամերիկեան եւ Հայկական քայլերգները՝ կատարողութեամբ Մարշալ Երկրորդական վարժարանի երգչախումբին եւ նուագախումբին: Երգչախումբի ղեկավարն է՝ Ճէֆ Հապէլ, իսկ նուագախումբի ղեկավար՝ Տէյվիս Բիթս: Հանդիսութեան ներկայ էր նաեւ վարժարանի տնօրէն՝ դոկտ. Մարք Անտըրսընը: Ապա հրաւիրուեցան հոգեւոր հայրեր՝ Արժ. Տ. Սարգիս Ա. Քհնյ. Փեթոյեանը, Հայր Գրիգոր Վարդապետ Շահինեանը, Վերապատուելի Վաչէ Էքմէքճեանն ու Պատուելի ճօ Կարապետեանը՝ որպէսզի

Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի ներկայացուցիչ Յակոբ Անէմեան

հաւաքական աղօթքով սկսի օրուան յայտագիրը, որմէ ետք յոտնկայս մէկ վայրկեանի լուսութեամբ յարգուեցաւ ինկելի յիշատակը մեր 1.5 միլիոն անմեղ զոհերուն: Այս յուշահանդէսին ներկայ էին աւելի քան 200 ազգայիններ՝ որոնք եկած էին Մեծն Լոս Անճելոսի զանազան շրջաններէն:

ցին մեր դատի այժմէականութիւնը եւ մեր պահանջատիրութեան արդար իրաւունքներուն տիրանալու անհրաժեշտութիւնը:

Գէորգ Քէօշկէրեան Ցեղասպանութեան անուրանալի իրողութեան գծով երկու մէջբերում կատարեց, մին՝ այն ժամանակուայ Միացեալ Նահանգներու Թուրքիոյ հիւպատոս Հէնրի Մորկընթաուէն եւ միւսը՝ Նորվեգիացի գիտնական, դիւանագետ, Նոպէլեան Խաղաղութեան մրցանակակիր եւ Մարդկային իրաւանց Չերմ պաշտպան Նանսէնէն: Ան աւարտեց իր խօսքը եզրակացնելով թէ մենք ուշ կամ

Շաբ.ը էջ 20

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՊԱԹՕՆ ՌՈՒԺԻ ՄԵՋ

Պաթօն Ռուժ, 21 Ապրիլ 2013: Համայնքին համար նշուած թուականը սովորական կիրակի մը չէր: Խորագրաց ապրում մը տոգորած էր հայութեան սիրտը, քանի համայնքային վարչութիւնը ծրագրած էր Հայոց Յեղասպանութեան 98-ամեակը նշել 24 Ապրիլի մերձակայ սոցն կիրակին: Տաք եւ պայծառ առաւուս մըն էր: Համայնքի անդամները իրենց ընտանիքներով, մեծերէն մինչեւ փոքրերը, օրուան կանուխ ժամերէն հետզհետէ գրաւած էին իրենց տեղերը Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ նստարաններուն վրայ: Խորանին առջեւ, դասին մէջ, Վարչութեան եւ համայնքին անունով վայելչօրէն գետեղուած էր մեծադիր ծաղկեպսակ մը, որուն ժապաւէնին վրայ կը կարդացուէր՝ 1915 թուականի Յեղասպանութեան 98-ամեակ՝ Հայոց մէկ ու կէս միլիոն նահատակներուն ձօնը: Օրուան պատարագիչն էր Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Տ. Թադէոս Ա. Քհնյ. Ապտալեանը, որ շրջապատուած դպիրներով ու սարկաւազներով, եկեղեցական երգչախումբի կատարած շարականներու երգեցողութեան ուղեկցութեամբ, Ս. Խորանին առջեւ, հաւատաւոր ներշնչումով մը կը մատուցէր Ս. Եւ անմահ Պատարագը: Այս առթիւ, ժընեւէն մասնաւոր հրակէրով քաղաքս ժամանած էր Դոկտ. Աբէլ Քհնյ. Մանուկեանը, 1915 թուականի իրադարձութիւններուն, 20-րդ դարու առաջին Յեղասպանութեան, համազգային սուգին եւ պահանջատիրութեան մասին տալու բանասխօսութիւն մը: Ս. Պատարագի աւարտին, ան իր խօսքը նախ ուղղելով համայնքի երիտասարդութեան, անգլերէն լեզուով անդրադարձաւ Օսմանեան կայսրութեան մէջ պատմական եղելութիւններու եւ քաղաքական իրավիճակի գարգացումին, հայ ժողովուրդի ծանր կացութեան, միջազգային շահերու բախումին, Երիտ. Թուրք կառավարութեան կողմէ հայ ժողովուրդը բնաջնջելով հայկական հարցը լուծելու պետական ճիւղապահ ծրագրի իրականացումին, դաշնակից պետութիւններու եղեռնագործուած ժողովուրդի մը արդար իրաւունքները վերականգնելու ձախորդութեան, միջազգային-քաղաքական դաշտին մէջ Հայոց Յեղասպանութեան հետզհետէ մոռացութեան ենթարկուելուն, Սեւրի եւ Լօզանի դաշնագրի ներուն, Թուրքիոյ Հանրապետութեան ստեղծումին, ի վերջոյ, Հայոց արդար դատի ան-ժամանցելիութեան եւ պահանջատիրութեան:

Պաթօն Ռուժի հայ նոր սերունդին ուղղուած զօրեղ եւ յանկուցիչ պատգամով իր խօսքը եզրակացնելէ ետք, Դոկտ. Աբէլ Քհնյ. Մանուկեան անցաւ իր բանասխօսութեան երկրորդ բաժնին, ուր զգալի էր այն առանձնատու կարեւորութիւնը, որ բանասխօսը կ'ընծայէր մեր մշակոյթի եւ ինքնութեան ոսկի խորիսիւր հանդիսացող մայրենիին: Ան ըսաւ. Հայոց Յեղասպանութեան 98-րդ տարելիցի ոգեկոչման արարողութեան առթիւ, բոլորս հաւաքուած ենք Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ խնկաբոյր կամարներուն տակ, խոկու-մով, մոմավառութեամբ եւ աղօթքով հայցելու գԱստուածն հարցն մերոց Հայոց միլիոն ու միլիոն նահատակներու հոգիներու լուսաւորութիւնը:

24 Ապրիլ 1915, անցեալի ընկալուածին մէջ ընդամէնը փոքրիկ թուական մըն է, աննշան թուացող օր մը միայն, բայց ան ինչպիսի ահաւոր սարսուռ մը կ'ազդէ մեր հոգեան վրայ, երբ կը գիտակցինք, որ մեր պատմութեան այդ անկիւնադարձային թիւը խորհրդանշն է մեր ազգի նահատակութեան, հայութեան դէմ իրագործուած ահաւոր ոճիւրիս՝ Թուրքիոյ հայաշատ քաղաքներով, Արեւմտեան Հայաստանի ամբողջ տարածքով մինչեւ Կիլիկիա, մինչեւ անպատը Սուրիոյ՝ մահաշունչ աւազուտները Տէր Զօրի:

Հայ ժողովուրդի գոյութեան հասցուած մահացու հարուածը, դարաւոր ու պայանական մեր հողերուն բռնագրաւումը, Հայոց ազգային, հոգեւոր-մշակութային ականդրին ու արժէքներուն փչացումը, մտաւորական մեր ամբողջ փարանգին ոչնչացումը եւ աւելի քան մէկուկէս միլիոն հայերու դէմ ամենավայրագ միջոցներով իրագործուած կոտորածը, իսկ Մեծ Եղեռնէն վերապրողներու հայրենագրկութիւնը, որուն իբրեւ հետեւանք՝ հայութեան մնացորդացին ակամայ սփռումը դէպի բոլոր տարածքներն աշխարհի, միայն անցեալին պատկանող իրականութիւններ չեն: Յեղասպանը դեռ կը մնայ անպատիժ, եւ հետապնդելով անգիշող քաղաքականութիւն մը, ոչ միայն կը շարունակէ ուրանալ իր ստանձնած պատմական ժառանգութեան պատասխանատուութիւնը, այլ ընդհակառակը՝ կը նկրտի ինքզինքը դնել գոհին, իսկ գոհն անմեղ՝ ցեղասպանին տեղ:

Տակաւին քանի մը տարի առաջ, Թուրքիոյ այսօրուան վարչապետը, որուն անունը այս սուրբ վայրին մէջ արժանի չէ յիշատակուելու, Գերմանիոյ Միւնխի քաղաքին մէջ գումարուած անվտանգութեան վեհաժողովին, անդրադառնալով 1915 թուականի Հայոց Յեղասպանութեան ըսաւ. 1915 թուականին Յեղասպանութիւն մը չէր կրնար տեղի ունեցած ըլլալ, որովհետեւ այդ բառը թրքերէն լեզուին մէջ գոյութիւն չունի: Աւելի քան մէկ միլիոն փաստաթուղթերու ստուգումը Թուրքիոյ արխիւներուն մէջ ոչ մէկ ապացոյց բերած է պնդուող ցեղասպանութեան ուղղութեամբ: Եթէ ուրիշ երկիրներ գայս ապացուցող փաստաթուղթեր ունին, ապա Թուրքիա պատրաստ է այդ փաստաթուղթերուն մասին խօսելու:

Պայքարի դեռ երկաշիւ ճամբայ մը ունինք մեր առաջ, բայց միեւնոյնն է, վհատող չենք: Գրեթէ դար մը ամբողջ պայքարեցանք, եւ ի նպատ մեր արդար դատին, հայ ժողովուրդին դէմ իրագործուած Յեղասպանութեան ու անոր պատմական իրողութեան ճանաչումին հպարտառիթ շարք մը յաջողութիւններ արձանագրեցինք: Սակայն ձեռք բերուածը դեռ գոհացուցիչ չէ, այնքան ատեն որ այս ուղղութեամբ մեր համազգային պահանջատիրութիւնը իր լիարժէք իմաստով իրականացած չէ: Անկոտրում կամքով եւ հերոսական ոգիով, աւելի զօրեղ, աւելի ուժգին պիտի շարունակենք մեր պայքարը՝ ի խնդիր ազգային պահանջատիրութեան մինչեւ յաղթանակ:

Թուրքիայ Հայոց Յեղասպանութիւնը մեր ժելու եւ այս կապակցութեամբ իր հեղինակաւոր պատասխանատուութեան խոսա-

փելու համար, որքան ալ ճիգ գործադրէ դիւանագիտութեան շուկան սուտերով ողողելու, պատմութիւնը խեղաթիւրելու կամ նախօրօք մաքրագործած իր պետական արխիւները բանալու, վճարուած պատմաբաններ օգնութեան կանչելու, միեւնոյնն է, սուտը չի կրնար երբեք ճշմարտութիւն դառնալ, եղեռնագործը՝ իբրեւ գոհ, իսկ գոհն ալ իբրեւ ոճրագործ ներկայացուիլ: Իրաւունք մը չի կրնար կորսուիլ, եթէ իրաւատէրը ինք չկորսուի ու տէր կանգնի իր իրաւունքին եւ գայն հետապնդէ վճարկամօրէն՝ յարատեւութեամբ: Ահաւասիկ, դար մը ամբողջ հայը չլուրջացող իր արդար դատը հետապնդելու սկզբունքայնութեան մէջ եւ ոչ ալ ժամանակի թանձր փոշին կրցաւ մթագնել անոր հաւաքական յիշողութիւնը: Անցեալը անցած չէ հայուն համար, եւ չի կրնար մոռցուիլ այն չարիքը, որ պետական կանխամտածուած որոշումով, 1915 թուականին, Օսմանեան կայսրութեան մէջ, Երիտ. Թուրքերու կառավարութեան կողմէ գործադրուեցաւ անոր դէմ:

Վաղ թէ ուշ, սիրելիներ, թերեւս մօտ ապագային, մենք պիտի հասնինք մեր նպատակին: Հայոց համազգային պահանջատիրութիւնը անպայման իրականութիւն պիտի դառնայ՝ Թուրքիոյ կողմէ կատարուած քաղաքական մեղայով եւ փոխհատուցումով, քանի այս ուղղութեամբ տարուող աշխատանքին մէջ հայ ժողովուրդի զաւակները վճարած են բազմապատկելու իրենց ուժերը, նիւթական եւ բարոյական միջոցները, օր ըստ օրէ նոր որակ տալով Հայ Դատի քաղաքական պայքարին: Թշնամիին հօրութեան առջեւ չթերազնաատենք մեր ուժերը: Մենք դարձած ենք վկան մեր պատմական հայրենիքին սահմանակից քանի ~ քանի ~ աշխարհասասան կայսրութիւններու կործանումին, անգամ դարեր շարունակ մեր վրայ տիրապետող ու մեզ կեղեքող գերհզօր պետութիւններու անհետացումին. բայց մենք՝ թէպէտ չարչրկուած ու խաչուած, բազմիցս ասպատակուած, հուրի ու սուրի, մոխրի լեռնակոյտերու տակ թաղուած ու արեան ծովերու մէջ խեղդամահ դարձած, ցեղասպանուած ժողովուրդ մը, վերածնած ենք առապելական փիւնիկի մը պէս թէկուզ փոշիացած մեր աճիւններուն մէջէն, ու արարող կամքով միշտ հրաշագործած ենք քաղաքակիրթ ազգերու ընտանիքին մէջ հայութեան յաւերժական խորհուրդը:

Սիրելիներ, Յեղասպանութիւն վերապրած հայ ժողովուրդի պահանջատէր զաւակներ, այսօր եւ վաղուան գալիք օրերուն, Մեծ Եղեռնի Նահատակներու յիշատակին նուիրուած ոգեկոչումը՝ Հայոց նոր սերունդին համար միայն ողբի ու կոծի, սուգի ու վիշտի միջոցառում մը չէ: Ապրիլ 24-ը ոգեկոչումի առաջին մէկ օրէն իսկ իր մէջ խտացուցած է ուխտի եւ վերանորոգումի իմաստ: Ան եղած է ըլլալու ազգային ուխտի եւ վերանորոգումի օր, պահանջատիրութեան վառ յուշակոթող եւ պայքարի արիւնտա գրօշ: Ապրիլ 24-ն, այսօր, ամէն բանէ առաջ, մեր միլիոնաւոր Նահատակներու արեամբ նուիրագործուած կտակ է, պատգամ է եւ միաժամանակ հայ ժողովուրդի վերանորոգ կեանքի եւ ապրելու ամենաիրական արտայայտութիւնն է:

Ինչքա՞ն անթիւ ու կործանարար եղած են հայուն դէմ հասցուած հարուածները, պատմութեան ընթացքին, որքա՞ն խորունկ փո-

րած են թշնամի ձեռքեր հայուն գերեզմանները, միեւնոյնն է, ան կառչած մնացած է կեանքին ու հուրեամբ համակ հաւատացած է իր Փրկչին աւետած Յարութեան Խորհուրդին:

Այս իմաստով, հաւատամքի մը պէս հարկ է միշտ կրկնել մեր սրտի ու հոգու խորքէն, որ ցեղասպանուած միլիոնաւոր հայորդիք սովորական մեռելներ չեն, այլ հայութեան նուիրական խորանին վրայ սրբադասուած նահատակներ են, որոնք կրկնակի կեանքով կ'ապրին մեր մէջ, ու դեռ պիտի ապրին վաղուան ու գալիք Հայոց հրաշալի սերունդին մէջ:

Մենք՝ քաղաքակիրթ աշխարհէն, ազգերէն ու պետութիւններէն, մէկուկէս միլիոն Նահատակներու թափած արեան իրաւունքով, արդարութիւն կը պահանջենք անիրաւուած մեր ժողովուրդին համար, իսկ Թուրքիայէն, իբրեւ իրաւական ժառանգորդը Օսմանեան պետութեան, ճանաչումը իր պատմական յանցագործութեան՝ իրաւունքի եւ փոխհատուցումի համապարփակ ըմբռնումով:

Այսօր, մենք կանգնած ենք Հայոց Յեղասպանութեան ոգեկոչման 100-ամեակի սեմին: Արդարեւ, այս սուրբ մարտահրաւէրը աւելի քան երբեք մեզ կը հրաւիրէ ազգային միասնութեան: Երբ այս հրամայականին մասին կը խոկայի, բարեկամ մը համացանցային ծառայութեան միջոցով ուշադրութեանս կը յանձնէր հայրենի բանաստեղծ Գէորգ Էմինի՝ «Մենք» բանաստեղծութիւնը, որ ատենին այնքան կարողացած, սիրած եւ անգիր իւրացուցած էր: Որքան իրական եւ իմաստալից է բանաստեղծին դիտարկումը հայութեան իրավիճակին մասին: Կիսուած ենք դժբախտաբար մեր պատմութեամբ, աշխարհագրութեամբ, մեր երկզգագաթ Մասիս սարով, Հայաստանով եւ Սփիւռքով, արեւելահայերէնով ու արեւմտահայերէնով, ուղղագրական երկու տարբեր գրեթէ ձեւերով, նուիրապետական մեր զոյգ Աթոռներով, կիսուած ենք անգամ մեր զգայարաններով, անէծքէն ու ցաւէն աշխարհն ու մարդկութիւնը ընկալելու մօտեցումներով:

Մե՞նք կ'էս, Կէ՞ս ե՞նք մե՞նք.

Չի՞նք ի՞նք կ'էս՝ Հայ կը լինէ՞նք Եւ ոչ բուրճահայ, Կամ արարահայ, Կամ ֆրանսահայ, Իսկ վաղն աստղահայ Կամ Լուսնահայ:

Կէ՞ս ե՞նք. - Երկնեղբու՞ս, Կիսուա՞ս, Երկզգագա՞թ. - Մեր խորհրդանիշ սո՞ւրբ լեռան մամն...

Բայց վկա՞յն եղբու՞ս մասիս լեռ մեր, Վկայ մեր կէսը գոհուած Տէր-Զօրում.

Եւ այն կէսը, Որ ես եմ, դու եւ ցա-

Մե՞նք կը միանա՞նք, Մե՞նք կ'ամբողջանա՞նք, Կը գտնե՞նք մի օր Լրիւ դառնալու շնորհ անհնար...

ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱՅԻ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԻՐԵՆՑ ՏՈՒՐՔԸ ՄԱՏՈՒՑԻՆ ՑԵՂԱՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՐՇԵՐՈՒՆ

ՊՕՂՈՍ ԳՈՒԲԵԼԵԱՆ

Հինգշաբթի ապրիլ 4ին, Կլենտոնի հանրային գրադարանի հանդիսարանը տեղի ունեցավ Քալիֆորնիայի հայ գրողներու միութեան հերթական հանդիպումը, որ նուիրուած էր Եղեռնի զոհերուն յիշատակի ոգեկոչման:

Երեկոն ընթացաւ ազատ բեմի տարազով:

Հակառակ գրողներու վարչութեան թափած ճիգերուն ու հայ մամուլի բարեհաճ գործակցութեան, հազիւ յիսուսի մօտ գրողներ ու գրասէրներ կը մասնակցէին երեկոյին: Սակայն հակառակ սակաւաթիւ ներկաներու թիւին, երեկոն իր բարձր մակարդակով կը զանազանուէր, որու ընթացքին յայտագրին մասնակցող գրողները հետամուտ էին իրենց լաւագոյնը տալու: Արդարեւ, երեկոն պիտի յատկանշուէր Հայոց Յեղասպանութեան թեմայով ստեղծագործութիւններու ընթերցումով ու ներկայ գրող մտաւորականներու կողմէ յայտնուած հետաքրքրական մտքերով:

Անդրադառնալով գրասէրներու զանցառելի թիւին, տասնեակ մը տարիներ առաջ, երբ այսպիսի երեկոյներ կը կազմակերպէինք, գաղութէն ներս գործող հեռատեսիլի կայանները, Գրողներու միութեան անվճար բեմ կը յատկացնէին ու կը ծանուցէին զայիք մեր ձեռնարկները: Այժմ եթէ նոյնիսկ հարցազրոյցի հրաւիրեն հայ գրողը, զինք կատարուած իրողութեան առջեւ դնելով, յայտագիրը չսկսած, քանի մը հարիւր տողարի մուրհակ կը ներկայացնեն անոր, նեղ դրութեան ու անակնկալի մտանելով իրենց անգիտակ հիւրը:

Գրողներս անուղղաջ միամիտներ չենք, զիտենք թէ մեր ազգային կեանքը իր բոլոր երեսներով անհարկի կերպով նիւթականացուած է: Հեռուստատեսիլի հայկական կայաններն ալ կարելի չէ այսպէս, որոնք պիտե՛ս հասկանալ կ'ապրին ամէն օր ամէն րոպէ: Սակայն խեղճ գրողը, որ բոլորէն լքուած ու մոռցուած է, ո՞ւր կ'է այդքան գումար ճարձ երբ անիկա դժուարութիւն ունի նոյնիսկ իր անտիպ գործերը հրատարակելու, եթէ մէջքին մեծահարուստ մը կամ ալ ազգային կառույց մը չէ կանգնած: Արդարեւ եթէ չըլլային Հրանդ եւ Մանուշ Սիմոնեանները եւ Նաթելը լա լալարեկեանն ու անոր ազնուական ամուսինը, գրողներու միութիւնը պիտի չգոյատեւեր ոչ ալ

անոր երամսեայ գրական հանդէսը՝ «Բառ ու Բանը»: Կարճ ասած, գրողներու միութիւնը գրասէր բարերարներու հոյլի մը կարիքը ունի կամ ազգային կառույցներու նեցուկին, որպէսզի ընդլայնէ գործելու իր դաշտը ու կարենայ շաբաթական գէթ ժամ մը հեռուստատեսիլի յայտագիր ապահովել, ծանուցելու համար զայիք իր ձեռնարկները: Երբ մեր գաղութէն ներս կառուցուած հայկական շքեղ կեդրոնները կը յօրանջեն իրենց ձանձրոյթէն, Գրողներու Միութիւնը կեդրոն մը կամ երդիք մը չունի շաբաթական իր ժողովները գումարելու: Ամբողջ կեանք մը գիր գրականութեան նուիրած խեղճ գրողը կարծես իր ժողովուրդին խորթ գաւակը ըլլար... Տասնեակներով երիտասարդ գրողներ եկան մաս կազմելու Գրողներու Միութեան, սակայն երբ մեր տնտեսական խեղճ վիճակը տեսան, մէկիկ մէկիկ հեռացան: Լաւ է լռենք առ այժմ...

Վերադառնալով հինգշաբթի օրուան ձեռնարկին, միութեան նախագահ՝ Շահէ Քէօրօղլեանի բացակայութեան, որ ընտրարշաւի մէջ էր, երեկոն վարեց գրողներու միութեան փոխ նախագահ՝ յայտնի գրող մտաւորական Գէորգ Քրիստինեան: Իր բացման խօսքին մէջ, անիկա շեշտը դրաւ հայ ժողովուրդի դիմադրական ոյժին ու ամուր ոգիին վրայ, որ ոչ միայն վերապրեցաւ Երիտթուրքերու կողմէ կազմակերպուած Յեղասպանութեան դառն ու անմարդկային փորձառութիւնը, այլ իր մէջ հոգեկան ուժն ու կորովը գտաւ, Ղարաբաղի ճակատը իրմէ գերիվեր ուժերուն դէմ յաղթական դուրս գալու ու պապենական մեր հողերը խլելու ազգերի թշնամիին տիրապետութենէն: Սիրուած բանաստեղծը կոչ ուղղեց, միասնականութեամբ, ու եղբայրական ոգիով լուծելու Հայաստանի քաղաքական կեանքը փոթորկող ներկայ ընտրամիջոցները: Իր խօսքի աւարտին, անիկա Եղեռնի զոհերու յիշատակին նուիրուած բանաստեղծութիւն մը կարդաց, արժանանալով ներկայ գրողներու ու հանդիսականներու արդար գնահատանքին:

Ապա մէկ առ մէկ ամպիրոն հրաւիրեց նախապէս կազմուած ցանկին վրայ տեղ գտած անունները, որոնք, սահմանուած ժամանակահատուածին մէջ ընթերցեցին իրենց

Շարք էջ 18

ԾՈՎԻԿ ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԱԾ «ALBERT EINSTEIN DISTINGUISHED EDUCATOR PROGRAM»-Ի 2013-2014 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Կլենտոնի Հերպերթ Հուվըր հանրային երկրորդական վարժարանի Գիտութեան Բաժանմունքի վարիչ Ծովիկ Մինասեան ընտրուած է 2013-2014 տարեշրջանի "Albert Einstein Distinguished Educator Program"-ի 27 գիտութեան, արհեստագիտութեան, ճարտարագիտութեան եւ թուաբանութեան ուսուցիչներէն մին, "The Triangle Coalition for Science and Technology Education"-ի կողմէ: Ան տասնմէկ ամիս շարունակ իր աշխատանքը պիտի տանի Ուաշինկթըն Տի. Սի. ի մէջ, Սեպտեմբեր 1, 2013-էն սկսեալ, Ուժանիւթի նախարարութեան Գիտութեան Գրասենեակէն ներս: Որպէս Այնսթայն խորհուրդի անդամ, ան պիտի աշխատի կրթական ծրագիրներու վրայ, մանաւանդ անոնք որ կ'առնչուին STEM-ին (Science, technology, engineering, and mathematics): 27 դիմորդները ընտրուած են դիմումագիրներու խիստ քննման եւ հարցազրոյցներէ ետք, որուն մասնակցած է շուրջ 200 հոգի:

Ծովիկ Մինասեան հանրային Հերպերթ Հուվըր վարժարանին միացաւ 2002-ին, որպէս կենսաբանութեան ուսուցչուհի, ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տեմիրճեան վարժարանի իր հարուստ փորձառութեամբ՝ թէ՛ որպէս դասատու եւ թէ՛ որպէս պատասխանատու գիտական մրցոյթներու եւ գիտական աշխատանքներու: Մինասեան քսաներկու տարուան փորձառութիւն ունի համալսարաններ առաջնորդելով աշակերտներ, անոնց դասաւանդելով գիտական առարկաներ: Ան տարուէ տարի հմտանալով, վարած

է գանազան պատասխանատու պաշտօններ հանրային դպրոցէն ներս, ինչպէս՝ եղած է Գիտութեան Բաժանմունքի վարիչ եւ WASC-ի որակաւորման աշխատանքներու կազմակերպիչ:

Պէյրութի ՀԲԸՄ Դարուհի Յակոբեան վարժարանը աւարտելէ ետք, ան կենսաբանութեան իր վկայականը ստացած է Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանէն (AUB), եւ ապա, անցնելով Քալիֆորնիա, Նորթրիճի համալսարանէն ստացած Քալիֆորնիոյ մէջ դասաւանդելու իր վկայագիրը (Clear Single-Subject Credentials in Sciences):

Ծովիկ Մինասեան գործօն տարր մըն է տեղական հայ համայնքէն ներս: Ան անդամ է Փաստինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցու Ա. եւ Մ. Յովսէփեան վարժարանի Հոգաբարձական կազմին եւ կրթական Մարմինին, ինչպէս

Շարք էջ 18

MOTHER'S DAY
Dinner Dance

Presented by
Homenmen Ladies Auxiliary

Saturday, May 11, 2013
Garo Soghanalian Hall • 8:30 p.m.
1060 N. Allen Ave., Pasadena

Donation \$35.00

For reservations, please contact:
Lena 626-485-6434 or Karine 818-324-0574

«ՍՓԻՒՔ» ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑ

ՀՀ սփիւոֆի նախարարութիւնը երեսնի պետական համալսարանի բազայի վրայ ս.թ. ամրան ընթացում կազմակերպում է «Սփիւոֆ» ամառային դպրոց, որը նախատեսում է դասընթացներ՝ հիմն ուղղութիւններով.

1. Հայոց լեզուի դասընթաց
2. Սփիւոֆի լրագրողների համար դասընթաց
3. Սփիւոֆահայ երիտասարդ առաջնորդների համար դասընթաց
4. Կրթօնախնդրի տնօրէնների, կազմակերպիչների եւ ուսուցիչների վերապատրաստում
5. Ազգային երգի ու պարի խմբավարների եւ պարուսույցների վարպետութեան դասընթաց:

Դասընթացներին մասնակցելու համար կարող է՛ք դիմել Լ.ու Ա.ննելոսում ՀՀ գլխաւոր հիւպատոսութիւն:
Հեռ. (818) 265-5900x 313
Էլ. Փոստ community@armeniaconsulatela.org
Վերջնաժամկէտ՝ Մայիսի 10:

Massis Weekly

Volume 33, No. 16

Saturday, MAY 4, 2013

Valerie Boyer: Time to Recognize the Independence of Nagorno Karabakh

STEPANAKERT -- It's time for us – as friends of democracy – to recognize this country," French MP Valerie Boyer stated at the National Assembly of the Nagorno Karabakh Republic.

A group of Members of the European Parliament paid a one-day visit to Artsakh accompanied by Armenian MP Artak Zakaryan.

Members of the EU-Armenia Friendship Group of the European Parliament visited Gandzasar and Shushi, held meetings at the Artsakh State University and the National Assembly.

Also, the delegation visited the Children's Hospital of Stepanakert, where head of the delegation Dr Eleni Theocharous, a doctor by profession, performed operations during the cruel days of the Artsakh war.

"The war for the victory of your self-determination was also a struggle for maintaining the European Christian culture," she said.

Speaking at the meeting with EU parliamentarians, Speaker of the National Assembly Ashot Ghulyan said

Valerie Boyer at Armenian Genocide memorial

"it's high time of the international community to take steps towards de jure recognition of the Nagorno Karabakh Republic."

"It's our duty to recognize this country," French MP Valerie Boyer said.

"I will continue to visit Karabakh until I see that this people, which raised its voice for self-determination years ago, has fulfilled its dream," Dr Eleni Theocharous stated.

Armenian -American Dies in Nubarashen Jail

YEREVAN -- 65 year-old American-Armenian businessman George Baghoumian died in the Nubarashen Detention Facility on April 25.

Baghoumian, who was charged with tax evasion and possession of an illegal weapon, had been in pre-trial detention in Nubarashen since October 27, 2012.

The Baghoumian family, originally from Iran, had relocated to the United States. Levon Baghoumian, George's father, relocated to Armenia in the early 1990s and supplied material assistance to Armenians fighting in the Artsakh War. He had set up an electrical battery factory and supplied the army with the devices. After his death in 1997, George took over the family business.

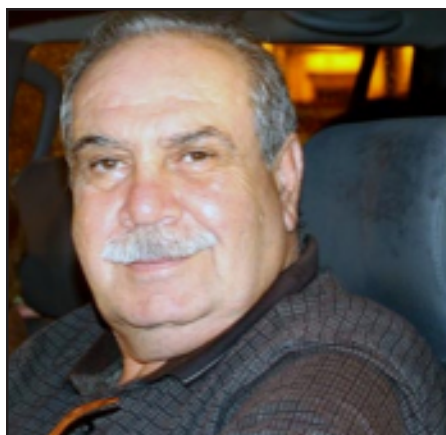
Serzho Baghoumian, George's brother, told Hetq that he had serious health problems. In 2004, he suffered a heart attack, was hypertensive and suffered from diabetes.

There are still no findings as to the specific cause of George's death.

Lawyer Moushegh Shoushanyan took on his defense in February of this year. By that time the courts had examined motions to prolong his pre-trial detention. On February 22, 2012, Shoushanyan argued that there was no legal justification to keep holding his client and that such a move went against all international norms.

The lawyer also argued that Armenian detention facilities could not guarantee the health of inmates.

Nevertheless, the courts approved motions to extend Baghoumian's detention in February and again in April.

Armenian-American businessman George Baghoumian

The lawyer added that Nubarashen officials failed to move his client to a hospital, which was their obligation. He says there is only one medical staffer at Nubarashen for 1,200 inmates.

The weapon that law enforcement found in George's house had been obtained by his father. It was for self-defense purposes after the family's property in Etchmiadzin had been robbed. The gun was given to the guards.

Lawyer Shoushanyan stated that while the gun was illegal, no crimes had been committed with it.

As to the tax evasion charges, the 16 million AMD in question involved the operations of Gold Energy, a company owned by George Baghoumian. Along with penalties and interest, the entire amount allegedly not paid was 41 million AMD.

The lawyer argues that George Baghoumian was detained as "punishment" and that the rest was a

Continued on page 2

Ruslan Tsarni Apologizes to Armenian Community

WATERTOWN (Mirror-Spectator) -- On April 30, Ruslan Tsarni, the uncle of alleged terror suspects, Tamerlan and Dzhokhar Tsarnaev, contacted the Mirror-Spectator directly to issue an apology to the Armenian community for his recent statements referencing Armenians in his discussions of the Boston Marathon bombings.

"Armenia has a very strong culture, therefore, I want to stress that his [Misha's] ethnicity has nothing to do with it," Tsarni said. "I wish I had never said it."

Tsarni added, "I felt for you [Armenians] and wish I had never done it."

He once again apologized for connecting the Armenian community "to this evil event."

In previous media statements, Tsarni had discussed a recent convert to Islam named "Misha" — now reported as Mikhail Allakhverdova — stressing that he was of "Armenian

Boston bombing suspects uncle Ruslan Tsarni

descent" while implicating the man in the possible "brainwashing" of Tamerlan Tsarnaev with notions of violence against non-Muslims.

Tsarni spoke briefly on the matter via phone, but said he was unable to comment further or answer additional questions. A reverse phone number search traced and confirmed that the phone call came from a Maryland cell phone issued to Tsarni.

Key Witnesses to Give New Testimonies in Hrant Dink Murder Probe

ISTANBUL -- The investigation into the murder of Turkish-Armenian journalist Hrant Dink is set to start again from square one, as the new prosecutor in the case, Muammer Akkas, has collected new testimonies and asked for the re-interrogation of key witnesses, Hurriyet Daily News reports.

Akkas, who was previously one of the prosecutors in the Ergenekon coup plot case, has decided to deepen the Dink investigation, Dogan News Agency reported April 26. Ten new witnesses, including police and gendarmerie officers, have recently given their testimony, the report said.

The Prosecutor's Office also analyzed the testimonies of key witnesses — including those of triggerman Ogün Samast and Yasin Hayal, who was convicted for being the instigator of the murder — and found a number of inconsistencies. Along with Samast and Hayal, Ersin Yolcu and Ahmet Iskender, who were both convicted for complicity in the murder, as well as Erhan Tuncel, a former suspect acquitted in the trial, were also asked to give new testimonies.

Following a five year trial, the court had ruled on Jan. 17, 2012, that it saw no "deep state" role in the plotting of the assassination, despite serious claims that a number of civil servants were "indirectly" involved. The ruling was overturned a year later by the Supreme Court of Appeals, which led to prosecutors restarting their probe into the murder.

Dink, the renowned chief editor of Agos, was shot in front of his office in Istanbul on Jan. 19, 2007.

Archbishop Aram Ateshian: One Million Concealed Armenians in Turkey

ISTANBUL -- The General Vicar of the Armenian Patriarchate of Constantinople, Archbishop Aram Ateshian gave an interview to the Turkish Bugun TV channel, where he told about the concealed Armenians living in Turkey, the number of which makes about a million. Archbishop Ateshian stated that those people were made to conceal their nation and become Muslims during the World War I, because

of the well-known events, occurred to Armenians in the Ottoman Turkey.

"There are about a hundred thousand people in the present generation in Turkey, whose parents are Armenians and they are Muslims. They talk Armenian and wear a cross secretly. They do not want to attend church, as it will reveal their identity. The liturgy

Continued on page 2

We Remain Steadfast in Our Pursuit of Justice

Following is the text of speech delivered by Harry Unel during Annual Armenian Genocide Commemorative Vigil held in Pasadena on April 23rd, organized by Gaidz Youth Association

On behalf of the Gaidz Youth Organization I would like to thank you all for attending this Armenian Genocide Commemorative Vigil. The 2.3 mile walk that we just took from City Hall to this sanctuary symbolizes the forced marches that Armenian women, children, and elderly were forced to embark upon through the harsh deserts; all the while Armenian men were killed and buried in mass graves. The marchers were raped, tortured, and starved on these intended Death Marches. Many died, but against all odds, some survived to build new lives in new places. More importantly though, they protected and preserved their Armenian Identity. We are the descendants of those survivors and we are proud of our heritage and identity. We are proud to say that we remain. We remain Armenian against all odds, we remain steadfast in our pursuit of justice for those who did not survive, and we remain diligent against all those who would commit genocide on any other group. This is why we remember this is why we will not waver in our pursuit of justice; to prevent our history, pain, and sorrow from becoming the history of others.

My mother is Armenian and my father is Jewish. I remember I was 10 years old when my parents sat me down and talked to me about my family's history. My mother began by telling me of all the family members who died during the genocide. She spoke to me about the marches across the desert, about the clothes of my great-great-uncle being sold in the street. How his brother saw those clothes and took what family he could muster together and ran. She told me about family members who found shelter with others and of those who could find no shelter and were never heard from again. My father started talking about Auschwitz and the terrible deeds done to my ancestors. He told me the stories of being smuggled out of Europe and finding a route to the United States, stories of great terror and bravery, despair and hope. My father

ended his story with a quote from Hitler "Who after all remembers the Armenians". I wept, I cried for what seemed like hours. I wept for the pain and suffering that my family endured. I wept for the lives of those that I would never know, whose names on my family tree just end as though the branches on which they are written were amputated. I wept for the uncles and aunts and cousins that I might have had. I wept most importantly because it was that day that I found out how cruel people can be, and today I still weep when I think of these things. It was then that I realized that I am alive. We have prevailed and they have failed.

Each one of us can make a difference in our own way, whether it is by contacting our government representatives or by teaching our classmates and fellow community members of the Armenian Genocide. And why not, by educating the Turkish people as well. "The seeds are already planted; it is our job, as descendants of the Armenian people, to make sure we bear abundant fruits. What we need to do immediately is help fund researchers, to provide educated and undeniable truths to all the inquiries that many of the Turkish people have started to make. We need to provide resources that satisfy all inquisitive minds. It's a challenging task but we can do it. The technological advances in today's world must be our weapon to fight denial and help prevent future genocides. We have the means, and it is our responsibility as today's youth, to use them and present our cause to the entire world."

When I think of the horrors that are continuing to be committed against men women and children all around the world, against people who don't have a voice, I think to myself that through the education of history all of this may be prevented. We must be their voice. We must cry out for them. We must demonstrate to the world that genocide in all of its many forms cannot be tolerated. We have the ability to make that difference, we have that power.

One Million Concealed Armenians in Turkey

Continued from page 1

held in the Saint Kirakos Church in Diyarbakir was attended by more than 400 people, half of which having Armenian roots. My family as well lives in Diyarbakir as Muslims. The sons of my elder sister also live in Diyarbakir. They accepted Islam under pressure in 1950.

My son-in-law was told if he does not accept Islam, he will be killed. I was born in 1954. When I was 4-5, my sister became a Muslim. Their children became Muslims as well. My sister wore her cross secretly and

spoke Armenian. I lost them, as they did not attend our church and I could not christen them. Many of the concealed Armenians told about their being Armenians only before their death.

A 30-year-old man came to me and asked to christen him. I told him to prove his being Armenian and he could not. Then his father called me and asked to accept his son. He said that he worked in the municipality and when he retires, he will return to his roots. According to his son, 90% of the population of Tunceli are Armenians and now he is a member of our church".

Armenian-American Dies in Nubarashen Jail

Continued from page 1

smokescreen.

Serzho Baghoumian, George's brother who just arrived from the U.S.,

claims that Edgar Antonyan, an inspector with Armenia's State Revenue Commission, demanded a 10 million AMD (\$25,000) bribe to drop the tax evasion charges.

Resistance to the Armenian Genocide Explored at CSUN Conference

Conference organizers and participating academics

NORTHRIDGE, CA -- The Grand Salon of California State University, Northridge (CSUN), provided the setting for an academic conference exploring "Resistances to the Armenian Genocide" in the Ottoman Empire (1915-1923).

Dr. Vahram Shemmassian, Professor of Armenian Studies and Director of the Armenian Studies Program at CSUN, opened the Conference by pointing out the importance of continuing scholarship about the Genocide as its 100th anniversary in approaches in 2015. Opening remarks were also provided by John Kossakian, co-chair of the Los Angeles United Armenian Council for the Commemoration of the Armenian Genocide and principal of the Ferrahian Armenian School in Encino, CA.

An overview of the theme was provided by Dr. Rubina Peroomian, author and educator, in her talk "Armenian Resistance to the Genocide: An Assessment of Circumstances and Outcomes." Peroomian traced the Ottoman Armenian population's gradually increasing national awareness and determination to stand up for basic human rights, beginning with the 1862 Zeitun uprising and continuing in the 1890s with the peaceful rally at Bab-Ali, the Khanasor Expedition, the seizure of the Ottoman Bank, and the plot to assassinate Sultan Abdul Hamid. She went on to assess the impact of limited opportunities for resistance during the Genocide itself.

"Peaceful Resistance: American Missionaries in Wartime Turkey, 1914-1917" was the topic of the next presentation, by Dr. Barbara Merguerian, independent scholar and author. Merguerian pointed out that, as foreign nationals and as clergymen, educators, and medical personnel, the Americans were not in a position to offer any kind of military resistance; but they remained at their posts throughout the interior of Turkey and did all they could to attract attention to the atrocities taking place, to provide food and clothing to victims, and to find ingenious ways to save many individual Armenians, until the break in diplomatic relations between Turkey and the United States in April 1917 forced most of them to leave the country.

Dr. Garabet K. Moumdjian, an independent historian, followed with a presentation of "Muslim Resistance to the Armenian Genocide in the Southern Theater of War: Jemal Pasha and the 4th Army Corps." His nuanced assessment of the Turkish leader Jemal Pasha, as well as other Ottoman governmental and

military officials who, he said, were instrumental in saving the lives of some 150,000 to 200,000 Armenian deportees in the south, raised many questions from the audience. Moumdjian called for further scholarship to analyze the political, social, military, and other circumstances motivating Turkish leaders.

In the next presentation, "Post World War I Violence and Resistance in Cilicia," independent scholar and editor Aram Arkun addressed conflicts that arose in Cilicia as Armenians began to return to their homes, the Turkish Nationalist movement grew, and the occupying British and French forces were forced to make difficult policy decisions. The French administration in particular, increasingly torn between promises made to the Armenians and demands from the local Turks, took contradictory positions until France decided to pull its forces out of Cilicia in exchange for economic concessions from Turkey. As a result, Armenians were left powerless and forced to flee from their homes once again.

The final speaker, Dr. Shemmassian, in his presentation about "The Musa Dagh Resistance in the Armenian Genocide Denial Campaign," cited different forms of denial and falsification by Turkish and Turkish-leaning scholars, particularly Edward J. Erickson, a retired lieutenant colonel in the US Army, in an article in *The Journal of Strategic Studies*. Pointing out errors of fact, omissions, and faulty analysis that led Erickson to conclude falsely that the Armenians were engaged in a major military rebellion, Shemmassian concluded that, "nearly a century after the Armenian Genocide, we are still confronted with fabrications, falsehoods, and concoctions that aim to discredit and thus deny the fact of the Genocide." The need to combat these falsifications continues to be as important today as ever.

Two lively discussion periods were ably presided over by the moderator, Dr. Levon Marshlian, Professor of History and Political Science at Glendale Community College. The participants were presented by Dr. Hasmig Baran, President of the Alumni and Friends of the SCUN Armenian Studies Program.

The conference was co-sponsored by Alumni and Friends of the CSUN Armenian Studies Program, the CSUN Department of Modern and Classical Languages and Literatures, and the Los Angeles United Armenian Council for the Commemoration of the Armenian Genocide.

Penal Code 301 and Turkish scholars

By Odette Bazil

Journalists are the conscience of the people. By removing and killing them, Turkey is killing and removing its own conscience.

Again, another Turkish journalist is to be thrown in jail for - according to Turkish Penal Code 301 (insulting the Turkish Nation, the Turkish Republic, its government or governmental institutions).

The name of that Turkish journalist is Temel Demirer.

At his first trial, he had been charged for the crime cited in Penal Code 301 and had been sentenced to two years in prison. Then he was told that the sentence could be withheld if during the coming 3 years he would refrain from committing the same crime.

Immediately after the trial, just in front of the Court buildings Temel Demirer said: "If, for the coming 3 years, I don't say there was an Armenian genocide in Turkey, I will be acquitted. Right now, five minutes after the trial, without waiting for another 3 years I say: the Turkish State is the murderer of Hrant Dink. Hrant Dink was not killed because he was Armenian. Hrant Dink was killed by the Turkish State for saying that there had been an Armenian genocide in Turkey. If the Court security forces or the Ministry of Injustice that have postponed my trial do not open another trial, they will be committing a crime"

"I am not inciting anyone to commit a crime. What I am saying is that ideas can NOT and should NOT be shackled. I have learned from ISMAIL BESICKCI, FIKRET BASKAYA and BASKIN ORAN (all Turkish Academics imprisoned or tried for their work) that FREEDOM OF THOUGHT MUST STAND STRONG. There has been an Armenian genocide in this country. The Turkish State DID kill Hrant Dink. These are my thoughts. So, if you want, you try me again.

On 12th April 2012, I wrote an article, wishing that there would be one and half million good Turks with a conscience who would, EACH ONE, do one good deed for ONE of the one and half million innocent victims of the Armenian genocide.

I never believed, even in my wildest dreams, that my wish would come true so quickly and from such important quarters for there is a huge difference between what is said publicly by an ordinary man or woman in the street and what is researched, written, advocated and published by a journalist. Every journalist's prerogative and duty is to report the truth, to report what has happened, to make the reader aware of that truth and make that reader motivated by what has happened.

Journalists are the conscience of the people. By removing and killing them, Turkey is killing and removing its own conscience.

Today journalists in Turkey are being prosecuted, tortured—even killed—for affirming that the Ottoman government of 1915 DID commit the genocide of one and half million innocent Armenians. Many journalists have died because of the tortures received, many publishing houses and offices have

been set to fire and dozens of Turkish Scholars have left their families, their friends and their country in fear of reprisal and in fear of their lives. Now, protected in foreign lands, they are writing in foreign papers and are even publishing in foreign languages but, committed to their ideals of freedom and justice, they advocate with more effectiveness for the condemnation (by Turkey and the world at large) of the Armenian genocide, knowing that at last they can proclaim the truth without being hunted down, jailed and tortured.

By removing its journalists and making them disappear in the secret holes of its jails, by silencing them hoping that they will be so scared that they will never speak again of the Armenian genocide, Turkey is, like an ostrich, hiding its head in the sand and is only delaying what will one day be acclaimed and accepted in Turkey, not only by its journalists, but by its entire population. Soon there will be one and half million good Turks with a conscience who will stand up, will confess to the committed genocide, doing ONE good deed for each one of the one and half million innocent victims of the Armenian genocide

Today, in Turkey students are questioning their teachers about the empty pages of their History books, where the period of Turkish history between 1915 and 1923 is not mentioned, nor printed, nor described or discussed. The Turkish student, wanting to know, will ask its family members. Sometimes there might be an elderly relative who will describe the atrocities committed. If that student has a conscience, then it will carry its research and will find the truth. It is the moral duty for that student to tell its Turkish compatriots and the world at large of what has happened in 1915. It is the moral duty of that Turkish student to become a good Turk and do one good deed for one innocent victim of the genocide it has found out to have happened in its country.

Today in Turkey, the young educated Turk is asking why are there so many churches in Turkey whereas Turkey is a Muslim State, why are these churches empty? When and who did worship in them and Where are these people? Each Turk, be it young or old, male or female, educated or not, MUST ask where are these people? What happened to them? And WHY did it happen?

Today the Turkish dignitaries visit various countries who, having interests to protect in Turkey would not shy from any injustice, any lie or deceit to protect these interests, and lobby these countries to join the Turkish State in its denial of events which are questioned, publicised, researched and exposed by the Turkish population and specially by its young intellectuals and its journalists.

Turkey must understand and accept that the process of acknowledgement and condemnation of the Armenian genocide has already begun in Turkey. It will never be stopped.

Is the Turkish government to imprison all its journalists, all its historians, all its intellectuals, all its good

My Apology From All the Peoples of Anatolia Subjected to Genocide

By Zeynep Tozduman

I apologize for every single day that we have remained silent since the days of genocide.

I apologize for our grandfathers who cooperated with the murderers carrying out the brutal massacre of 1.5 million people in Anatolia.

I apologize from your young girls for permanently burying their hopes into their dowry chests.

I apologize from all your people left dead without a proper burial, shroud or cemeteries.

I apologize for causing you to add the word 'converted - Donme' to your vocabulary.

I apologize from all your girls and women abused and raped, forcefully converted to Kurd, Turk, Alevi or Islam.

I apologize for forcing you to become the Diaspora and scatter like pomegranate seeds to all corners of the world.

I apologize for forcing you to long for your homeland with broken hearts from the faraway deportation points.

I apologize for preventing you from giving your children proper names and education in your mother tongue, a basic human right.

I apologize for confiscating your houses, properties, lands, farms, orchards, and shops to create our national economy, based on a disease of racism in this country.

I apologize for denying even the very existence of the original peoples of these lands after subjecting them to economic, cultural and political genocide.

I apologize for confiscating your places of worship (monastery, church, synagogue, Jem house, etc.), and converting them to mosques, museums, community centres or stables.

I apologize from the survivors of

people with a conscience?

Are new jails to be built in Turkey, equal to the same number of mass graves which were dug in 1915 to bury those million and half innocent victims, and are these jails to be used to bury the truth?

Now, in 2013, although the dead Armenians will never be able to leave their graves to testify, but the Turkish journalists who serve their two or three years sentences in Turkish jails WILL get out one day and WILL testify.

Most revolutions are instigated by young idealist intellectuals and are exposed to the public by journalists. So far, the Turkish government has partly succeeded in keeping its young intellectuals in the dark and the crimes committed by their ancestors a secret, but, day by day, with an increasing number, with accrued effectiveness and sharpened awareness of every citizen's right, Turkish Scholars, historians and journalists are speaking out and are advocating for the truth about the Armenian genocide.

Similar to the Armenian women who have never been able to bring themselves to talk about the rapes and the sexual outrages committed against them by the Turks during the Arme-

nian genocide for even forbidding them from dreaming in their own language.

I apologize for forcing racism on you by making you repeat every morning 'So happy to be a Turk'.

I apologize for presenting your properties as gifts to your own murderers.

I apologize for transforming the Anatolian garden of different peoples to a cemetery of different peoples.

I apologize for realizing too late that the sorrow expressed in the song 'Sari Gelin' was in reality the sorrow of the genocide.

I apologize for wiping out the various original peoples of Anatolia living on these lands long before the arrival of the Turks, and for trying to create a single nation state.

I apologize for creating a hell of murders in this country, instead of a heaven of humanity.

I apologize for burying all the people named Agop, Kiriakos, Samuel, Ani, Maria or Sarkis in my city Smyrna (Izmir) as well as the rest of the country, and also burying our humanity in the process.

I apologize for committing crimes against humanity for one thousand and four hundred years in these lands.

I apologize for not realizing that fascism would eventually arrive and start killing us as well in these lands.

I apologize for not being able to put a stop to the denial and assimilation policies for one hundred years.

I apologize especially for our inhumane behaviour during the genocides of the Armenians, Assyrians, Pontic Greeks, Yezidis and Alevis.

And I apologize once again on this April 24 genocide commemoration day, for our inability to protect you and preserve our humanity.

Zeynep Tozduman is the Chairperson of Izmir Council of Peace

nian genocide because of the SHAME they felt, maybe the Turkish government too cannot bring itself to talk about the crimes committed by its ancestors because of the SHAME it feels.

Yes any human being, any government, any state would feel – very rightly - a deep and dark SHAME to find itself the heir to such morbid legacy, a legacy of injustice, of crime, of theft, of torture, of rape and of murder.

The SHAME felt towards this legacy should generate apologies and remorse NOT denial and persecution of the ones who expose that legacy and that truth.

Ten years ago, my grand-son Connor Bazil whose mother is American, wrote in his homework; "Turkey must say yes its great-grand fathers had killed the Armenians because, like between friends, once a bad thing has been done, if the guilty party says Sorry, then friendship can start again, then that bad action can be forgiven and once again people who are neighbours can live next to each other without hating each other, so two countries will not be enemies anymore".

SARF Presents Plans for HyeAID2 Concert Urges to Keep Up with Assistance Efforts for Syrian Armenians

GLENDALE, CA -- The Syrian Armenian Relief Fund (SARF) plans to hold a new HyeAID2 concert on Sunday, June 9, 2013, at 6 pm, at the Dolby Theatre in Los Angeles to help raise funds for Syrian Armenians. The program includes the Gevorkian Dance Academy, singers Leyla Saribekyan and Silva Hakobyan from Armenia; and local artists, including Razmig Mansourian.

On April 18, 2013, the SARF Executive Committee of the held a press conference at the Armenian Relief Society of Western USA, regional headquarters in Glendale in regards to upcoming SARF events. Executive Committee Chairperson Zaven Khanjian and Secretary Sona Madarian were on hand, along with Vartan Gevorkian, founder and artistic director of the Gevorkian Dance Academy.

Khanjian provided an overview of the humanitarian crisis, which continues to overwhelm the Syrian Armenian community, as needs for basic daily necessities are not met. He was pleased with the ongoing support of the community, which helped to raise and transfer \$450,000 to the Emergency Committees set up by the Syrian Armenian Communities through their account at the Catholicosate of Cilicia. He urged to keep up with assistance efforts for Syrian Armenians.

Madarian also expressed her grati-

tude for the community support for the past successes of the SARF fundraising efforts, and provided details regarding the upcoming HyeAID2 concert with local performers, as well as Leyla Saribekyan and Silva Hakobyan from Armenia.

Kevorkian, who has led the Gevorkian Dance Academy for the past two decades, where 500 students ages 5 to 25 train, urged to lend a hand to the Syrian Armenians and help them persevere by attending a top notch quality artistic program.

Following the presentations, the HyeAID2 organizers answered questions. The Dolby Theater is located at 6801 Hollywood Blvd., Los Angeles, CA 90028 (near Highland Ave.).

The following churches, charities and organizations came together to form the Syrian Armenian Relief Fund: Armenian Catholic Eparchy in North America; Armenian Evangelical Union of North America; Western Diocese of the Armenian Church; Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America; Armenian General Benevolent Union; Armenian Missionary Association of America; Armenian Relief Society of Western U.S.A.; Armenian Democratic Liberal Party; Armenian Revolutionary Federation-Western U.S.A.; and Social Democrat Hunchakian Party-Western U.S.A. The web site address follows: www.SyrianArmenianReliefFund.org.

AGBU Pasadena-Glendale Chapter 'Contemporary Armenian Art 2013' Exhibit

PASADENA, CA -- The Armenian General Benevolent Union (AGBU) Pasadena/Glendale Chapter hosted an extraordinary display of color, emotion, and passion, through an art exhibition called "Contemporary Armenian Art 2013". Between February 22 and February 24, 2013, the AGBU Vatche and Tamar Manoukian Center, in Pasadena, was home to the exhibit featuring fourteen Armenian artists, specializing in oil, mixed media, photography, and sculpture. Several of the Artists hailing from Armenia, Lebanon, Mexico, as well as the United States were on hand to mingle with the

nearly 1000 attendees and discuss the inspiration behind their handiwork.

These 1000 visitors to the exhibit witnessed—first hand—the individuality that each Artist expressed through his or her creations. Attendees were given an art catalog, designed by Contemporary Armenian Art 2013 Committee Chairman Haig Messerlian, displaying some of the artwork and providing biographies of the artists. Messerlian's desire was to create awareness of the talent that exists among Armenian Artists. This symphony of artists included twelve painters: Hermine Demirtshyan-Demiro, Felix Eghiazarian, Gagik Ghazanchyan, Ruben

93rd Anniversary Commemoration of Aintab Heroic Resistance

Aintabty Cultural Association committee members

GLENDALE, CA--On April 7, 2013, more than 200 attendees gathered for yet another elegant affair, organized by Southern Californian Aintabties, in an equally chic setting. The main auditorium of the Armenian Society of Los Angeles served as the setting for the Armenian Aintabty Cultural Association's 93rd Anniversary commemoration of the Heroic Defense of the City of Aintab.

Welcoming remarks were offered by the Board President Harold DeMirjian. The audience participated in singing the national Anthems of the United States as well as the Republic of Armenia. A gesture of respect was paid to the memory of the late Hagop Hagopian, a renowned Painter and the Honorary Chairman of The Armenian Aintabty Compatriotic Union of Yerevan. Vice Chairman of the Armenian Aintabty Cultural Association, Sarkis Balmanoukian, read a telegram sent to Yerevan expressing the committee's sympathies to all who gathered at a memorial service in memory of Mr. Hagop Hagopian. In remembrance and grateful reverence to Mr. Hagopian and all Armenians who sacrificed their lives in defending the honor of the Aintabties, the audience was asked to stand up for a moment of silent acknowledgement.

A third generation Armenian Aintabty was introduced as the Mistress of Ceremonies for the afternoon.

Aleen Khanjian, Esq., speaking in fluent Armenian charmed the

audience and introduced the keynote speaker: Sarkis Mahserejian. Mr. Mahserejian delivered an inspiring speech, emphasizing the positive realities of the Heroic Self Defence of Aintab and other similar struggles in various cities. The Cultural program included compatriotic songs by distinguished soloist and tenor, Raffi Kerbabian, as well as uplifting recitations by the very talented, Taguhi Arzoumanian. The Davigh Dance Group's presentation of traditional Armenian dances delighted the audience.

Reverend Father Ghevont Kirazian blessed the memory of the heroes of Aintab and concluded the program with his benediction. The battle hymn of the Aintab resistance was led by Haroutune Garabedian, accompanied by Ani Abadjian, on the piano. The attendees were treated to a hospitable reception in the Armenian tradition.

Board President Harold DeMirjian says, "In a world where we often struggle to find peace as we recall the atrocities of the genocide, it is imperative that we celebrate the Aintabty's heroic resistance each year. Our forefathers' brave battle against the Turks is the type of resilience and determination that we hope to see emulated in our youth as they fight to achieve justice."

The Armenian Aintabty Cultural Association was founded in 1991. For more information on the Armenian Aintabty Cultural Association or how to get involved, please contact Avedis H. DeMirjian at 818-783-7368.

Grigorian, Manuella Guiragossian, Sarkis Hamalbashian, Suren Khorenyan, Marat Margarian, Tigran Matulian, Carlos Sayadian, Lilit Soghomonian, and Kayts Vanikian, a local sculptor: Dikran Ekizian, and world-renowned photographer: Peter Carapetian. Over forty pieces of art were purchased from the show.

AGBU Pasadena/Glendale Chapter Chairperson Aleen L. Khanjian, Esq.'s goal was twofold. Khanjian states, "Not only did we want our fellow Angelenos to have the opportunity to possess one of these unique pieces, but my committee and I were also enthusiastic to fundraise for the 350 youth that our Chapter serves on a weekly basis. Of the \$20,000 that we fund raised through this event, we will ensure that every penny goes toward our active athletics and scouting programs in

the Pasadena/Glendale area." Khanjian adds, "We are also grateful to the able leadership and unmatched contribution of Haig Messerlian who coordinated this one-of-a-kind Exhibit for the benefit of our 250 athletes and 150 boy and girl scouts."

Some of the artists were brought under an artistic umbrella by Kevork Zakoyan of Armenia and Hovik Abramyan of the Arame Art Gallery, that has a presence in Beirut, Yerevan, and Los Angeles. The Art Exhibition Committee was chaired by Haig Messerlian. The committee also included Ani Aivazian, Ani Boyajian, Benjamin Charchian, Kevork Keushkerian, Aleen Khanjian, Asdghig Khanjian Lora Kuyumjian, Avedis Markarian, Krikor Satamian, Cynthia Simonian, Shake Toumayan, and Aline Yeterian.

ԼԻԲԱՆԱՆ:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
30-ԱՄԵԱՅ ԱՐԵԳ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻ
ՊԱՆԾԱԼԻ ԵԼՈՅԹԸ

Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան ԱՐԵԳ պարախուժը

Լիբանանահայ գաղութն ու Լիբանանի արուեստասէր հասարակութիւնը մեծ հաճոյքով վայելեցին Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան ԱՐԵԳ պարախուժի հոգեպարար ելույթները:

ԱՐԵԳ պարախուժը թեւակոխած է արդէն իր երեսուներորդ տարին: Երեսուն տարիներ առաջ ան բեմ բարձրացած էր «Գազինօ Տիւ Լիպան»-ի մէջ հարիւրէ աւելի պարողներով, այսօր եւս ան բեմ բարձրացաւ հարիւրէ աւելի պարողներով: Այս մէկը խօսուն ապացոյցն է, որ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւնը, ի հեճուկա Լիբանանի մէջ տիրող ընկերային, տնտեսական, քաղաքական եւ ապահովական դժուար պայմաններուն, մնաց ու կը մնայ պատնէշի վրայ իր հայ մշակութի պահպանման առաքելութեամբ:

Կիրակի, 14 Ապրիլ 2013, երեկոյեան ժամը 8:30-ին ժամադրուած էինք ԱՐԵԳ պարախուժին հետ, Տըպպալէի խորհրդատուներու սրահին մէջ: Կալայի այս ելույթին ներկայ էին Լիբանանի Հայոց Բարեջան առաջնորդ Գեղամ Արք. Խաչերեան, Մերձաւոր Արեւելքի Հայ եկեղեցիներու նախագահ եւ Հայկազեան Համալսարանի նախագահ Դոկտ. Փօլ Հայտօսթեան, Պետական Երեսփոխաններ՝ Միշէլ Ֆարան, Նատիմ Ժմաշէլ, ընկ. Սեպուհ Գալիպեան, Սերժ Թուրսարգիսեան, Ժան Օղասապեան, Շանթ Զինչիւնեան, նախկին պետական նախարար Տէր եւ Տիկ. Աբրահամ Տէտէեան, Ս.Դ.Հ.Կ.ի Կեդրոնական վարչութեան անդամ ընկ. Յակոբ Տիգրանեան Կիպրոսէն, Ս.Դ.Հ.Կ. վարիչ Մարմնի ատենապետ ընկ. Ալեք Քէօշիկեան, Պէյրութի քաղաքապետութեան անդամ Արամ Մալեան, Անթիլիասի քաղաքապետութեան ներկայացուցիչ, մարզական, մշակութային միութիւններու եւ մամուլ ներկայացուցիչներ, հայ եւ լիբանանցի արուեստագէտներն ու արուեստասէր յարգելի հասարակութիւնը:

Պարախուժի յայտագիրը, նոր պարերու կողքին, կը բովանդակէր երեսնամեայ պարերու ընտրանին: Վարագոյրը բացուեցաւ եւ պարախուժը բեմ բարձրացաւ «Էրգրու» պարով: Պարողներու խանդավառ կատարողութիւնը ոգեւորեց ներկաները, որոնք անհամբեր կը սպասէին յաջորդող պարերուն:

Ապա, Ն.Ս.Մ.Մ.-ի ատենապետուհի Տիկին Անի Եփրեմեան արաբերէն լեզուով փոխանցեց միութեան խօսքը: Ան ողջունեց հիւրերն ու ներկաները եւ ըսաւ. «...Ձեռնարկի թուականը կը զուգարիպի Յեղասպանութեան չիշատակին հետ, երկու տարիներ ետք պիտի թեւակոխենք անարդարութեան 100 տարին, որ անպայման պիտի վերջանայ եւ պիտի ստանանք արդար հատուցում»: Ինչպէս նաեւ Տիկ. Անի իր շնորհակալութիւնը յայտնեց ըսելով. «...ԱՐԵԳ պարախուժը 30 տարեկան եղաւ եւ իրեն կը մաղթենք, որ Արեգը միշտ վառ մնայ հազար տարիներ եւս: Գնահատանքի խօսք Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան վարչութեան, որ կը վայելէ Ս.Դ.Հ.Կ.-ի հովանաւորութիւնը: Շնորհակալութիւն բոլոր անոնց, որոնք նպաստեցին ձեռնարկի յաջողութեան, մասնաւորապէս պարուստաց Արտաւազդ Աւետիսեանին: Յատուկ շնորհակալութիւն երեսնամեայ ԱՐԵԳի արուեստագէտ պարուստացներու՝ Նորիկ Մեհրապեանի, Ծաղիկ Խաչատուրեանի, Կալինա Յովհաննէսեանի, Մարիթան Ատուրեանի, Ասատուր Կարապետեանի, Տաթևիկ Ղարիպեանի, Մարտին Սահակեանի եւ Արտաւազդ Աւետիսեանի:

Պատասխան միջոցով ներկաներուն փոխանցուեցաւ Ն.Ս.Մ.Մ.ի ԱՐԵԳ պարախուժի երեսնամեայ համոյթներու ամփոփումը, ուր իրենց սրտի խօսքն ու ջերմ մաղթանքները ուղղեցին պարախուժին կեանք ու փայլք տուող արուեստագէտ պարուստացները: «Հայաստան» պարով ներկաները շնչեցին վերածնունդ հայրենիքի ողն ու ապրեցան անոր ուրախ միջոցով: «Իլիկներ» պարը, ԱՐԵԳի նազանի աղջիկներու բարձր կատարողութեամբ, մեզ փոխադրեց մեր ազգային կենցաղի աւանդոյթին: Հայկական «Խաղ Պար»ը, ԱՐԵԳի տղոց խանդավառ եւ ճկուն կատարողութեամբ, խորապէս գրաւեց ներկաներուն ուշադրութիւնը, որոնք մեծ հաճոյքով սպասեցին անոր կրկնութիւնը: «Մոմերով Պար»-ի կատարողութիւնը յաջող կերպով դրսեւորեց դէպի երկինք խոյացող քրիստոնեայ հայուն աղաչանքը առ Աստուած:

«Արցախ» պարի անակնկալն էր գեղարուեստական ղեկավար,

պարուստաց Արտաւազդ Աւետիսեանի գերագանց ելույթը, որուն միջոցով ներկաները զգացին հայ լեռներու ծնունդ հայագրի գաւակներուն ապրելու յամառ կամքը: Պարախուժը նոյն ոգեւորութեամբ միացաւ Արտաւազդին եւ ներկայացուց Արցախի դարաւոր գոյատեւումը: Պարախուժի պատանի աղջիկները արհեստավարժ պարողներու շնորհալի կատարողութեամբ ներկայացուցին «Բագարան» գեղեցիկ պարը:

Ն.Ս.Մ.Մ.-ն Լիբանանի ժողովուրդին իր երախտագիտութիւնն ու խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց արաբական պարի միջոցով:

ԱՐԵԳ-ի պատանեկան խոստմնալից խումբը մեզի հրամցուց «Հայ Ենք Մենք» պարը: Քառասունէ աւելի աղջիկ եւ տղաք միաժամանակ գտնուեցան բեմին վրայ, ուր անոնք մեծ խանդավառութեամբ եւ ճկունութեամբ կատարեցին այս պարը եւ արժանացան ներկաներու բուռն ծափահարութեան: Սպանական «Passo Doble» պարով ԱՐԵԳ պարախուժը փաստեց իր կարողականութիւնը ժողովրդական պարերու ներկայացման մէջ:

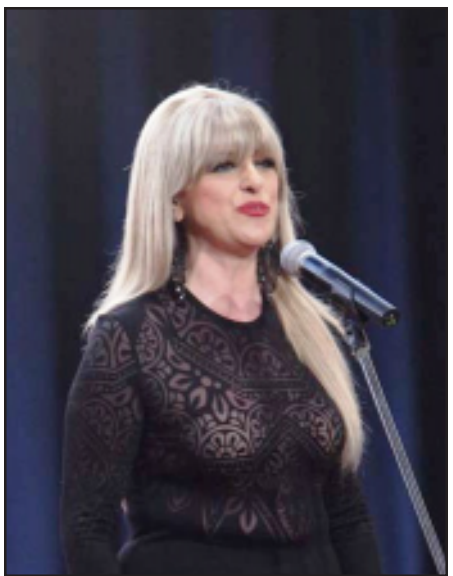
ԱՐԵԳ-ի փոքրիկներու խումբը, որ կը կազմէ կորիզը պարախուժին ու անոր յարատեւման սերմը, բեմ բարձրացաւ անմեղ մանուկի իր կատարողութեամբ, ներկայացնելով «Արարատ» պարը:

Ներկաները կրկին անգամ ըմբռնեցին ԱՐԵԳ-ի հեզաճկուն աղջիկներուն «Կակաչներ» պարի շնորհալի կատարողութիւնը, որուն միջոցով անոնք դրսեւորեցին հայրենի բնութեան ծաղկումը գարնան եղանակին:

ԱՐԵԳ-ի երիտասարդ տղաքը թնդացուցին բեմահարթակը «Մարտական» պարի մարտաշունչ կատարողութեամբ: Այս պարով անոնք եկան մեզի ըսելու, թէ իրենք են «մեր լեռները ու մեր սարերը», իրենք են հայ մարտիկներու արժանաւոր ժառանգորդները:

Պատանիներու խումբը իր «Սասնայ Պար»ով զագաթնակէտին հասցուց հանդիսատեսին խանդավառութիւնը եւ զինք դրաւ հայրենի Սասուն աշխարհի քէչքի միջոցով: «Ռուսական» պարին գեղեցիկ կատարողութիւնը գրաւեց ներկաները եւ քաղեց անոնց բուռն ծափահարութիւնները:

Փոքրիկներու խումբը կրկին անգամ բեմ բարձրանալով մեծ ուրախութեամբ մեզին ներկայացուց «Երեւան Զան» պարը: «Ազգագրական» պարով ԱՐԵԳ պարախուժը, իր հայու հարագատ

ՆՍՄՄ-ի ատենապետուհի Անի Սարաֆեան-Եփրեմեան

կատարողութեամբ, կամուրջը հանդիսացաւ ներկայ սերունդին եւ մեր պայերու պարային աւանդական շարժումներուն:

Երեսնամեայ ԱՐԵԳ-ը իր տարեդարձը սօսեց «Կարմիր Խնձոր» պարի կատարողութեամբ, ուր իրենց մասնակցութիւնը բերին պարախուժի խումբ մը վեթերան պարողները:

«Հոյ Նազան» փակման պարով ելույթը հասաւ իր աւարտին: ԱՐԵԳ-ի ամբողջ խումբին ներկայութիւնը բեմին վրայ շօշափելի արտայայտութիւնն է հայ ժողովուրդի նորահաս սերունդի եւ հայ պարարուեստի հաստատ կապին:

Ելույթի աւարտին Տիկ. Անի Եփրեմեան բեմ հրաւրեց ԱՐԵԳ պարախուժի պարուստացներէն Տիկ. Ծաղիկ Խաչատուրեանը, ուր ան պարզեւատրուեցաւ ծաղկեփունջով մը՝ պարախուժին եւ վարչութեան կողմէ երախտագիտութեան որպէս արտայայտութիւն:

Ինչպէս նաեւ որպէս բարձր գնահատանքի եւ ջերմ շնորհակալութեան արտայայտութիւն ծաղկեփունջ տրուեցաւ պարուստաց Արտաւազդ Աւետիսեանին եւ Տիկ. Անի Եփրեմեանին:

Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան ԱՐԵԳ պարախուժը իր բարձր կատարողութեամբ, հայկական եւ այլ ժողովրդական երաժշտութեամբ, ազգային տարազներով, գոյներով եւ գեղարուեստական բեմադրութեամբ դրսեւորեց մեր ժողովուրդի դարաւոր պատմութիւնը եւ մեզի փոխանցեց վերածնունդ հայ ժողովուրդի ապրելու եւ հայ մնալու երկաթեայ կամքն ու կենսունակ ոգին:

Ուստի, երեսնամեայ ԱՐԵԳ-ին կը մաղթենք հարիւր ամեակներ: Բարի երթ, հեզասահ ճանապարհ եւ բացառիկ յաջողութիւն: Ներկայ մը

ԱՊՐԻԼ 24
ՄԻԱՄԱՆԹՅՈՒՆ
ԱԼԲԵՐՏ ԳՐԵԱՇԱՐԵԱՆ

«Պետք է պարէլ, պետք է պարէլ...»
Եւ մինչ ահա թուրքասկեարի Մտրակների տակ անողոք, Կրակ հագած աղջիկներ մերկ,
Երբ իրենց մահն էին պարուում...:

Ա.հա, այդ նոյն վոհմակների Արմաթաթախ նիրաններում Դեռ չստանաւ Բոտանի սրտի Կարմիր արեամբ էին ներկուում
Հոսող ջրերը Եփրատի:

Եւ դեռ այսպէս անցնացած, Բաց աչքերիդ խոր վերքերում Մարդն ու գազան իրար ձուլուած
Ինչ-ինչ անգին ու շողջողուն Մարգարիտներ էին փնտրում:

Եւ հիմա դո՛ւ, ով Արաթուրք Իտես այսօր ոնիրներին Թէկուզ հոգուդ մութ ծալքերում,
Միթէ՞ մի պահ չամաչեցիր Ինձ՝ նոյնպէս «թուրք» լինելուդ:

ՓՈՒՍԱԴԱՐՁ ԽՐԱՏԸ

ԱՒԵՏԻՍՈՒԱԶՄԻԿ

Խորհրդային օրերուն, երբ Հայաստան կ'ուսանէինք, հայրենի մեր եղբայրներուն հետ մեր շփումներուն ընթացքին, բնական է որ կ'ուսնենայինք նաև քաղաքական նիւթերով սրտբաց զրոյցներ: Կարծիքներու անկեղծ փոխանակումները երբեմն կը դառնային ազգային-քաղաքական կեանքին շուրջ: Իրենց համար հետաքրքրական էր իմանալ, թէ փակ վարագոյրէն անդին հայերը ինչպէ՞ս կ'ապրէին, քաղաքական ինչպիսի՞ մթնոլորտ կը տիրէր հոն, քաղաքական ինչպիսի՞ ուժեր կը գործէին սփիւռքի տարածքին:

Երբ կ'ըսէինք իրողութիւնը, քաղաքական երեք-չորս հոսանքներու առկայութիւնը եւ երբեմն անոնց միջեւ գոյութիւն ունեցող քաղաքական-գաղափարախօսական տարբերութիւններն ու հակասութիւնները, անմիջապէս մեր արեւելահայ եղբայրները կը մեղադրէին մեզի՝ հայութեան մէջ գործող տարանջատ ուժերու գործունէութեան համար, չմոռնալով խրատելու միասնականութեան շուրջ: - «Ախպեր ջան, հայութիւնը պէտք է մէկ լինի, մի երդիքի տակ պէտք է գործեն հայերը, ինչի՞ համար նման կուսակցութիւններ եւ հակասութիւններ, բոլորս հայ ենք էլի. խի՞ իրարու դէմ էք գործում. պէտք է մէկ կուսակցութիւն լինի բոլորի համար, էլի»:

Հակառակ մեր բացատրական աշխատանքներուն եւ լուսաբանման բարեմիտ ջանքերուն՝ թէ քաղաքական հայեացքներու տարբերութիւններն են այդ իրականութեան դրոշմապատճառները եւ լուրջ աշխատանքի կը կարօտի տարամէտ հոսանքներուն մէկ կաթալի մէջ տեղաւորումը, անոնք կը մնային անդրդուելի իրենց կարծիքին վրայ, պնդելով թէ՛ սփիւռքի մէջ ի՞նչ պէտք կայ մի քանի կուսակցութիւններու. պէտք է բոլորը միանան եւ ըլլան մէկ կուսակցութիւն:

Ի հարկէ, այս խրատը կ'ընդունէինք որպէս բարի կամեցողութեան արտայայտութիւն. բարեմաղթանք մը՝ որ բաւականին հեռու էր շօշափելի դառնալու հաւանականութենէ:

Եւ իրօք, սփիւռքի մէջ, արդէն աւելի քան 90 տարի է ի վեր ունինք երեք ազգային կուսակցութիւններ (հայրենական եզրաբանութեամբ՝ աւանդական), համայնավարներ՝ տեղաբնիկ կուսակիցներու հետ գործակցող եւ 1975-84 թուականներուն ունեցանք մարտական իմ բակներ, գլխաւորաբար ԱՍԱԼԱ-ն, որ այդ օրերուն արդարացի պոռթկում մըն էր միջազգային լուրթեան եւ անարդարութեան դէմ ժայթքած:

Յիշեցնենք, որ մեզի միասնականութեան եւ մէկութեան խրատ տուողները, 1980-ականներու վերջին, կ'ապրէին միակուսակցական դրութեամբ վարչակարգի մը տակ: Գոնէ պաշտօնապէս կար միայն Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցութիւնը:

Իսկ ի՞նչ պատահեցաւ մեզի խրատ բաշխողներուն: «Կեանքի կարուսէլ»։ հիմա մենք հարկադրուած ենք նոյն խրատը փոխանցելու մեր արեւելահայ եղբայրներուն եւ քոյրերուն:

Արդարեւ, Հայաստանի անկախ հանրապետութիւնը, իր նոր սահմանադրութեամբ կ'արտօնէր

ստեղծել քաղաքական եւ հասարակական բազմաբնոյթ կազմակերպութիւններ: Առաջին հայեացքով՝ ինչ իտէալական եւ հիասքանչ մթնոլորտ քաղաքական առողջ կեանքի մը համար, մրցակցութեան եւ քարոզչութեան ազատ եւ անկաշկանդ պայմաններով: Ինչպէս խորհրդային միւս հանրապետութիւնները, Հայաստան եւս կ'անցնէր բազմակուսակցական դրութեան:

Լուսարձակի տակ առնելով 1990-էն ի վեր Հայաստանի մէջ տիրող քաղաքական կեանքին թոհոբոհներն ու կուսակցական բազմազանութեան խճանկարը, այս առիթով ստիպւած կ'ըլլամ բազմակուսակցականութեան փոխարէն շրջանառութեան մէջ դնել նոր բառ մը՝ խառնակուսակցականութիւն: Գրեթէ անհնար է թուել վերջին 23 տարիներու ընթացքին գոյառուած, տրոհուած, իրարմէ բաժնուած, իրարու միացած, ի սպաս չբացած, նոր յայտնուած եւ անհետացած կուսակցութիւններուն անունները:

Նոյն անունով երբեմն գործեցին իրարու հակադիր երկու կուսակցութիւններ, ինչու է՞ երեք եւ նոյնիսկ չորս...: Սփիւռքահայութեան մօտ ձեւաւորուած եւ նաև կարծրացած կուսակցական լրջութիւնն ու հետեւողականութիւնը, սկզբունքայնութիւնն ու պատուախնդրութիւնը, յաճախ մոլորութիւնն ու ծայրայեղութիւնը, արեւելահայութեան համար երեւի գաւելտալի փաստեր են, քանի անոնք կուսակցականութեան մօտեցան բոլորովին այլ դիտանկիւնէ, տարբեր հայեացքներով. անոնք կուսակցական տոմար կարծեցին որ ըլլայ վերնաշապիկ մը, որ կարելի է մի քանի անգամ փոխել:

Քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ, բազմակուսակցականութիւնը ոչ միայն բնական երեւոյթ է, այլ շինիչ գործօն՝ մրցակցային, կառուցողական եւ ժողովրդավարութեան տրամադրութիւններ հաստատելու, հակոտնեայ կողմերուն դրական աշխատանքի մղելու: Հոն գոյութիւն կ'ունենան մի քանի գլխաւոր կուսակցութիւններ՝ իւրաքանչիւրը հասարակական որոշակի շերտի մը շահերը պաշտպանող: Քաղաքացին ըստ իր նախապիւրութեան, դասակարգային պատկանելիութեան, մարդկային շաղուածքին եւ գաղափարական դաստիարակութեան կ'ընտրէ անոնցմէ մին. կը մնայ հաւատարիմ իր ընտրած ուղիին: Հոն յատկաւ են բաժանումները՝ աջակողմեան, ձախակողմեան, կոմունիստ, դեմոկրատ, լիպերալ, ազգայնական, պահպանողական, կեդրոն, աջ-կեդրոն, ձախկեդրոն, յեղափոխական, բնապահպան, ցեղապաշտ եւ այլն: Փաստօրէն, առկայ են մէկը միւսէն սահմանազատող գիտական եւ տրամաբանական խաղի կանոնները:

Իսկ մեզի միասնականութիւն քարոզած արեւելահայերը ինչպէս խառնակուսակցական այնպիսի բաւրդի (լաբիւրինթոս) մը մէջ, որ հիմա մենք պիտի ըսենք. -եղբայրներ, մի քանի կուսակցութիւններ բաւարար չեն ձեզի:

Կուսակցութիւններ կան, որոնց անունը կը նմանի կենացի պատշաճող բաժակաճառի, ինչպէս ժամանակին «Արժանապատիւ Ապագայ» կուսակցութիւնը. ինչու անպատիւ ապագայի ձգտող մարդ կա՞յ: Կամ

ԱՆԻՄԱՐՍԷԼԵԱՆ

Ընտանիքիս անդամներուն հետ ողջագոլրուելէ ու հրաժեշտ տալէ ետք, ինքնաշարժս ուղղուեցաւ դէպի Հայկազն օդակայան Լրագրողներու վերապատրաստման ծրագրին մասնակցելու նպատակաւ կը մեկնէի Հայաստան: Երկրիս խանգարուած անդորրութիւնը մտատանջ դարձուցած էր զիս հայեացքս յառած ինքնաշարժին պատուհանէն դուրս կը դիտէի ձամբուն եզրին գտնուող գլխիկոր ծառերուն, տիւր էին, կարծես գուշակած էին թէ այս երթս պիտի ըլլար երկարատեւ եւ թերեւս անվերադարձ:

Լրագրողներու վերապատրաստման խտացուած յաջող ծրագիրը, ժամանակաւորապէս կարողացած էր զիս անջատել իմ մտահոգութիւններէս: Սակայն Հայկազնի կուսակցութեան արհարհքը ու սարսափ պատճառող պատերազմի գոյժը շուտով տարածուեցաւ համայն աշխարհի մէջ տագնապի մատնելով Սուրիահայերն, Հայաստանի իշխանութիւնն, ու աշխարհի չորս ծագերուն գտնուող համայն հայութիւնը: Մոխրագոյն ու սեւ ամպեր պատած էին ծննդավայրիս երկինքը: Վտանգուած էր հայ գաղթականներու կայարան, հիւրընկալ ու երազային Հայկազն, արիւն կը հոսէր այն բերրի հողին մէջ, ուր ցեղասպանութեան ժառանգորդ մեր նախահայրերը սերմանեցին հայկականութիւն բիւրրող տոհմածառը: Հայկազն՝ ուր մանկութեանս ու պատանեկութեանս ծառը դալարեցաւ ու ծաղկեցաւ ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԳԱՐՈՒՆՆԵՐ կ'ապրէր, հրթիռներն ու կրակոցները կը տեղար ժողովուրդին վրայ, նոր տառապանք, նոր անցած կը շարունակուէր փարատելով հայկազնայութեան յոյսերը ու վերապրելու կիսաւարտ մնացած երազը:

Հայկական անձնագիր ստանալու նպատակաւ ու այլ պատճառներով Հայաստան գտնուող հայկազնայութիւնը խուճապի մատնուած էր: Ազատութեան հրապարակը հաւաքուելով սփոփանքի ու մխիթարական խօսքեր կը փոխա-

նակէինք իրարու, սակայն իրավիճակը հետզհետէ կը վատթարանար, ու մենք բոլորս վհատած էինք: Աստուծոյ ուղղուած մեր աղերսանքի աղօթքները կը բարձրանար հրապարակի շատրուաններու ջուրերու ու կոմիտասեան մեղեդիներուն հետ միախառն, լսելի դարձնելու հայկազնային ՏԷՐ ՈՂՈՐՄԵԱՆ Երկնաւորին:

Ընտանիքիս անդամներուն միանալու նպատակաւ անցայ Լիբանան, ուր ապաստանած էին մեծ թիւով Սուրիահայեր: Նոյնն էր իրավիճակը սուրիահային, այս անգամ տարբեր դրօշի տակ: Հայկազնայը հեռուէն կարօտով ու ժպիտով կը նայէր Հայկազն տանող ճանապարհին, սակայն խաղաղութեան ձերմակ աղաւնին տեսնելու յոյսերը շոգիացած էին դժբախտաբար: Թափառական էի ու եղելութեան դէմ անգօր, մեծ եղեռնէն հարկեր տարի ետք պատմութիւնը ինքզինք կը կրկնէր կարծես: «Ո՛վ մարդկային արդարութիւն թող ես թէքեմ քո ճակատին»: Սիւննայի գաղթ, կրկին տեղահանութիւն, կրկին մահ ու արիւնահեղութիւն: Նոյն գազանաբարոյ թշնամին 100 տարի ետք կրկին կը փորձէ բնաջնջել ու արմատախիլ ընել մեր ազգը:

Բայց հայ ազգի պատմութիւնը պարտութեան վերնագիր չէ ունեցած, ոսկէ տառերով գրուած հայ ազգին փառաւոր պատմութիւնը պատմութեան վերնագիր չէ ունեցած, ոսկէ տառերով գրուած հայ ազգին փառաւոր պատմութիւնը պատմութեան վերնագիր չէ վաւերացուած է յաղթութեան կնիքով:

1915-ին Յեղասպանութիւն, սպանդ ու բռնաբարութիւն տեսած հայ ազգն ունի վերածնունդը ու վերագարթնումի հաստատուն ու անկոտորում կամք, ու Հայկազնայը որպէս շառաւիղ հանդիսացող ցեղասպանութենէ ճողոպրած հայրերին, ունի կենսական կորով ու աստուածային կարողութիւն վերակենդանանալու ու վերանորոգուելու, հաւատալով այս բոլորին լիալոյս եմ, որ հայկական եկեղեցիներու գանգերը Հայկազն մէջ կրկին պիտի դօղանջեն, հայ ազգը կրկին պիտի բարգաւաճի ու հայկազնայը կրկին պիտի վերադառնայ իր տուն, ուր լքած էր անվերադարձ՝ սակայն վերադարձի յոյսով:

VA Print Media

Book Printing • Hard Covers • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ
Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար
Հեռաձայնել՝ ՎԱՀԷ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
1870 E. Layton St. • Pasadena, CA 91104
626-354-5924 • vamedia@yahoo.com

ՍԿՍՈՒՈՂ ԶՐՈՅՑ ԱՆՈՒԱՆԻ ՊՈԼՍԱՅԱՅԵՐԻ ՅԵՏ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ
Բանասիրական գիտությունների
թեկնածու, դոցենտ

Արեւմտահայութեան հոգեւոր, մշակութային, գրահրատարակչական կենտրոնը՝ Կ. Պոլիսը, այսօր եւս առանձնակի հետաքրքրութիւն է ներկայացնում համայն հայութեան համար: Ներկայումս Պոլսի շուրջ համահմբուած հայագրի գրողներն ու արուեստագէտները, արուեստաբաններն ու ճարտարապետները, բժիշկներն ու ոսկեձեռիկ արհեստաւորները այստեղ կերտում են իրենց ստեղծագործ կեանքը՝ իւրովի նպատելով ինչպէս հայ, այնպէս էլ համամարդկային մշակութի հարստացմանը: Աշխարհի տարբեր անկիւններում հայերի կողմից ստեղծուող հատուածական հոգեւոր-մշակութային կերտումներն այսօր միտարարում են համայնացային կապի միջոցով: Ժամանակակից գերարարագ հաղորդակցութեան միջոցները հնարաւորութիւն են տալիս յընթացս ակնատեսն ու ականջալուրը լինելու մեզ համար արժէքաւոր ցանկացած նորութեան:

Ահաւասիկ, այսօր հնարաւորութիւն ունենք ունկնդիրը լինելու մի սկսուող գրոցի, որ տեղի է ունենում պոլսահայ յայտնի մտաւորականներից մի քանիսի հետ: Այդ հնարաւորութիւնը մեզ ընձեռել է պոլսահայ անուանի լրագրողուհի, յարգուած մտաւորական, «Մարմարա» թերթի երկարամեայ աշխատակցուհի, գրքի ու գրչի հմուտ վարպետ ազնուափայլ Մաքրուհի Յակոբեանը: Զանադիր աշխատանքի արդիւնքում այսօր մեր սեղանին է ծաւալուն մի աշխատասիրութիւն, որը պոլսահայ ու թ մտաւորականների կեանքի հետաքրքիր եւ ուսանելի դրուագներ, գրական-մշակութային միջոցառումների, ընտանեկան հաւաքների ու մտերմիկ հանդիպումների միջոցով ընթերցողի առջեւ բացում է մեծաքաղաքի մերօրեայ մշակութային առօրեայի մանրամասները:

Գրքի առաջաբանի հեղինակ Ռոպէր Հատտէճեանը, համառօտակի բնութագրելով ժողովածուն, գրում է. «Եթէ մօտիկ ապագային պիտի գտնուին գրասէրներ կամ գրականագէտներ, որոնք պիտի ուզեն պտոյտ մը ընել պոլսահայ գրականութեան մեր այս օրերու համայնապատկերին մէջ, անկասկած իրենց համար հետաքրքրական շատ նիւթ պիտի գտնեն Մաքրուհի Պ. Յակոբեանի այս գիրքին մէջ, որ ի մի բերէ իսթեմալային ու թ գրագէտներու հետ կատարուած երկարաշունչ ու բովանդակալից հարցազրոյցներ»: Անառարկելի է գնահատականը:

«Անվերջակէտ գրոց մեր գրականութեան երախտաւորներուն հետ» վերնագրով ժողովածուն որպէս ձօնագիր Մաքրուհի Յակոբեանը գրում է. «Գիրքս կը ձօնեմ յիշատակին բազմաչարչար իմ ժողովուրդի այն գաւակներուն, որոնք մեր Մեսոպոտամիայի պաշտամունքով արբշիւ՝ գրիչ ի ձեռին անցան սարսափի հովիտէն եւ երազն իրենց աչքերուն՝ ինկան անհեղաշունչ փոթորիկի տարափին տակ»: Ուրեմն եւ այս գիրքը եղերապակ Ձօհրապի, Վարուժանի, Սիամանթոյի, Սեւակի եւ միւս միւսների յուշարձան է՝ մաշտոցաշունչ գրի տեսքով:

Այս գիրք-յուշարձանը Մաքրուհի Յակոբեանի պտղաբեր տարիների աշխատանքի արդիւնքն է,

որը կեանքի է կոչուել բէյրութահայ մտաւորական գրասէր Տիար Արմէն Յարութիւնեանի եւ Ստամբուլի Բէյօղլու թարգմախ Սուրբ կեղեցեաց թարգմանի խորհրդի ատենապետ մշակութասէր Տիար Աբիկ Հայրապետեանի մեկենասութեամբ, որոնց հանդէպ հեղինակն արտայայտում է իր երախտագիտութիւնը: 500 էջանոց այս ծաւալուն գրքում ներկայացուած են Ռոպէր Հատտէճեանի, Վարդ Շիկահերի, Արամ Գամպուրեանի, Կարպիս Մուրատեանի, Իգնատ Սարգսյանի, Արման Վարդանեանի, Զարեհ Խրախունու, Արա Կարմիրեանի կեանքի գարմանահարաչ եւ ուսանելի էջերը, նրանց գրական, հասարակական գործունէութեան համակարգուած եւ խօսուն ամփոփագրերը: Գրքի հեղինակը նրանց իրաւամբ անուանում է «ստամբուլահայ պարծանք»:

Ժամանակակից արեւմտահայ գրականութեան այս երախտաւորների հետ տարիների ընթացքում կատարուած հարցազրոյցները, որոնք ժամանակին տպագրուել են Պոլսի «Մարմարա» թերթում, համալրուած են կենսագրական տարբեր նիւթերով, բնատիպ ու անկեղծ լուսանկարներով, գանազան արժէքաւոր փաստաթղթերով ու մնայուն տեղեկութիւններով, հաճելի հանդիպումների պայծառ տպաւորութիւններով:

Լրագրող-հրատարակչի առաջադրած հարցերը ինչամիտ եւ նպատակային են, որոնցով պայմաւորուած ուշագրաւ պատասխանների միջոցով ուրուագծուած են ժամանակակից պոլսահայ կեանքի ծալքերն ու նրբութիւնները: Ժողովածուում գետեղուած լուսանկարները անցեալն ու ներկան կամրջող անջնջելի վերջուշների պատառիկներ են:

Գրքի հեղինակը սոսկ հարցեր առաջադրող եւ պատասխանները վերարտադրող չէզոք դերակար չէ, նա նրբանկատ հոգեբան է, բնաւոր խօսքի ազատութիւնները վարպետօրէն խմբագրող հայագէտ: Նա իրեն ներկայացուած ընդարձակ խօսքից ընտրում է կարեւորը՝ հաշուի առնելով հատուածի ճանաչողական ու դաստիարակչական ներուժը: Գրքի հեղինակին յաջողուել է իր գրական կերպար - անհատականութիւնների գրոցների միջոցով մշտնտրոգ պահել կապը հայրենիքի, Պոլսի հայութեան, արեւմտահայ գրականութեան եւ մեղմանուլ արեւմտահայերէնի միջեւ: Այս գիրքը կարելի է անուանել ժամանակակից պոլսահայ մտաւորական կեանքի համառօտ հանրագիտարան, որի շնորհիւ իւրաքանչիւր ընթերցող կարող է որոշակի պատկերացում կազմել հայութեան կարեւոր մի հատուածի մշակութային կեանքի, ժամանակակից արեւմտա-

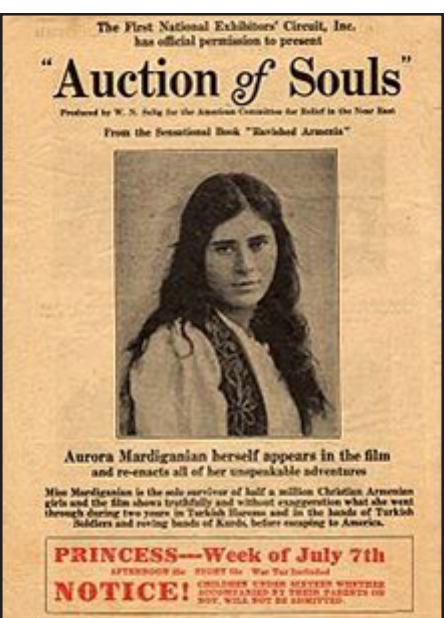
ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ԵՆ «ՅՕՇՈՏՈՒԱԾ ԳՅԱՍՏԱՆ» ԵՒ «ԳՅՈՑ ԾԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՇՈՒԷՏՆԵՐՈՒ ԱԶԲԵՐՈՎ» ԳԻՐՔԵՐԸ

«Ամերիա» ընկերութիւններու խումբին հովանաւորութեամբ հրատարակուած են «Յօշոտուած Հայաստան» եւ «Հայոց Յեղասպանութիւնը Շուէտներու Աչքերով» անգլիալեզու գիրքերը:

Առաջին գիրքը Մեծ Եղեռնէն մազապուրծ եղած Օրորա Մարտիկանեանի կեանքի իրական պատմութիւնն է. ինչպէս ան տարբեր փաշաներու հարեմներէն մազապուրծ եղած է, ինչպէս կորանցուցած է ծնողները, քոյրերն ու եղբայրները, եւ Զօրավար Անդրանիկի հովանաւորութեամբ գաղթած թիֆլիս, ապա Նորվեկիա, այնուհետեւ տեղափոխուած Նիւ Եորք:

Երկրորդ գիրքին հեղինակը Ուիլիամսոն համալսարանի Միսիոներական ուսմունքներու հետեւող, «Շուէտական Եկեղեցի» հանդէսի զլիաւոր խմբագիր Կորան Կոններն է, որ ներկայացուցած է սքանտինաւեան միսիոներ կանանց տեսանկիւնը 20-րդ դարասկիզբին տեղի ունեցած ողբերգական դէպքերուն մասին: Սքանտինաւեան պետութիւնները մշտապէս չէզոք դիրք բռնած են այդ դէպքերուն առնչութեամբ, եւ այս գիրքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի 1919-1922 թուականներու իրադարձութիւններու վերաբերեալ անոնց դիրքորոշումները:

Հեղինակը իր գիրքին մէջ կը մէջբերէ շուէտ դիւանագէտներու հեղինակած շարք մը հաշուետուութիւններ, ակնատեսներու վկայութիւններ եւ մամուլի հաղորդագրութիւններ: Գիրքին մէջ ներառուած են Շուէտի խորհրդարանին մէջ տեղի ունեցած՝ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման ուղղուած բանավէճի մանրամաս-

նութիւնները եւ շուէտ հասարակութեան դիրքորոշումը տուեալ հարցին շուրջ: Գիրքը առաջին անգամ լոյս է տեսած է Շուէտի մէջ, 2012 թուականին:

Գիրքերու շնորհահանդէսին ժամանակ ցուցադրուեցաւ 1919 թուականին նկարահանուած «Հոգիներու Աճուրդ» ֆիլմէն հատուած մը՝ Օրորա Մարտիկանեանի զլիաւոր դերակատարութեամբ, զոր հնարաւոր եղած է փրկել «Universal Studios»ի արխիւներէն:

Շնորհահանդէսին ներկայ Յեղասպանութեան թանգարանին ստիտուտի տնօրէն Հայկ Դեմոյեան ներկայացնելով ֆիլմը՝ ըսաւ, որ այն մեծ ընդունելութիւն գտած է Հոլիուուտի մէջ: «Այս ֆիլմը, Օրորայի խիզախութիւնը, անոր արարքը իրօք ուսանելի է, այս պատմութիւնը պէտք է փորձենք օգտագործել սերունդ կրթելու մէջ», ըսած է ան:

ըր հաւաքած տեսնելու երջանիկ խանդաղատանքով գրում է Մաքրուհի Յակոբեանն իր «անհետաձգելի պարտքի մասին»:

Վստահեցնենք տեղինակին, որ այս ընտրանին արդէն իսկ ծառայում է իր նպատակին եւ շատերիս գրասեղանի անբաժանելի մասն է դարձել: Գրքի «Անվերջակէտ գրոց» խոստումնալից վերնագիրը յուշում է նոր եւ հետաքրքիր հանդիպումների մասին:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 100,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----
Tel:----- Fax:-----

«ԱԼ ԳՐԵԼՈՒ ՌԻԺ ՉՄՆԱՑ»

ՀՐԱՅՐ ՃԷՊԷՃԵԱՆ

Հօրենական կողմէ մեծ մօրս մայրը՝ երիցուհի Մարիամ Մելքոնեան-Գունտաքճեանի նամակն է, Հասան Պէլլիէն գրուած՝ 7 Մայիս 1909-ին, իր գաւակներուն «Երանի ստիպուած չըլլալի աչս պատահած ասուելի դժբախտութիւններուն մասին գրելու ձեզի: Պիտի նախընտրէի ցաւս առանձինն կրել ու ձեզ խնայել տառապանքէ, սակայն յարմար նկատեցի գրելը, որովհետեւ, ինչ ալ ըլլար, մի կերպ պիտի լսէիք, թէ ի՞նչ պատահեցաւ»:

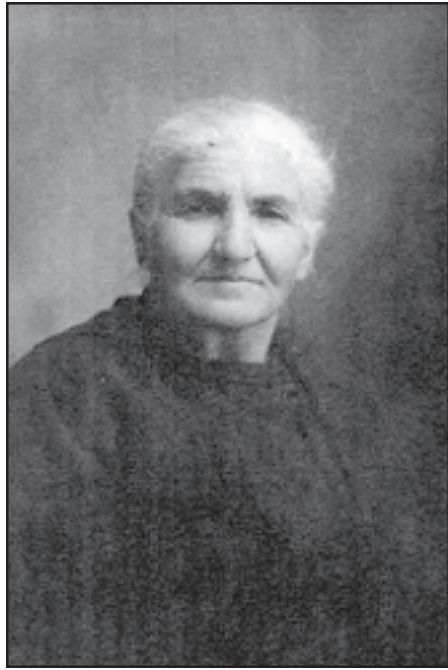
Բայց ինչպէ՞ս Մարիամ կրնար «ստիպուած» չըլլար գրելու աչս «ասուելի դժբախտութիւնը», որ պատահեցաւ իրեն եւ հայ ժողովուրդին 1909-ին:

Մարիամ աւարտած էր Հասան Պէլլիի ծիսական դպրոցը՝ հոն սորված Մեսրոպեան տառերը, որոնք արմատացած էին իր մտքին ու հոգիին մէջ, որմէ ետք իր բարձրագոյն ուսումը առած էր Ալյոթապի Աղջկանց նորաստեղծ վարժարանին (Սեմինարիի) մէջ: Ան իր ամբողջ կեանքը նուիրեց Աստուծոյ, եկեղեցիին եւ իր շրջապատին՝ խօսելով ու քաջալերելով զիրենք, եւ Քրիստոսի յոյսի պատգամը փոխանցելով մարդոց: Ամուսինը՝ վեր. Յակոբ Գունտաքճեանն էր, որ Հասան Պէլլիի Հայ աւետարանական եկեղեցւոյ հովիւն էր, որուն հետ Մարիամ կազմած էր բազմամեկուս ընտանեկան յարկ մը՝ 13 գաւակներէ բաղկացած:

Եւ Մարիամ կը շարունակէ գրել «Աղէտին» մասին: «Աղէտը տեղի ունեցաւ կայծակի նման: Արցունքով կը գրեմ ձեզի: Ձեր հայրը աւելի բախտաւոր էր քան մենք, որովհետեւ ան սպաննուեցաւ Ատանայի ճամբուն վրայ, բոլորէն առաջ ու չտեսաւ մեր գիւղին վրայ կատարուած անակնկալ, բայց ծրագրուած յարձակումը: Չտեսաւ իր գիւղին այրուելը, չլսեց սարսափահար աղերսանքը, քստմնելի ու անգութ կրակոցը թշնամիին: Չտեսաւ իր հարազատներուն ջարդուելը՝ մէկը միւսին ետեւէն: Չտեսաւ գաւակներուն, քոյրերուն ու եղբայրներուն եւ ազգականներուն գնդակահարուելը...»:

Վեր. Յակոբ Գունտաքճեան 12 ապրիլ 1909-ին, Ատանա ճամբորդութեան ընթացքին, մասնակցելու համար Կիլիկիոյ Աւետարանական եկեղեցիներու տարեկան համագումարին, ինք եւ իր եկեղեցւոյ պատուիրակութիւնը՝ 23 անդամներ Օսմանիէի մօտակայ վայրի մը մէջ սպաննուած էին: Մարիամին մխիթարութիւնը այն էր, որ իր ամուսինը չտեսաւ աչս բոլորը՝ աւելի քան 25 ընտանիքի անդամներու նահատակութիւնը: Ու տակաւին, ան չտեսաւ իր աւելի քան երեսուն տարիներու հովուած եկեղեցիին «անյայտացումը» եւ իր շատ սիրած գիւղին «տուներու հրկիզումը, այգիներու ու պարտէզներու քանդուելը»: Եթէ Մարիամ «մխիթարուած էր», որ իր ամուսինը չտեսաւ աչս բոլորը, բայց ան պիտի ապրէր, որպէսզի մէկ-մէկ փորձէր «ապրուած նահատակութիւնը» եւ անոր արհաւիրքը՝ տարիներու վրայ երկարած... Իսկ արհաւիրքը...

«Ուրբաթ, 16 ապրիլին խումբ մը վայրագ թուրքեր, քիւրտեր ու չերքէզներ յարձակեցան Հասան Պէլլիի վրայ: Մեր երիտասարդները իրենց սահմանափակ զինամ-

Երիցուհի Մարիամ Մելքոնեան-Գունտաքճեան (1859-1939)

թերքով քանի մը ժամ հերոսութեամբ դիմադրեցին ու մեզ պաշտպանեցին... Սակայն թշնամիին մարտի նման ներխուժումը ստիպեց մեզ շրջակայ բլուրներուն վրայ ապաստան գտնելու: Այդ բարձունքին վրայ համարձեցանք, իրարու փաթթուելով միասին աղօթեցինք ու Աստուծոյ խնդրեցինք որ մեզ փրկէ: Ձիրար ողջագուրելով, զիրար քաջալերեցինք եւ ուխտեցինք մինչեւ մահ հաւատարիմ մնալ մեր հաւատքին»:

Եւ Մարիամ հաւատարիմ մնաց իր հաւատքին, նոյնիսկ երբ ան ճաշակեց իր հարազատ գաւակներուն նահատակութիւնը... Մարիամի գաւակներէն Օգոստինը ընկերներուն հետ գացած էր Խառն ողնայարի ցաւէ կազդուրուելու համար: Ան երբեք չվերադարձաւ տուն... Անոր դիակը գտնուեցաւ ձիհան գետին մէջ նետուած... Ու կը շարունակուի Մարիամի հաւատարմութիւնը իր հաւատքին...: Ռոպերթը՝ իր 14-ամեայ գաւակը դէպի Պախճէ ճամբորդութեան ընթացքին, խումբ մը ընկերներու հետ, գինեալ մարդիկ իրենց վրայ յարձակելով կը սպաննեն բոլորը եւ Ռոպերթը վիզէն դանակով վիրաւորուած, կը մնայ արիւնլուայ դիակներու մէջ՝ կիսամեռ: Ուշքի գալով վզին վէրքը իր գօտիով կապելով կը փախչի ու կը պահուրտի Գուրիա կոչուած մօտակայ գիւղի մը ջաղացքին մէջ...: Եւ կը պատահի անսպասելին: Թուրքեր գտնելով զինք դուրս կը բերեն ջաղացքէն... Պատանի Ռոպերթ կը պաղտորի որ խնայեն իր կեանքը... Բայց անօգուտ... Թուրքերը կը սպաննեն զինք՝ կրակելով գլխուն... Ռոպերթի դիակը կը մնայ անթաղ եւ միայն բաւական ժամանակ մը ետք է, որ խուզարկող գիւղացիներ կը գտնեն անոր ոսկորները եւ ցնցոտիները...

Մարիամ «շալկեց» աչս բոլորը...: Եւ կը շարունակէ գրել՝ «Մեզ կիներս աքտորեցին դէպի Պախճէ...: Սպառնացին մեզ մեռցնել, եթէ իսլամութիւնը չընդունէինք: Բոլորս ալ բոպիկ ենք, չափազանց յոգնած: Կիսամեռ վիճակի մէջ ենք: Մեր ոտքերէն արիւն կը հոսի...»:

Բայց արդեօք միայն Մարիամի ոտքերէն արիւն հոսեցան: Մարիամ նոյն աչս արիւնը «շալկեց» հետը մինչեւ 1915՝ Յեղասպանութեան ահաւորութիւնը... Ան ապրեցաւ իր մէկ այլ գաւակին՝ վեր. Տիգրան Գունտաքճեանի նահատակութիւնը... Քեսապի հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ հովիւ՝ 1908

թուականէն սկսեալ, մօր Մարիամի իսկ վկայութեամբ՝ «Եղեռնի դժնդակ այդ օրերուն ալ վեր. Տիգրան գտաւ Ամենագօրին հաճելի ընթացք մը բռնելու պահանջը, ինքնամոռաց ծառայել իր դժբախտ ժողովուրդին»: Վեր. Տիգրան Գունտաքճեան իր երեք գաւակները յանձնելով մօրը՝ Մարիամի, նկատի ունենալով որ կինը մահացած էր 1913-ին՝ հիւանդութեան պատճառով, իր ժողովուրդին հետ կը բռնէ գաղթականութեան ճամբան: Ան կը փորձէր բոլորին հասնիլ՝ օգնութեան ձեռք երկարելով առանց խտրութեան: «Յոգնիլ չգիտցող հայորդին» էր վեր. Տիգրան, որուն հոգին եթէ ստիպեց, սակայն ֆիզիքական մարմինը չկրցաւ տանիլ այդ բոլորը: 1915 Սեպտեմբեր 1-ին ան կը վարակուէր թիֆուսի հիւանդութեամբ: Վեր. Տիգրան Գունտաքճեանի վերջին վկայութիւնը՝ գրուած մօրը՝ Մարիամին. «Դիմացս երեք լոյսեր կան (Կակնարկէր Հօր, Որդի եւ Ս. Հոգիին՝ ընդգծումը մեր կողմէ) մէկն ալ գաղթականին թող ըլլայ...: Եւ այդ «գաղթականին լոյսով եւ շիջեցաւ վեր. Տիգրան Գունտաքճեան, նոյնինքն հայ գաղթականներուն հետ եւ անոնց համար: Դիակը մնաց անթաղ ու անյայտ: Բայց կարելի

Տիգրան Գունտաքճեան (1878-1915)

է թաղել անոր անունը եւ չիշատակը, բայց անպայմանօրէն անոր վարկն ու գործը:

Անկախ այն իրավիճակէն, որ կացութիւնը աննպաստ էր, վեր. Տիգրան երբեք չվարանցեցաւ եկեղեցաշէն աշխատանքի լծուելու: 1909 թուականէն սկսեալ, ան ձեռնարկեց Քեսապի մէջ եկեղեցաշինութեան աշխատանքի: Եկեղեցիին կառուցը բարձրացած էր եւ պատրաստ վրան գոցուելու, երբ լրաց հասան 1915-ի Յեղասպանութիւնը եւ տեղահանութիւնը: Եկեղեցին մնաց անաւարտ ու վրան բաց... Մանկութեանս ու պատանեկութեանս տարիներուն, 1960-ական թուականներուն, երբ ամառները Քեսապ կը գտնուէինք ամրան արձակուրդով, հայ Աւետարանական Սուրբ Երրորդութեան եկեղեցւոյ անաւարտ շէնքին մէջ յաճախ կը խաղայինք որպէս մանուկ-պատանիներ: Այդ օրերուն, որպէս պատանիներ, մեզի համար եկեղեցւոյ անաւարտ շէնքը պարզապէս խաղավայր էր՝ խոտերով ծածկուած: Մեր մեծնալու տարիքին հետ պիտի սորվէինք Եւ անդրադառնա-

լինք, որ նոյնինքն այդ եկեղեցիին մէջ, եթէ մէկ կողմէ կար արիւն, արցունք, մահ եւ նահատակութիւն, միւս կողմէ կար հաւատք ու պատմութիւն, որ շարունակական էր: Հաւատքը վեր. Տիգրան Գունտաքճեանին եւ իր ժողովուրդին, որ գիտցաւ ստիպուել գոյատեւել: Հետագային, Հայ Աւետարանական Սուրբ Երրորդութեան եկեղեցին վերաշինուեցաւ (1970-ին) վեր. Տիգրան Գունտաքճեանի քրոջ՝ Եւնիկէ Ճէպճեանի ջանքերով: Այսօր եկեղեցին կանգուն է իր շէնքով եւ ժողովուրդով, որպէս կենդանի վկայութիւն նոյնինքն հայուն շարունակուող հաւատքին ու պատմութեան:

Բայց Մարիամին նամակը կը շարունակուի. «Մարդու կեանքը, ո՛հ գարուն մըն է լոկ, որ կը յայտնուի ու կը կորսուի շուտով», բայց ոչ հաւատքը՝ որովհետեւ Մարիամ կը գիտակցի ու կը խթանէ իր գաւակներուն, որ «...մեզի համար մի լաք, այս անբացատրելի ճգնաժամային օրերուն ջանացէք կարօտեալներուն օգնել»:

Մարիամ մահացաւ 1939-ին, Հայկազի մէջ: Մինչեւ իր խոր ծերութիւնը ան ապրեցաւ նոյնինքն այդ հաւատքին տեսլականով, միշտ փորձելով հասնիլ բոլորին՝ խրախուսելով զիրենք դիմադրուելու կեանքի տարբեր դժուարութիւնները ու տակաւին գրելով եւ քարոզելով կրօնաբարոյական եւ հոգեւոր նիւթերու շուրջ: Իր կեանքին ընթացքին կորսնցուց ամուսինը եւ եօթը գաւակները (ու տակաւին հարազատները), այսուհանդերձ, ընկճուել չգիտցող Մարիամը բոլոր փորձառութիւններու մէջէն դուրս եկաւ յաղթական: Ան իր յաղթական երթով «ձեղքեց» ամէն արիւն, վիշտ, արցունք ու տառապանք ու տակաւին «ապրուած նահատակութիւնը»՝ մինչեւ որ հասաւ հոն, եւ ինչպէս իր նամակը եղբայրակեց ըսելով՝ «ալ գրելու ուժ չմնաց...»:

Եթէ գնաց Մարիամին ուժը, բայց մնաց նոյնինքն այդ ուժին յառաջացուցած կեանքը եւ այդ կեանքին նկատմամբ հաւատքը: Հաւատքը՝ ապրելու եւ վերապրելու, որ Յեղասպանութեան (իւր տարբեր հանգրուաններով) արհաւիրքէն դուրս եկաւ յաղթական, որպէս կենդանի իրականութիւն իր ազգային-քրիստոնէական դիրքորոշումներով:

Մարիամին ուժը սպառեցաւ, որովհետեւ Մարիամ ո՛չ միայն ապրեցաւ այդ ուժը, այլ փոխանցեց գայն մեզի, որպէս կեանքի հաւատք ու ապրելու շարունակականութեան մէկ մեծ մարտահրաւէր:

Եւ այս հայուն պատմութիւնն է եւ այս պատմութեան ընթացքին անոր ստեղծած «ուժը»: Ուժը հայուն՝ անոր հաւատքին, որ կը նորոգէ եւ կը նորոգուի եւ կը շարունակէ իր յաղթական երթը...

Եթէ «գրելու ուժ չմնաց», բայց մնաց «ապրելու ուժը», որովհետեւ հայ «Մարիամները» գիտակցեցան, որ տեղի պէտք է տան, քանի տեսան իրենց ժողովուրդին վերապրելու տեսլականը, այսօր եւ վաղը:

Մարիամին ուժը, բայց անպայմանօրէն՝ հայուն ուժը:

Եւ այս ուժին մէջն է հայուն պատմութեան եւ պահանջատիրութեան շարունակականութիւնը:

ՎՐԻՊՈՒՄ

Մեր անցնող՝ Ապրիլ 27, 2013 թիւին մէջ «ՊԱՇԵՐ ՌԻ ԽՈՂԵՐ» ԸՆԴԱՌԱՋ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ» հեղինակին անունը կարգալ Արամ Սեփէթճեան: Կը հայցենք հեղինակին եւ ընթերցողներու ներողամտութիւնը:

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ՝ ՈՒՐ ԵՆՔ ՀԱՍԵԼ

ԷՄՄԱ ԳԱՐԻԳԻԷԼԵԱՆ

Ապրիլի 24-ին Հայոց ցեղասպանության 98-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումներ են անցկացուած աշխարհի տարբեր քաղաքներում, այդ թւում եւ Ստամպուլում, Անքարայում եւ Իզմիրում, իսկ որոշ մայրաքաղաքներում տեղի են ունենում բողոքի ակցիաներ թուրքիայի դիւանագիտական ներկայացուցչութիւնների մօտ:

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս մենք ազգովի սպասում ենք, թէ ԱՄՆ նախագահ Պարաք Օպաման իր ամենամեայ ուղերձում 1915 թուականի հայերի ցեղասպանութեան առիթով կ'արտասանի՞ զենոքի դ բառը: Օպաման, սակայն մի քանի անգամ Ապրիլի 24-ին նախընտրել է՝ Մեծ Եղեռն՝ «Meds Yeghern» արտայայտութիւնը, ինչը հայերիս համար ցեղասպանութեան փաստի արձանագրումն է, ասել է թէ՛ նա չի վիճարկել Մեծ Եղեռնի փաստը: Իր երկրի պետական-քաղաքական շահերից ելնելով՝ ԱՄՆ նախագահը չի արտասանում «զենոքի դ» բառը եւ ԱՄՆ որեւէ նախագահ այդ բառը թերեւս չի արտասանի այնքան ժամանակ, քանի դեռ թուրքիան չի ընդունի ցեղասպանութեան փաստը: Թուրքիայի ապագայ որեւէ կառավարութիւն մի զեղեցիկ օր այդպէս էլ վարուելու է: Ժամանակի հարց է, իսկ թուրքիայում ժամանակի ընթացքում թէկուզ դանդաղ քայլերով հասարակական շրջանակներում տրամադրութիւններ են փոխուում: Օրինակ՝ Ֆէյսպուլք սոցիալական ցանցում թուրքերիտասարդները մեկը երէկ իր՝ որպէս օգտատիրոջ, նկարի փոխարէն տեղադրեց Հայաստանի Հանրապետութեան դրօշը եւ գրառում թողեց՝ տեղեկացնելով, որ այսօր կը մասնակցի Ստամպուլի Տաքսիմի հրապարակում «Meds Yeghern»-ի զոհերի չիշատակին նուիրուած միջոցառմանը:

Հայաստան-թուրքիա յարաբերութիւնների կարգաւորման եւ երկու երկրների միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու փորձ կատարուեց 2009-ին, Հոկտեմբերին արձանագրութիւններ ստորագրուեցին, սակայն մի քանի ամիս անց Հայաստանը կասեցրեց այդ արձանագրութիւնների վաւերացումը: Որ թուրքիան էր այս գործընթացի արգելակողը՝ սա թերեւս յարաբերութիւնների կարգաւորմամբ շահագրգիռ որեւէ երկրի համար գաղտնիք չի:

Նոյնիսկ դաշնակցական գործիչներն են այսօր արձանագրում, որ թուրքիան՝ «առաջուանը չէ, այն ճկուն է դարձել»: Հայ ցեղափոխական Դաշնակցութեան Բիւրոյի Հայ դատի եւ քաղաքական հարցերի գրասենեակի տնօրէն Կիրօ Մանուչեանը երէկ յայտարարել է՝ «Իրականում կարելի է համարել ցեղասպանութեան ճանաչման փուլն արդէն անցած է՝ եթէ խօսքը վերաբերում է միջազգային համայնքի կողմից ճանաչումին: Դրա համար էլ Դաշնակցութեան մօտեցումը այն է, որ արդէն մենք պէտք է բարձրացնենք մեր իրաւունքների եւ ցեղասպանութեան հատուցման հարցը»: Նա նաեւ յաւելել է, որ Հայաստանի համար կարեւոր է ոչ միայն ցեղասպանութեան ճանաչումը միջազգային հանրութեան

կողմից, այլեւ Հայաստանի կողմից թուրքիային պահանջներ ներկայացնելը: Խօսքը՝ տարածքային, ազգային ունեցուածքի, ինչպէս նաեւ անհատական հատուցման հարցերի մասին է:

Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ սփիւռքը Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին ընդառաջ անշուշտ աշխատանքներ պէտք է իրականացնեն: Սակայն պակաս կարեւոր չէ՝ հարցը, թէ մենք որպէս պետութիւն ցեղասպանութեան 100-ամեակին ընդառաջ ո՞րը ենք հասել...

Մենք միջազգային հանրութեանը պահանջներ ենք ներկայացնում, «զենոքի դ» բառի արտաբերում ենք ակնկալում, բայց ինքներս մեր պետութեան քաղաքացու համար չենք կարող ինքնավստահ ամբարջել, որ ՀՀ քաղաքացիներ արժանավայել է ապրում իր հայրենիքում:

Քաղաքական գործիչների, պետական այրերի, քաղաքագետների ու պատմաբանների գործն է՝ քննարկել, թէ թուրքիային, որը առայժմ չի ճանաչում Հայոց ցեղասպանութիւնը, տարածքային եւ ազգային ունեցուածքի պահանջներ ներկայացնելը որքան կարող է նպաստաւոր լինել մեր երկրի համար եւ կարող է Հայաստան-թուրքիա յարաբերութիւնների կարգաւորման թէկուզ թոյլ հնարաւորութեանը ինչ-որ ձեւով ազդել:

Սակայն թուրքիային պահանջներ ներկայացնելու աւելի արդիական խնդիր կայ, որի ուղղութեամբ ՀՀ իշխանութիւնները կարծես քայլեր չեն ձեռնարկում: Թուրքիան ըրջափակել է Հայաստանը (իսկ ըրջնամական վերաբերմունքի արտայայտութիւն է)

Շար.բ էջ 19

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԻՈՐԻՉ ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ ԱՅՑԵԼԵՑ

20 Ապրիլ 2013, Շաբաթ առտու, Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցու շաբաթօրեայ վարժարանը Մոնթեպելլոյի Հայ Նահատակաց Յուշարձանը այցելեց:

Աշակերտներէ, ուսուցչական կազմէ, ծնողներէ եւ մեծ հայր ու մեծ մայրերէ բաղկացած խումբը նախ ծաղիկներ զետեղեց յուշարձան: Շատ մը փոքրիկներու համար ասիկա առաջին անգամն էր, որ անոնք այս ուխտագնացութիւնը կը կատարէին: Ապա, անոնք յուշարձանի գմբէթին տակ միաբերան արտասանեցին Տէրունական Աղօթքը, երգեցին «Մարմին Տէրունական» շարականը եւ «Ձարթիր Լաօ» երգը:

Վարժարանի տնօրէն Նորայր Տատուրեան փոքրիկ աշակերտներուն ուղղուած իր խօսքին մէջ բացատրեց, թէ որքան կարեւոր էր այդ այցելութիւնը՝ անմեղ զոհերու ամէնամեայ ոգեկոչումը: Ան

աւելցուց նաեւ, թէ աշակերտները, որպէս վերապրող ազգի զաւակներ, պէտք է որ բոլոր նահատակներուն չիշատակը վառ պահեն խօսելով հայերէն, երգելով հայերէն ու աղօթելով մայրենիով:

Այցելութեան մասնակցած ծնողները երախտիքի խօսք յայտնեցին տնօրէնութեան եւ ուսուցիչներուն՝ կազմակերպուած երթին համար:

Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցու շաբաթօրեայ վարժարանը իր հինգ դասարաններով կը ծառայէ Սան Կապրիէլ հովիտի 5էն 12 տարեկան հայ զաւակներուն: Լեզուական եւ գրական գիտելիքներու առընթեր, վարժարանը մասնակներուն կը փոխանցէ տոհմային արժէքներ, ինչպէս՝ ազգային երգեր, հայկական աւանդական պարեր, պատմութիւն, տօնական աւանդութիւններ, ելն.:

ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՑՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԱՅԻՍ 10-Ի ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

ՇՆՈՐՀԱՆԴԷՍ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ՝

«ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՈՒՍՈՒՑՉԱՊԵՏ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ» ԳԻՐՔԻՆ

Կազմակերպութեամբ՝

Սահակեան Սանուց Միութեան

Գիրքը կը ներկայացնէ՝

ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
(Գրող եւ խմբագիր)

Ուրբաթ, 10 Մայիս, 2013
Երեկոյեան ժամը 7:00ից

Կլեմտէյլի Հանրային Գրադարանից մէջ
222 East Harvard Street, Glendale CA 91205

Մուտքը Ազատ

Հիւրասիրութիւն

ՓՈՒՍԱԴԱՐՁ ԽՐԱՏԸ

Շարունակում է 14-էն

վերջին տարիներուն Գազիկ Մա-
ռուկեան իր նիւթական կարողու-
թեամբ հիմնեց «Բարգաւաճ Հա-
յաստան» կուսակցութիւնը. ինչու
ոչ-բարգաւաճ, թշուառ, չուառ,
խեղճուկ Հայաստան փափաքող հայ
կա՞յ. որո՞ւք են նշեալ կուսակցու-
թիւններուն գաղափարախօսական
դրոյթները. դասակարգային ո՞ր
խաւը կը ներկայացնեն այս կու-
սակցութիւնները:

1990-ականներուն Հայաստա-
նի դեկը ստանձնած ՀՀԸ-ն օր մըն
ալ որոշեց չբանալ իր անուան հետ:
Իսկ Հայ Ազգային

Կոնգրէսը (ՀԱԿ), որ 18 կու-
սակցութիւններու դաշինք մըն էր,
վերջերս եղաւ կուսակցութիւն՝ Լքե-
լով երբեմնի դաշինքին դաշնա-
կիցները:

Հայաստանի Մարքսիստական
Կուսակցութիւնը կարծեմ կը բաղ-
կանայ մէկ անդամէ, անոր դեկավա-
րէն՝ Դաւիթ Յակոբեանէ: Իսկ ի՞նչ
կը հասկնաք Օրինաց Երկիր Կու-
սակցութեանէն, ինչու Հայաստան
անօրինական երկիր է կամ արդ-
եօք կը խոստովանին որ Հայաս-
տանի մէջ պիտի հաստատեն օրէնք-
ներ՝ քանի օրէնք գոյութիւն չունի
հոն: Մինչ կոմունիստները, որ
կուռ եւ «երկաթեայ կարգապա-
հութեամբ» ծանօթ են, ունին երեք
տարբերակներ՝ գիրար ցեխարձա-
կող: Որո՞ւք են Հայաստանի Հան-
րապետական Կուսակցութեան եւ
«Հանրապետութիւն» կուսակցու-
թեան տարբերութիւնները, բայց
իրարու հակադրուած ուժեր են
անոնք: Կայ Հայաստանի ժողովր-
դական Կուսակցութիւն (ՀԺԿ) եւ
ժողովրդական Կուսակցութիւն (ԺԿ).
«Միաւորուած Հայեր»ը խորհր-
դարանական ընտրապայքարին կը
մասնակցի մի քանի քուէներ որսա-

լու համար: Անդին «Ազատու-
թիւն», «Նոր ժամանակներ», Պահ-
պանողական

Կուսակցութիւն, «Ժողովրդա-
վարական Հայրենիք», «Ազգային
Միաբանութիւն», «Ազգային Մի-
ասնութիւն», ԱԺՄ, ԱԻՄ. «Ազգա-
յին Անվտանգութիւն», ՀԱՍԱԿ, ՄԻ-
ԱԿ, ՄԱԿ, Սահմանադրական

Իրաւունք, Քրիստոնեայ-Դե-
մոկրատ եւ այլն քաղաքական ի՞նչ
կշիռ կը ներկայացնեն, կը մնայ
հարցական: Վստահ եմ, որ եթէ
թուելու ըլլամ 1990-էն գործած
բոլոր կուսակցութիւններուն անուն-
ները, պիտի կասկածիք թէ կը
յօրինե՞մ թէ իրականութիւնը կը
գրեմ: Վերջերս, Երեւանի աւա-
զանի ընտրութիւններուն առի-
թով իմացայ, որ կան նաեւ «Առա-
քելութիւն» եւ «Շրջադարձ» կու-
սակցութիւնները:

Անցեալին փորձեց գործել նա-
եւ Թագաւորական կուսակցութիւնը,
որուն ղեկավարը կը ձգտէր Հայաս-
տանի թագաւորութեան՝ ինքզինք
համարելով Բագրատունիներու շա-
ռաւիղը: Իսկ ի՞նչ կը հասկնաք
ժառանգութիւնը:

Կուսակցութեանէն, ո՞ր դասա-
կարգին պաշտպանն է ան. միթէ՞
ազգային ժառանգութիւնը բոլորիս
չի պատկանիր. ի՞նչ պիտի ժառան-
գենք անոնցմէ. արդեօք «Բարեւի
Յեղափոխութեան» գիւտը:

Ժողովուրդի ոչ ստուար թիւ
ունեցող փոքրիկ Հայաստանի համար
աւելորդ շուայութիւն չէ՞ այսքան
առատ եւ խառնիճաղանճ ստեղծող
քաղաքական խճապատկերը. պէտք
չէ՞ մաղել կուսակցութիւնները. մին-
չեւ ե՞րբ լսել ամէն գլուխէ ձայն մը.
այս քաղաքական բազմազանութիւն
է թէ բազմազխութիւն:
«Կեանքի կարուսել»: Անցեա-
լին տրուած խրատը փոխադարձե-
լու ճիշդ ժամանակն է հիմա:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՐԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻ
ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՊԱԹՕՆ ՌՈՒԺԻ ՄԵՋ

Շարունակում է 7-էն

Պէտք է միանանք, պէտք է
միանանք հակառակ ամէն տեսակի
մեր մէջ գոյութիւն ունեցող բնա-
կան եւ անբնական բաժանումնե-
րուն. բաժանումը բնաւ եւ երբեք
պէտք չէ նկարագրային նստուածք
դառնայ հայու էութեան մէջ: Պէտք
է միանանք. այս է Հայոց Յեղաս-
պանութեան Հարիւրամեակի ոգիէն
հնչող կարգախօսն ու հրամայակա-
նը, այս է Ապրիլեան Նահատակնե-
րուն սուրբ կտակը:

Նայեցէք մեր ազգային գոյու-
թեան սրբազան խորհրդանիշ գերե-
վարուած Արարատին: Նայեցէք
արեւմտեան հատուածին մէջ իր
կործանած քաղաքներու աւերակ-
ներուն վրայ ողբացող Մայր Հա-
յաստանին: Անոնք, որ 98 տարիներ
առաջ դարձան անխօս եւ տխուր
վկաները Հայոց Յեղասպանութեան՝
պիտի տեսնեն ցնծութեամբ յաղ-
թանակն արդարութեան: Վաղ թէ
ուշ, սիրելիներ, այո՛, մօտալուտ
ապագային, մենք պիտի հասնինք
մեր համազգային նպատակին:

Ապրիլեան Նահատակաց չի-
շատակին ձօնուած բանախօսու-
թեան աւարտին, բոլոր ներկաները
քահանայից դասուն, սարկաւազնե-

րուն եւ դպիրներուն ուղեկցու-
թեամբ առաջնորդուեցան Ս. Կա-
րապետ եկեղեցւոյ յարակից գերեզ-
մանատունը, ուր կանգնած է Ապ-
րիլեան Նահատակաց խաչքար-յու-
շակոթողը: Վարչականներ այդ
խաչքարի պատուանդանին գետե-
ղեցին ծաղկեպսակը: Պատշաճ շա-
րականներու երգեցողութեամբ, Ս.
Աւետարանի ընթերցումով եւ
աղօթքներով կատարուեցաւ
հոգեհանգստեան պաշտօն: Հոսկ
բոլորը հրաւիրուեցան եկեղեցիին
սրահը՝ միասնաբար բաժնելու հա-
մար համայնքի հոգեւոր հովիւին
կողմէ օրհնուած մատաղ-հոգեճաշը:

Պարտք կը զգանք երախ-
տագիտութեան անկեղծ հաւաստի-
քով, ինչպէս նաեւ բարձր գնահա-
տականով անդրադառնալ Պաթօն
Ռուժի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ
Վարչութեան, համայնքի սիրուած
հոգեւոր հովիւ՝ Տ. Թադէոս Ա.
Քհնյ. Ապտալեանին, Ս. Խորանի
սպասարկողներուն եւ երգչախում-
բի անդամներուն, որոնք ազգային
բարձր գիտակցութեամբ եւ անձն-
դիր նուիրումով կազմակերպեցին
Ապրիլեան Նահատակաց անմոռաց
ու անթառամ չիշատակի այս ոգեկո-
չումը:

ԹՂԱԿԻԾ

ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱՅԻ ՅԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԸ

Շարունակում է 8-էն

գործերը: Հետեւեալ արձակագիր-
ներն ու բանաստեղծները իրենց
խորախորհուրդ մասնակցութիւնը
բերին գրական բացառիկ այդ երե-
կոյին:

Բանաստեղծ ժազ Յակոբեան,
որ հակառակ յառաջացած տա-
րիքին, իր խօսքին ոյժով ելեկտ-
րականացուց մթնոլորտը: Իրենց
խնամուած գործերով ելոյթ ունե-
ցան նաեւ Ազնէս Գէորգեան, Բու-
բինա Օհանեան, Արաքսի Նաւա-
սարդեան, Ալէքսանդր Թամրազ,
Երուանդ Իսկէնտէրեան, Սամուէլ
Շահպագեան:

Իսկ արձակագիրներ՝ Ներսէս
Տէր Մեսրոպեան, Սահակ Թութ-
եան, Կիմա Կիրակոսեան, բանասէր
Յովսէփ Նալպանդեան, Ռուբէն Կո-
րիւն, յուզումով կարդացին արձակ
իրենց փորձերը: Ժամանակի չգո-
յութեան պատճառով, խումբ մը
գրողներ, կամաւոր կերպով դուրս
մնացին մասնակիցներու ցանկէն:
Ացստեղ տեղին է յիշել, թէ
բանասէր Նալպանդեան, նոր փաս-
տերու վրայ յենելով, ներկայ մտա-
ւորականութեան յայտնեց, թէ ցե-
ղասպանութեան զոհերուն ցարդ
ընդունուած մէկ ու կէս միլիոնի
թուաքանակը բուն զոհերուն
ճշգրիտ թիւը չնկարագրեց:

ԾՈՎԻԿ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Շարունակում է 8-էն

նաեւ ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տեմիրճ-
եան վարժարանի Կրթական Մար-
մինին՝ օժանդակելով հայկական
սեփական վարժարաններու կրթա-
կան ծրագիրներու վերելքին: Մի-
նասեան հայերէն կը դասաւանդէ
երկրորդ սերունդի տարեց հայե-
րու, ինչպէս նաեւ ոչ-հայախօսնե-
րու: Գործին գիտակ եւ մանկա-
վարժական նոր մեթոտներուն հետ
քայլ պահող ուսուցչուհին է ան, որ
կ'օժանդակէ նաեւ նոր ուսուցիչնե-
րու պատրաստութեան, ինչպէս նա-
եւ ուղղութիւն կու տայ աշակեր-
տական իր բազմացեղային խում-
բերուն:

Հիմնուած 1990-ին, "Albert
Einstein Distinguished Educator
Fellowship Program"-ը կը ղեկա-
վարուի "Triangle Coalition"-ի կող-
մէ՝ Մանկապարտէզէն 12-րդ դա-
սարանի գիտութեան, արհես-
տագիտութեան (թէքնոլոճի), ճար-
տարագիտութեան եւ թուաբանու-
թեան այն ուսուցիչներուն համար,
որոնք ձեռք բերած են ուսուցանե-
լու բացառիկ կարողութիւններ:
Այս ծրագիրին նպատակն է գոր-
ծակցութեան ամրապնդումը կա-
ռավարութեան եւ STEM-ին միջեւ:
Քսանեթթը ընտրեալները տասնմէկ
ամիս աշխատելով կառավարական
գրասենեակներու մէջ, իրենց ներդ-
րումը եւ դասարանային փորձա-
նութիւնը պիտի բերեն կրթական

պէտք է ջնջել յուշարձաններու
կողքին քանթակուած «մէկ ու կէս»ը
եւ փոխարէնը գրել՝ «երկու միլիոն
եօթ հարիւր հազար»: Անիկա նաեւ
անընդունելի գտաւ «Մեծ Եղեռն»
տարագը, ու ներկայ մտաւորակա-
նութեան թելադրեց կառչած մնալ
«Յեղասպանութիւն» անուանումէն:

Տեղին պիտի ըլլար յիշեցնե-
լու բարեկամ բանասէրին, թէ մին-
չեւ Ֆրէտէրիք Լէմքինի կողմէ «Յե-
ղասպանութիւն» տարագին ստեղ-
ծումը, հայերս »Մեծ Կոտորած-
ներ» ու »Մեծ Եղեռն» ածականնե-
րը կը գործածէինք իբրեւ հոմանիշ
ներկայ »Յեղասպանութիւն» տա-
րագին: Արդ, մեզի համար ան-
հասկնալի կու գայ ոմանց բռնած
ծայրայեղ դիրքը »Մեծ Եղեռն» ի
գործածութեան դէմ:

Ը ն թ ե ը ց ու մ ն ե ը ու
ընդմիջումին տեղի ունեցաւ նաեւ
գեղարուեստական բաժին, երբ իր
կիթառը շալկած բեմ բարձրա-
ցաւ բազմակողմանի արուեստա-
գէտ՝ Փիթըր Հայկ, որուն երկրորդ
մասնակցութիւնն էր ՔՀԳՄԻ ձեռ-
նարկներուն: Համակրելի երգիչը,
կիթառի ընկերակցութեամբ հան-
դէս եկաւ օրուան ոգիին յարմա-
րող՝ «Հիմ էլ լուէնք եղբայր» եւ
«Ո՛ւր էիր... Աստուած» հայրենա-
սիրական երգերով, որոնք ներկա-
ներուն ոգեւորեցին:

Ծրագիրներ մշակելու քաղաքակա-
նութեան մէջ:

"Triangle Coalition for Science
and Technology Education"-ը ոչ-
հասութեամբ կազմակերպութիւն
է, որ կը քաջալերէ կրթութեան
գիտական մարզերը:

ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տեմիրճ-
եան վարժարանի եւ ՀԲԸՄ մեծ
ընտանիքին կողմէ սրտանց կը
շնորհաւորենք Օրդ. Ծովիկ Մի-
նասեանը, որ արժանիօրէն հասած
է նման բարձր պատիւի: Անոր
ջանադրութիւնը եւ պատրաստա-
կամութիւնը օգնելու պատանի աշա-
կերտներուն, ինչպէս նաեւ հանրա-
յին թէ համայնքային մարզերէ ներս
իր կատարած ծառայութիւնները
նպաստեցին որ ան հասնի նման
պատուաւոր չափողութեան, պատիւ
բերելով համայն հայ գաղութին:

REQUEST
FOR PROPOSALS
(RFP# 7580)
RECREATION PROGRAMS
FOR YOUTH AT PICO
GARDENS AND RAMONA
GARDENS GYMNASIUMS
The Housing Authority of
the City of Los Angeles ("Au-
thority") invites proposals from
qualified community organiza-
tions and/or social service
provider(s) to provide recre-
ation programs for youth ("Pro-
grams") between the ages of 6
to 18 years at the gymnasiums
of Pico Gardens and Ramona
Gardens public housing devel-
opment ("Service"). Copies of
the RFP may be obtained be-
ginning April 19, 2013 online at
www.hacla.org/ps. Proposals
will be accepted until 2:00 P.M.,
May 17, 2013.
5/2, 5/9/13
CNS-2475366#
MASSIS WEEKLY

Ձեր
Ծանուցումները
Վստահեցէք
«Մասիս»
Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680
F: (626) 797-6863
Massis2@earthlink.net

ՄԱՀԱԶԴ

ԳԷՈՐԳ (ՃՕ) ԹԱՇՃԵԱՆ
(Ծննդալ 1931 ին Լիբանան)

Դառն կակիծով կը գուժենք մեր հօր, աներհօր, եղբոր, հօրեղբոր եւ հարազատին՝ **ԳԷՈՐԳ ԹԱՇՃԵԱՆ**ի մահը որ պատահեցաւ Ուրբաթ, 26 Ապրիլ 2013, Պէյրուժ, Լիբանան:

Սգակիրներ՝
Տէր եւ Տիկ. Երեսփոխան Սեպուհ եւ Նորա Գալբաքեան
Տէր եւ Տիկ. Մանուկ եւ Լենա Մանուկեան եւ զաւակները՝ Գրիգոր եւ Գէորգ
Տէր եւ Տիկ. Կայծակ եւ Սօսի Թաշճեան եւ զաւակները
Տիկ. Թամիճա Թաշճեան եւ զաւակը՝ Անթուան Թաշճեան
Տիար Մեսրոպ Թաշճեան եւ զաւակները
Տիար Յակոբ Թաշճեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Զաւէն եւ Յասմիկ Քեհէճեան եւ զաւակները
Տիկ. Ալիս Թաշճեան եւ զաւակները
եւ համայն Թաշճեան, Մանուկեան, Քեհէճեան, Գալբաքեան, Գարակէօզեան եւ Պետոյեան ընտանիքներ:

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ

«Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագրութիւնն ու անձնակազմը իր վշտակցութիւնները կը յայտնէ թերթիս վարչական բաժնի պատասխանատու Լենա Մանուկեանին, իր սիրեցեալ հօր **ԳԷՈՐԳ ԹԱՇՃԵԱՆ**ի մահուն առթիւ: Մեր ցաւակցութիւնները նաեւ հանգուցեալի ընտանիքին:

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ

ԳԷՈՐԳ ԹԱՇՃԵԱՆի մահուն տխուր առիթով (մահացած Պէյրուժ) Ս.Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան Արեւմտեան Ամերիկայի վարիչ Մարմինը իր խորագգաց վշտակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար շրջանիս վարիչ Մարմնի անդամ՝ **Տէր եւ Տիկ. Լենա եւ Մանուկ Մանուկեանին, ինչպէս նաեւ Լիբանանի Խորհրդարանի անդամ՝ Տէր եւ Տիկ. Սեպուհ եւ Նորա Գալբաքեանին:**

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ

ՌՈԶԱ ՊՈՅԱՃԵԱՆի մահուն տխուր առիթով Ս.Գ.Հ.Կ. Արեւմտեան Ամերիկայի վարիչ Մարմինը իր վշտակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ամուսնոյն եւ ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար՝ **Տէր եւ Տիկ. Վահէ եւ Մարօ Աջապահեանին:**

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ

ԳԷՈՐԳ ԹԱՇՃԵԱՆի եւ **ՌՈԶԱ ՊՈՅԱՃԵԱՆ**ի մահուն տխուր առիթով **Տէր եւ Տիկ. Վազգէն եւ Հայկօ Գալթազեան,** իրենց խորագգաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալներու ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար՝ **Տէր եւ Տիկ. Մանուկ եւ Լենա Մանուկեանին, Տէր եւ Տիկ. Սեպուհ եւ Նորա Գալբաքեանին եւ Տէր եւ Տիկ. Վահէ եւ Մարօ Աջապահեաններին:**

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ

Շարունակուած էջ 17-էն

Ղարաբաղեան հիմնախնդիրի պատճառով՝ այդ քայլով իր աջակցութիւնը յայտնելով Ատրպէյճանին: Պետական մակարդակով միջազգային հանրութեանը այս հարցով պահանջներ ներկայացնելու առումով մենք ակնյայտօրէն թերանում ենք: Մինչդեռ սա մի փաստ է, որը թուրքիան չի կարող հերքել:
Աշխարհի տարբեր քաղաքներում թուրքիայի դրօշը այրելուց առաւել կարեւոր է այն, թէ Հայաստանի Հանրապետութեան իշխանութիւնները ինչ են անում, որպէսզի միջազգային թատերաբեմում Հայաստանը աւելի հզօր երկիր ընկալուի առաջատար երկրների կողմից: Իսկ դա հնարաւոր է

միայն կոնկրետ քայլեր իրականացնելով: Թուրքիայի իշխանութիւնները օրերս արտգործնախարար Ահմեդ Դաւութօղլուի մակարդակով յայտարարեցին, որ թուրքիայի իրական նպատակը ոչ թէ տարածաշրջանային առաջնորդ, այլ՝ գերտէրութիւն դառնալն է:
Այս համատեքստում արժէ հարց բարձրացնել՝ զոնէ մեր տարածաշրջանում Հայաստանի նշանակութեան ու ազդեցութեան մեծացման ուղղութեամբ Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան այս քսան տարիների ընթացքում եւ Յեղասպանութեան 100-ամեակին ընդառաջ մենք որպէս պետութիւն ի՞նչ ձեռքբերումներ ու յաջողութիւններ ենք արձանագրել:

«ՔԱՋ ՆԱԶԱՐ»
ՌԻՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ
Ամէն Կիրակի
Երեկոյեան ժամը 10:00–ից 12:30
Կլէնտէյլի 380-րդ կայանից

ՄԱՀԱԶԴ

ՎԱՀԷ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ
(Ծննդալ 1938, Պէյրուժ)

Դառն կակիծով կը գուժենք մեր ամուսնոյն, հօր, աներհօր, եղբոր եւ հարազատին՝ **ՎԱՀԷ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ**ի մահը որ պատահեցաւ Հինգշաբթի, 25 Ապրիլ 2013, Պէյրուժ, Լիբանան, յետ կարճատեւ հիւանդութեան: Թաղման կարգը տեղի ունեցաւ Անթիլիասի (Լիբանան) Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մայրավանքին մէջ:

Սգակիրներ՝
Ալրին՝ Տիկ. Սոնիա Թիւֆէնքճեան-Խաչատուրեան եւ զաւակները՝
Տէր եւ Տիկ. Միհրան Խաչատուրեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Ռաֆֆի Խաչատուրեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Նորայր Խաչատուրեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Զարեհ Խաչատուրեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Արա Խաչատուրեան եւ զաւակները
Տիկ. Լուսին Խաչատուրեան եւ զաւակները
Աներորդիները՝
Տէր եւ Տիկ. Լորանս Թիւֆէնքճեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Իվան Թիւֆէնքճեան եւ զաւակները
Տէր եւ Տիկ. Ժիրայր Թիւֆէնքճեան եւ զաւակները
Քենին՝ Տէր եւ Տիկ. Էտուար Զոլաքեան եւ զաւակները եւ համայն Խաչատուրեան, Թիւֆէնքճեան, Զոլաքեան, Ապու Շտիտ, Գասպարեան ըտանիքներ, հարազատներ ու բարեկամներ:

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ

ՆՈՒԷՐ ՀԱՅԹԱՅԵԱՆ-ԱՐԱՊԵԱՆի մահուն տխուր առիթով **Տէր եւ Տիկ. Ընկ. Տիրան եւ Մարգրիտ ձէրէճեան** իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի զաւակին՝ **Տէր եւ Տիկ. Միհրան եւ Արմիկ Արապեաններուն:**
Առ այդ \$100 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՑԱԻԱԿՑԱԿԱՆ

ՎԱՀԷ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆի մահուն տխուր առիթով (մահացած Պէյրուժ) մեր խորագգաց վշտակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար **Տէր եւ Տիկ. Նորայր եւ Մարի Խաչատուրեանին:**
«Մասիս»

OFFICE SPACE FOR RENT

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104

Գրասենեակները վերանորոգուած եւ յարմար վարձքերով Յետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝ (626) 398-0506

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ

ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԵՈՒԻ ՐԱՍԱՐ) ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹԵՐՈՒ ՐԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

ՄԱՆՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ԵՆՈԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

833 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծածախանդներու եւ մտնուկներու Քայրափոքայիք բուժում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յօդային եւ մկանային ցաւեր:
Ինքնաշարժի վթարի հետեանքով պատահած վնասուածքներու բուժում:

Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ՔԱՅԼԱՐՇԱԲ ԵՒ ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 98 -ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻ ԱՌԹԻ

Շարունակում է 6-էն

նր ու կարմիր արևն հոսեցաւ ամէն կողմ:

Մ.Դ.Հ.Կ վարիչ մարմնի խօսքը ներկայացնող Պրն. Սուրէն Խուտանեան ըսաւ: Մարդկային պատմութեան եւ պատմագրութեան մէջ եղեռնագործութիւնը վկայող ամենասարսափելի էջը վկան է Ապրիլեան այս օրը՝ ԱՊՐԻԼ 24-Ը: Հայոց եղեռնը վաղուց է դադարել միայն հայու խնդիր լինելուց. հայ ժողովուրդը այլեւս վեր է կացել իրեն պարտադրուած գոհասեղանից ոչ միայն վեր է կացել, այլևս վեր է հասել. իսկ ամենակարեւորը՝ օրս օրէ ակնյայտ է դառնում չարագործ արքաների նետած բուժեցանքը ետդարձի ճամբան է բռնել եւ սուլում է դէպի իրեն նետողը: Հայ դատը համամարդկային է հուժեամբ, եթէ չլինէր առաջին ցեղասպանութիւնը չէր լինի երկրորդը եւ յետոյ երրորդը. եթէ կայ ոճիրը պէտք է լինի պատիժը միայն բացակայում է արդարադատ դատաւորը: Թուրքը իր նպատակին չհասաւ քանի մէկ հայ պիտի մնար այն էլ

Նոր Սեբուհի Մշակութային Միութեան պատանիներու պարախումբը

թանգարանում: Խելացնորի բարբանջանքը չիրականացուեց. վկան է Հայաստանի Հանրապետութիւնն ու աշխարհում համատարած Ապրիլեան ակցիաները: Եկէք յաւերժօրէն պահենք մեր անմեղ գոհերի յիշատակը եւ օտար փերում ծուարող բայց երկիրը շինացնող մեր բնոյթով վեր կանգնենք եւ առաւել ուժեղ դիրքերից պահանջատէրը լինենք մեր արդար դատին: Այն-

քան ուժեղ որ մեծն ՍԵԻԱԿԸ կ'ըսէր՝ «Թող գայլի երախից խլուած այս մահակը դառնայ Դաւիթը Սաման»:

Գեղարուեստական յայտագրին մաս կազմող տիկ. Լենա Մանուկեան ընկերակցութեամբ տաղանդաւոր դուդուկահար Ռուբէն Յարութիւնեանի՝ իր մասնակցութիւնը բերաւ այս հանդիսաւոր ոգեկոչման սրտաուռ էրգերով ու հիանալի կատարողութեամբ, իսկ հայրենասիրական երգերով ելուցթունեցաւ տաղանդաւոր երգիչ Տօնէ:

Օր. Մեղրի Պողարեանի ասմունքին ետք բեմ բարձրացաւ սիրուած երգիչ Տօնէն, որ իր հայրենասիրական ու պահանջատիրական խրախուսիչ երգերով ոգեւորեց հանդիսատեսը:

Հանդիսութեան փակման խօսքը կատարեց արժանապատիւ քահանայ Արժ. Տ. Սարգիս Աւ. Քհնյ. Փեթոյեան անդրադառնալով 98 տարի առաջ թիւրքոյ կողմէ կատարուած կոտորածներուն ու մարդկային ու մշակութային կորուստին, քահանայ հայրը օրհնեց ներկաները ու արթթբով ու պահանջով փակեց օրուայ հանդիսութիւնը:

Ցեղասպանութեան 100 ամեա-

Երգիչ Տօնէ

կի սեմին Մ.Դ.Հ.Կ-ի կայծ երիտասարդական Միութիւնը սոյն կոչն ուղղեց համայն աշխարհին: «Պահանջատէր ենք, մեր պահանջատիրութեան ձայնը պիտի բարձրացնենք սերունդէ սերունդ, մեր նախնիներուն սուրբ դատը մեր դատն է, կը դատապարտենք բոլոր տեսակի ցեղասպանութիւնները եւ երբեք չենք ուզեր որ պատմութիւնը կրկնուի, մենք ըլլանք այդ անկրկնադարձային ոյժը, մենք ըլլանք մեր բիւրաւոր նահատակներու ձայները եւ ցոյց տանք աշխարհին՝ որ ցեղասպանութիւնը ինչ ձեւի ալ ըլլայ անարդարացուցիչ է ու անընդունելի. Մենք քսան կախաղաններու ժառանգորդներս, կուխտենք շարունակել մեր պայքարը մինչեւ մահ՝ մինչեւ արդար հատուցում:

«Դուք մեզ քսաններս կը կախէք միայն. գիտցած եղէք, թէ մեր ետեւէն քսան հազարներ պիտի գան մեր վրէժը լուծելու».

ՏՕՔԹ. Պէննէ Թղթակից

ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ ԿԱԶՄԱԿՈՐՊԱԾ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ

Շարունակում է 6-էն

կանուխ պիտի հասնինք միացեալ Հայաստան մը ունենալու մեր դարաւոր երազին:

Շրջանի քաղաքական դէմքերէն ներկայ էին Հարաւային Փաստատինայի առժամեայ քաղաքապետ՝ Տօքթ. Մարինա Խուպեսերեանը, Տուարթիի առժամեայ քաղաքապետ՝ Լիզ Ռայլին եւ Կլենտէյլի քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ՝ Լօրա Ֆրիտմընը, որոնք ներկայացուցին իրենց համանուն քաղաքներու հռչակագիրները:

Սուրէն Վարդանեանց ներկայ էր Հայաստանի Հանրապետութեան Հիպատոսութեան կողմէ:

Իսկ Ռաֆֆի Նազարեան կը ներկայացնէր Ուաշինկթընի Քալիֆորնիոյ Մերակուտական՝ Պարպարա Պաքսըրը, Մաթիու Յովսէփեան կը ներկայացնէր Ուաշինկթընի Քալիֆորնիոյ ներկայացուցիչ՝ ձուտի Չուն, Թերեզա Լամ Սիմբարն կը ներկայացնէր Ուաշինկթընի Քալիֆորնիոյ ներկայացուցիչ՝ Ատամ Շիֆը, ձոյս Ակիլըրա կը ներկայացնէր Քալիֆորնիոյ Նահանգային Մերակուտական՝ Քարոլ Լիուն եւ Ռիթա Հաճիմանուկեան կը ներկայացնէր Լոս Անձելոս Գաւառի վերահսկիչ՝ Մայքըլ Անթոնովիչը: Անոնք ներկայացուցին իրենց մեծաւորներու հռչակագիրները:

Հռչակագիրները դրկած էին նաեւ Փաստատինայի քաղաքապետ՝ Պիլ Պոկարտը՝ զորս կարգաց Լեոն Գէորգեանը, Սաքրամէնթիոյ ներկայացուցիչ՝ Քրիս Հոլտընը՝ զորս կարգաց Լէն Մանուկեանը, Սաքրամէնթիոյ ներկայացուցիչ էս

Չաուն՝ զորս կարգաց Սարա Շահինեանը, Սաքրամէնթիոյ ներկայացուցիչ՝ Մայք Կաթօն եւ Ռոզմիտի քաղաքապետութիւնը:

Հանդիսութեան աւարտին ներկաները առաջնորդութեամբ ՀԲԸ Միութեան Սկաուտական կազմին, ուղղուեցան դէպի այն վայրը ուր որոշուած է կանգնեցնել Ապրիլեան Նահատակաց Յուշակոթողը: Եռագոյն ծաղիկապակը գետեղուելէ ետք հոգեւոր հայրերը կատարեցին հոգեհանգստեան յատուկ արարողութիւն ի յիշատակ մեր 1.5 միլիոն անմեղ գոհերուն: Յոյսով ենք, որ սոյն յուշակոթողի իրականացումը պիտի գուզադիպի Եղեռնի հարիւրամեակին:

Հուսկ Համագործակցին Մարմնի ատենապետ՝ Խաչիկ Շահինեան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին իրենց ներկայութեան եւ մասնակցութեան համար, որմէ ետք հանդիսականները բաժնուեցան լիցքաւորուած եկեղեցական հոգեպարար արարողութեամբ եւ յուսադրուած ապագայի յաղթանակի հեռանկարով:

Վարձքը կատար բոլոր աշխատողներուն, որոնք ջանք չէին խնայած այս հանդիսութիւնը յաջողութեամբ պատկելու: Գեղարուեստական յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին ՀԲԸ Միութեան վաչէ եւ Թամար Մանուկեան վարժարանի աշակերտներէն Շահէ Տէմիրճեանն ու Միշէլ Ռաստը՝ որոնք մէջն ի մէջ հայերէնով եւ անգլերէնով ընթերցեցին Ուիլիամ Սարոյեանի «Հայն ու Հայր» նորավէպէն հատուած մը: Անոնց հայերէն լեզուի ուսուցիչն է Նորայր Տատուրեանը: Թղթակից

Advertisement for Hye AID 2 Benefit Concert for Syrian Armenian Relief Fund. It features the Gevorgian Dance Academy performing on stage, with special guests Leyla Saribekyan and Silva Hakobyan. The event is held at the Dolby Theatre in Los Angeles on June 9, 2013, at 6:00 PM. Ticket information and website details are provided.

Advertisement for massispost.com daily news updates. It includes a QR code and the website URL.